

BØRN, DER OPLEVER VOLD I FAMILIEN

OMFANG OG KONSEKVENSER

17:02

STÉPHANIE VINCENT LYK-JENSEN
MARTIN BØG
MALENE RUDOLF LINDBERG

17:02

BØRN, DER OPLEVER VOLD I FAMILIEN

OMFANG OG KONSEKVENSER

STÉPHANIE VINCENT LYK-JENSEN

MARTIN BØG

MALENE RUDOLF LINDBERG

KØBENHAVN 2017

SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

BØRN, DER OPLEVER VOLD I FAMILIEN. OMFANG OG KONSEKVENSER

Afdelingsleder: Mette Deding

Afdelingen for Udsatte børn, Dagtilbud og Skole

ISSN: 1396-1810

ISBN: 978-87-7119-409-8

e-ISBN: 978-87-7119-410-4

Layout: Hedda Bank

Forsidefoto: Colourbox

Oplag: 300

Tryk: Rosendahls a/s

© 2017 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLD

	FORORD	7
	SAMMENFATNING	9
1	INDLEDNING	15
	At undersøge vold med registerdata	15
	Fire forskellige voldshistorikker i familien	18
	Design og metode	20
	Personlige og samfundsmæssige konsekvenser	22
	Undersøgelsens struktur	23
2	LITTERATUR OM BØRN, DER OPLEVER VOLD I FAMILIEN	25
	Danske opgørelser over børn, der oplever vold	26
	Andre danske undersøgelser	29
	Internationale studier	35
	Undersøgelsens bidrag	39

3	DATA OG METODE	43
	Data	43
	Matching	48
	Samfundsøkonomisk konsekvensberegning	55
4	OMFANG, RISIKOFAKTORER OG KONSEKVENSER	61
	Andelen af børn, der oplever vold i familien	61
	Familiekarakteristika	68
	Risikofaktorer for, at et barn oplever vold i familien	71
	Beskyttende faktorer i forhold til at opleve vold i familien	74
	Børn fra familier med gentagne voldshændelser	74
	Konsekvenserne af at opleve vold i familien	78
5	DE TIDLIGE SAMFUNDSØKONOMISKE KONSEKVENSER	93
	Konceptuel baggrund for analysen	94
	Resultater	95
	 BILAG	 105
	Bilag 1 Alternative tilgange til operationelle definitioner af vold i familien	106
	Bilag 2 Matching	112
	Bilag 3 Priser på anbringelser og forebyggende foranstaltninger	114
	Bilag 4 Logistisk regression – risikofaktorer for at opleve vold i familien	115
	Bilag 5 Datakilder	117
	Bilag 6 Effektestimer	118
	Bilag 7 Samfundsøkonomiske konsekvenser	128
	 LITTERATUR	 131

FORORD

Vold i familien er et alvorligt samfundsmæssigt problem. Børn, som vokser op i voldsramte familier, er voldsofre, også selvom de ikke selv er udsat for vold. Tidligere undersøgelser om vold i familien har baseret sig på casestudier eller spørgeskemadata og er derfor ikke nødvendigvis repræsentative. Derudover findes der stort set ingen analyser af de samfundsøkonomiske konsekvenser for børn, der oplever vold i familien. Derfor mangler der på dette område viden om omfang, konsekvenser og samfundsmæssige omkostninger i en dansk kontekst.

Formålet med denne undersøgelse er, på baggrund af danske registerdata, at belyse andelen af børn, der oplever vold i familien, samt de personlige og samfundsmæssige konsekvenser, når et barn vokser op i en voldsramt familie.

Til undersøgelsen er knyttet en følgegruppe bestående af Else Christensen, psykolog, Karen Koefoed, Børne- og Ungerådgivningscentret i Høje Taastrup Kommune, Aya Mortag Freund, Socialstyrelsen, Alexander McClellan, Mødrehjælpen, og Pernille Spitz, Børnehus Hovedstaden. Mette Lund Christensen, lektor ved Økonomisk Institut på Copenhagen Business School, har været referee på manuskriptet. Vi vil gerne takke alle for gode og konstruktive kommentarer.

Rapporten er udarbejdet af videnskabelig assistent Malene Rudolf Lindberg, forsker Martin Bøg og seniorforsker Stéphanie Vincent

Lyk-Jensen (projektleder). Videnskabelig assistent Maria Hedemark Poulsen har deltaget i undersøgelsens forberedelse. Seniorforsker emeritus Mogens Christoffersen har kommenteret på et tidligere udkast af rapporten.

Rapporten er bestilt af Mødrehjælpen med finansiering fra Egmont Fonden.

København, januar 2017

AGI CSÓNKA

SAMMENFATNING

BAGGRUND

Det er et alvorligt samfundsmæssigt problem, at børn vokser op i voldsramte familier. Vold er ikke kun traumatiserende for de implicerede parter, men kan også føre til sekundære traumer hos børnene, der oplever volden. Når volden rykker ind i barnets nære familierelationer, skaber det utryghed og tab af velfærd. Børn kan tage skade af at være til stede, når andre udsættes for vold, specielt når voldsudøvere og/eller volds ofre er barnets forældre (Det norske Barne-, ligestillings- og inkluderingsdepartement, 2013). Et barn, som lever med vold i familien, kan være konstant bange og i beredskab - også mellem voldsepisoderne - og det kan føre til alvorlige og varige skader, at børn ikke har et trygt miljø at udvikle sig i (Øverlien, 2012).

Igennem de senere år er man blevet opmærksom på, at det ikke kun er den mor eller far, der bliver mishandlet, som er offer for vold i familien. De børn, som på den ene eller den anden måde oplever vold i deres familier, er også volds ofre. Konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien, kan være lige så voldsomme, som hvis barnet selv var blevet mishandlet (Sudermann & Jaffe, 1999). Derudover har vold i familien ofte – og i højere grad end andre typer af vold – langvarige effekter og skadelige virkninger (Yount m.fl., 2011). Følger af vold i familien

kan være alt fra somatiske til psykiske reaktioner, og der er en statistisk sammenhæng mellem vold i familien og ringere trivsel, dårligere skolepræstationer, kroniske sygdomme, ringere livspotentiale og en tidligere død (Felitti, 2009).

FORMÅL

Denne undersøgelse handler om børn, der oplever vold i familien. Det er børn, som ser, hører om eller på anden vis oplever konsekvenserne af fysiske eller seksuelle voldshændelser, som involverer én af eller begge barnets forældre. Formålet med undersøgelsen er, på baggrund af registeroplysninger fra offentlige registre i Danmark, at belyse andelen af børn, der oplever vold i familien, samt hvilke personlige og samfundsmæssige konsekvenser det har, når et barn vokser op i en voldsramt familie. Undersøgelsen er med til at besvare følgende spørgsmål om børn, som oplever vold i familien:

- Hvor mange børn oplever vold i familien? Hvor stor en andel af disse er også selv ofre for volden?
- Hvad kendetegner de voldsramte familier, og hvilke risikofaktorer er forbundet med, at et barn oplever vold i familien?
- Hvilke konsekvenser har det for børn og unge, der oplever vold i familien?
- Hvilke økonomiske konsekvenser har det for samfundet, at børn vokser op i familier med vold?

I undersøgelsen defineres en voldsramt familie som en familie med mindst ét barn, hvor barnets biologiske mor og/eller far er registreret som udøver af vold eller som offer for vold i et offentligt register i Danmark. Vi anvender informationer om voldssigtelser fra Rigspolitiets register over sigtelser (KRSI) samt informationer om voldsforårsagede skadestuehenvendelser Landspatientsregistret (LPR) til at identificere voldshændelser hos forældre. Voldshændelser fremgår af de anvendte registre, såfremt de har ført til enten sigtelse af udøveren eller skadestuebehandling af ofret.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at det både har store personlige og store samfundsøkonomiske konsekvenser, når børn oplever vold i familien. Vold, der påvirker børn, har med andre ord en dobbelt pris. Dels betaler børnene en høj pris, når de har dårligere trivsel og klarer sig dårligere i livet end deres jævnaldrende. Dels betaler samfundet en høj pris, når vold eksempelvis fører til anbringelser og kræver behandling af somatiske og psykiske lidelser.

OMFANG

Undersøgelsens estimat af andelen af børn, som oplever vold i familien, er formentlig en del lavere end den reelle andel, fordi ikke al vold registreres. Med dette forbehold finder vi:

- 5,3 pct. af alle danske børn vokser op i familier, som er registreret med én eller flere voldsepisoder, inden barnet fylder otte år. Halvdelen af disse børn, knap 3 pct., oplever vold mere end én gang i løbet af den 11-årige periode, hvor vi følger børnene og deres forældre. Det svarer til, at der i gennemsnit i hver skoleklasse sidder mindst ét barn, der har oplevet vold i familien, og hver anden af disse børn har oplevet vold gentagne gange.
- Der er næsten ikke overlap mellem børn, der oplever vold i familien, og børn, der også selv har været udsat for vold af en karakter, der kræver skadestuebehandling, i alderen 0-8 år. 2,5 pct. af de børn, der oplever vold i familien, bliver også selv udsat for vold af en karakter, der kræver skadestuebehandling, i alderen 0-8 år.
- 86 pct. af børn, der oplever vold i familien, vokser op med forældre, der ikke er inde i et voldeligt adfærdsmønster, inden de får børn.
- Andelen af børn, der oplever vold i familien, er relativt stabilt for fødselsårgangene 1997-2003. Det står i kontrast til det faldende antal voldshændelser i de seneste år.

RISIKOFAKTORER OG BESKYTTENDE FAKTORER

Vi undersøger, hvilke risiko- og beskyttende faktorer, der er forbundet med, at et barn oplever vold i familien i løbet af de første otte leveår.

Vores hovedresultater er:

- Børn fra familier med vold før og under moderens graviditet har otte gange så stor risiko for at opleve vold i familien end børn fra familier, som ikke er registreret med vold før og under moderens graviditet.
- Andre faktorer, som hænger sammen med en øget risiko for at opleve vold i familien, er bl.a. forældres domme for ikke-personfarlig kriminalitet, lav indkomst, og at forældrene modtager sociale ydelser.
- Faktorer, som ser ud til at beskytte børn fra at opleve vold i familien, er forældre med en uddannelse ud over grundskolen, og forældre, der deler husstand året inden, at barnet fødes.

KONSEKVENSER AF, AT BØRN OPLEVER VOLD I FAMILIEN

For at undersøge konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien, sammenligner vi børn, der oplever vold i familien (indsatsgruppen), med børn, som ligner dem på en lang række faktorer, bortset fra, at de ikke oplever vold i familien (kontrolgruppen).

Undersøgelsen viser, at disse børn i udpræget grad kommer fra socialt udsatte familier. Sammenlignet med hele fødselskohorten bliver indsats- og kontrolgrupperne anbragt fem gange så ofte som deres jævnaldrende. De modtager forebyggende foranstaltninger tre gange så ofte, får stillet diagnosen PTSD dobbelt så ofte, har 15 dages mere skolefravær fra 7. til 9. klasse og klarer sig i gennemsnit ca. 1,5 karakterpoint dårligere ved folkeskolens 9. klasseprøver. Undersøgelsens resultater skal derfor læses i lyset af, at vi arbejder med børn, som i forvejen har store sociale udfordringer. På trods af dette finder vi, at børn, som oplever vold i familien, er endnu mere udsatte end kontrolgruppen på en lang række områder, herunder socialt, sundhedsmæssigt og i skolen både fagligt og trivselsmæssigt.

Vi undersøger konsekvenserne op til barnets 15. år. Vores hovedresultater er:

- De stærkeste effekter af at opleve vold i familien finder vi på anbringelser og forebyggende foranstaltninger. Børn, der oplever vold i familien, bliver i højere grad (Dobbelt så ofte) anbragt uden for hjemmet eller tildelt forebyggende foranstaltninger som børn i kontrolgruppen.
- Når vi måler på børnenes mentale sundhed, finder vi, at børn, som oplever vold i hjemmet, i højere grad (1½ gang så ofte) bliver diag-

nosticeret med posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD) end kontrolgruppen.

- Vi finder også betydelige effekter af at have oplevet vold i familien på børnenes trivsel i skolen samt på deres faglige præstationer i folkeskolen. Fx præsterer børn, der oplever vold i familien, lavere på folkeskolens 9. klasseprøver i forhold til kontrolgruppen (3 til 6 procentiler lavere).

OMKOSTNINGER VED, AT BØRN OPLEVER VOLD I FAMILIEN

Vi har undersøgt de samfundsmæssige omkostninger ved, at børn oplever vold i familien, for børn, der er født i årene 1997 og 1998. Vi har set på udgifter til anbringelser, forebyggende foranstaltninger, ambulante kontakter med sygehus for somatiske lidelser samt sygehusindlæggelser for somatiske lidelser. Omkostningsanalysen følger barnet til og med dets fyldte 15. år. Hovedresultaterne er:

- Alene på social- og sundhedsområdet er de samlede merudgifter ved, at børn oplever vold i familien, på ca. 450 mio. kr. pr. fødselskohorte.
- Opgør vi omkostningerne pr. barn, svarer det til en samlet merudgift, fra barnet er 0 til 15 år, på ca. 200.000 kr.

Merudgiften udgør en nedre grænse for de samlede merudgifter, fordi analysen ikke indeholder langsigtede konsekvenser såsom øget kriminalitet, forringede uddannelsesmuligheder, forringet sundhed samt lavere livstidsindkomst.

PERSPEKTIVERING

Denne undersøgelse er en af de få nyere undersøgelser i Danmark, der beskæftiger sig med børn, som oplever vold i familien. Undersøgelsen er den første registerbaserede undersøgelse af konsekvenserne for børn, der oplever vold i Danmark. Undersøgelsen er også den første, der beregner de samfundsmæssige udgifter forbundet med, at børn oplever vold i familien i en dansk kontekst.

Registerbaseret forskning har både en række fordele og en række ulemper i forhold til andre dataindsamlingsmetoder. De største fordele er, at vi kan se på hele populationen, og at vi kan sammenkoble data på tværs af registre. Den største begrænsning er, at ikke al vold optræder i

registrene. Derfor skal resultaterne læses som en nedre grænse for omfanget af børn, der oplever vold i familien.

Danske forskere var blandt de første i Norden til at sætte fokus på børn af voldsramte kvinder på krisecentre (se fx Christensen 1984, Christensen, 1988). Siden har en række internationale studier dokumenteret negative effekter af, at børn oplever vold i familien. På trods af dette har der i en årrække været relativt begrænset forskningsmæssigt fokus på feltet i Danmark. Det står i kontrast til eksempelvis vores nabolande Norge og Sverige, hvor *Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress* (Norge) og *Barnafriid – Nationellt kunskapscentrum* (Sverige) arbejder systematisk med problemstillingen. I Norge har forskningsresultater ført til, at voldelig adfærd i børns nærvær er blevet gjort ulovlig. Norge har også udarbejdet en national strategi til at bekæmpe, at børn oplever vold i hjemmet (Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet, 2013).

Børn udvikles og trives bedst, når de kan vokse op i trygge rammer. Vores undersøgelse bidrager til at skabe et vidensgrundlag, som bl.a. kan bruges til eventuelle tiltag på området i Danmark. Resultaterne om risikofaktorer kan udnyttes i det eksisterende tværfaglige samarbejde i kommunerne for at opspore børn, der er i risiko for at opleve vold i familien i en tidlig alder. Ligeledes kan resultaterne give anledning til nye samarbejder på tværs af de kommunale forvaltninger. Opsporing af vold i familien er et komplekst problem, som kan give sig til kende på mange måder, bl.a. mistriivsel i skolen eller forringede faglige præstationer.

Undersøgelsen er også med til at udvide begrebet for vold i familien. Børn, der oplever vold i familien, er ofre for vold, også selvom de ikke oplever direkte fysisk eller psykisk vold på deres egen krop og sjæl.

Undersøgelsen afdækker betydelige samfundsmæssige meromkostninger ved, at børn oplever vold i familien. Det indikerer, at børn, der oplever vold i familien, bliver mødt med relevante socialfaglige indsatser. Samtidig giver resultaterne anledning til at tro, at et endnu mere effektivt, tidligt opsporende og forebyggende socialt arbejde kan bidrage til at skabe en bedre tilværelse for børn, der er i risiko for at opleve vold i familien. Ligeledes kan mere forebyggende sociale indsatser være med til at mindske de mere langsigtede konsekvenser i form af øget kriminalitet og social udsathed. Disse konsekvenser kunne vi ikke belyse i denne undersøgelse.

INDLEDNING

Vold i familien har mange forskellige former og kan påvirke børn på forskellige måder og i forskellig grad. Hvordan vold konkret påvirker børn, afhænger af voldens type (psykisk, fysisk, seksuel), de specifikke handlinger (fx trusler, slag og spark, brug af genstande), skadevirkningerne (fx mærker, sår og ar, skadestuebesøg, invalidering, død, PTSD-diagnose), samt hvornår og hvor ofte volden finder sted. Barnets relation til voldsudøveren og voldsofferet samt partnernes reaktioner under og efter volden er ligeledes vigtige dimensioner i forhold til barnets påvirkning (Yount m.fl., 2011). Formålet med denne rapport er at belyse, hvilke personlige og samfundsmæssige konsekvenser det har, når børn oplever fysisk eller seksuel vold i familien, som fører til enten skadestuebehandling eller sigtelse af barnets forældre.

AT UNDERSØGE VOLD MED REGISTERDATA

I Danmark er det ikke – som i Norge – ulovligt at være voldelig foran børn. Derfor er børn, der oplever vold, ikke direkte registreret i fx Offerregistret. For at identificere om børn oplever vold i familien, ser vi på oplysninger om børnenes forældre. Vi fokuserer på vold, som vedrører barnets biologiske forældre og antager, at såfremt barnets forældre er

voldsofre eller voldsudøvere, vil barnet i en eller anden grad opleve volden. Det kan ske på flere måder:

- Barnet er direkte udsat for en voldelig hændelse i hjemmet.
- Barnet overværer eller overhører en voldelig hændelse.
- Barnet ser mærker efter vold.
- Barnet bliver fortalt om den voldelige hændelse efterfølgende.
- Barnet oplever konsekvenserne af en voldelig hændelse, eksempelvis ved at forældrene har mindre tid og energi til barnet.

Disse er nogle af de mange måder, børn kan opleve voldshændelser hos forældrene på (Holden, 2003). Danske studier af børn på kvindekrisecentre har fundet, at 93 pct. af disse børn har oplevet voldshændelser i familien (Christensen, 1990). Senere undersøgelser genfinder lignende resultater. Derfor antager vi, at børn, som har forældre, der udøver vold eller er ofre for vold, vil opleve volden i familien. Til identifikation af forældrenes voldshændelser anvendes tre offentlige registre, som er beskrevet i boks 1.1.

BOKS 1.1

Datakilder til identificering af vold

Landspatientregistret (LPR) indeholder oplysninger om alle sygehusbesøg i Danmark. Her registreres bl.a. dato, varighed, kontaktårsag, diagnoser og berørte kroppsdele for alle indlæggelser, ambulante besøg og skadestuehenvendelser. I denne undersøgelse anvendes registret til at identificere, om en forælder til et barn er blevet lægebehandlet for skader, der er forårsaget af vold. Registret kan anvendes til formålet fra 1994, da registret herundergik ændringer, bl.a. skiftede sygdomsklassifikationssystemet fra ICD-8 til ICD-10.

Kriminalregistret: Rigspolitiets register over sigtelser (KRSI) indeholder oplysninger om alle sigtelser i Danmark. Registret kan bl.a. bruges til at identificere gerningstidspunkt og type af kriminelt forhold, samt hvem der er rejst sigtelse mod i sagen. I undersøgelsen anvender vi registret til at identificere, om en forælder til et barn er blevet sigtet for en personfarlig forbrydelse. Til dette formål kan registret anvendes fra 1980 og frem.

Offerregistret indeholder oplysninger om ofre og gerningsmænd i alle sager, hvor der er faldet dom. Det indeholder endvidere oplysninger om type af kriminelt forhold og gerningstidspunkt. Vi anvender registret til at identificere relationen mellem offer og gerningsmand i sager om pådømt personfarlig kriminalitet, hvor én eller begge parter er forælder til et barn. Registret blev oprettet i 2001.

Kilde: http://www.dst.dk/da/TilSalg/Forskningsservice/Data/Register_Variabeloversigter.

Vold begået af forældre fremgår af Kriminalregistret, såfremt der rejses sigtelse i en sag om en personfarlig forbrydelse eller seksualforbrydelse.

Vold begået mod en forælder fremgår af Landspatientregistret, såfremt der er taget kontakt til en skadestue for behandling, og vold er angivet som skadesårsag. Danmarks Statistik har også oplysninger om, hvorvidt den skadestuebehandlede vold er foregået i et boligområde¹. Denne oplysning kan bruges som indikator for, at vold er foregået hjemme hos familien. Partnervold mellem et barns forældre eller en forælder og en stedforælder fremgår af Offerregistret, såfremt der er faldet dom i sagen efter 2000.

En tidligere registerbaseret undersøgelse af vold mod børn anvender også Landspatientregistret og finder, at registret underrapporterer voldshændelser (jf. Christoffersen, 2010). For at kompensere for underreporteringen af vold i Landspatientregistret kombineres oplysninger fra Landspatientregistret med oplysninger fra Kriminalregistret. Koblingen betyder, at vi ikke kun indfanger den vold, som sygehusvæsenet registrerer, men at vi også indfanger den vold, som politi og retsvæsen registrerer. Der er et relativt lille overlap mellem voldshændelser, der registreres i Landspatientregistret, og voldshændelser, der registreres i Kriminalregistret (Helweg-Larsen & Kruse, 2004). Derfor betyder koblingen, at vi indfanger et væsentligt større udsnit af voldshændelser. Oldrup m.fl. (2016) anvender også dette greb.

Det er ikke entydigt, hvordan vold i familien operationaliseres i forhold til registrenes oplysninger. To centrale udfordringer her er databegrænsninger og problemet med at identificere partnervold. Det kan være, at de registrerede voldshændelser er foregået uden for familiens hjem. Det kan håndteres på forskellige måder, men databegrænsninger indsnævrer vores muligheder. En voldsramt familie defineres i denne rapport som en familie med minimum ét barn, hvor:

- Barnets mor og/eller barnets far er sigtet for personfarlig kriminalitet (jf. KRSI) og/eller
- Barnets mor har opsøgt en skadestue for at blive behandlet for skader, forårsaget af vold (jf. LPR).

Familier, hvor kun far er registreret med vold på en skadestue, udelades af definitionen. Det skyldes, at den vold, mænd er ofre for, sjældent er partnervold, men begås uden for hjemmet og som oftest af en ukendt

---

1. Til forskel fra transportområder, handels- og erhvervsområder, institutionsområder, idræts- og sportsområder, forlystelsesområder, fri natur og på havet.

gerningsmand (Kyvsgaard & Pedersen, 2013). I 95 pct. af tilfældene med partnervold er offeret en kvinde (ibid.). Dette billede bekræftes i vores undersøgelse. Vi har undersøgt to andre mulige voldsdefinitioner, baseret på henholdsvis Offerregistret og oplysninger om, hvorvidt den lægebehandlede vold sker i et boligområde. På grund af databegrænsninger har vi fravalgt disse definitioner, men vi sammenligner vores voldsdefinition med de to andre definitioner i forbindelse med omfangsestimering (se bilag 1).

Når vi undersøger konsekvenserne af at opleve vold, skal vi sikre os, at voldsoplevelsen sker, *inden* vi måler konsekvensen, ellers kan vi ikke være sikre på, at konsekvenserne skyldes oplevelse af vold i familien. For at afgøre, om et barn kan være påvirket af forældrenes voldshændelser, identificerer vi gerningstidspunktet i forhold til barnets fødsel. Et barn regnes for at have oplevet vold i familien, hvis:

- Mindst en af forældrene har været involveret i mindst én registreret voldshændelse, som fandt sted i løbet af barnets første otte leveår.

Litteraturen giver ikke et entydigt svar på, hvilken betydning barnets alder har i relation til voldspåvirkning. Dog er der konsensus om, at påvirkningen er stærk allerede på et meget tidligt tidspunkt i barnets liv (Øverlien, 2012). Derfor undersøger vi, om barnets forældre opfylder kriterier fra vores voldsdefinition fra barnets fødsel, til barnet fylder otte år. Tidsafgrænsningen tillader os at have så mange børn med som muligt. Den tillader os endvidere at måle på konsekvenser af at opleve vold i familien, fra barnet er ni år, hvor vores første konsekvensmål starter.

FIRE FORSKELLIGE VOLDSHISTORIKKER I FAMILIEN

Når vi undersøger børn, som oplever vold i familien, må vi tage hensyn til, hvad der er gået forud for volden. Det er der både metodiske og praksisorienterede grunde til. Den metodiske grund er, at vi, hvis vi ikke tager hensyn til familiens forudgående voldshistorik, introducerer forholdet bias i vores resultater. Den praksisorienterede grund er, at vi ved at inddele børn i subgrupper kan belyse forskellige grader af udsathed blandt børnene. Børn, som kommer fra familier, hvor vold har været en fast bestanddel af forældrenes liv i længere tid, er udsat i en anden grad

end hos børn fra familier, hvor volden opstår senere og kun finder sted i en enkelt periode af barnets liv. Mens den mest udsatte gruppe formentlig allerede vil blive fulgt tæt af myndighederne fra barnets fødsel, kan børn i familier, hvor der ikke tidligere har været voldshændelser, være sværere for det sociale system at opspore. I denne undersøgelse belyser vi konsekvenser og omfang for de forskellige grupper for at kaste lys over forskellige grader af voldsoplevelser, som børn kan udsættes for i familien.

Tidligere forskning underbygger vigtigheden af at tage hensyn til familiens voldshistorik. Forskning har bl.a. fundet, at børn ikke kun påvirkes af den vold, der foregår i barnets levetid, men også af vold, der foregår under moderens graviditet (Holden, 2003). Derfor undersøger vi, om der er voldshændelser i familien under moderens graviditet med barnet. Forskning har også fundet, at voldelig adfærd typisk starter tidligt i livet – oftest i teenageårene – og før man får børn (Kyvsgaard, 2003). Derfor tager vi også højde for eventuelle voldshændelser, der har fundet sted, før barnet er født.

Vi identificerer, om der har været vold i familien før og under moderens graviditet med barnet. Vi definerer fire forskellige typer af voldshistorikker, som forældrepar kan have, inden de får børn. Det gøres ved at identificere voldshændelser fra henholdsvis to år før barnets fødsel og frem til moderens graviditet samt under moderens graviditet og frem til barnets fødsel. På baggrund af familiens voldshistorik inddeler vi børnene i fire subpopulationer, som fremgår af tabel 1.1.

TABEL 1.1

Fire subpopulationer af børn, inddelt efter familiens voldshistorik inden barnets fødsel.

Familiens voldshistorik:	Vold før moderens graviditet	Vold under moderens graviditet
Børnegruppe VV: Vold/Vold	JA	JA
Børnegruppe VI: Vold/Ikke vold	JA	NEJ
Børnegruppe IV: Ikke vold/Vold	NEJ	JA
Børnegruppe II: Ikke vold/Ikke vold	NEJ	NEJ

Vi undersøger konsekvenserne af vold for de fire grupper separat. På den måde kan vi undgå, at familiens voldshistorik introducerer bias i vores resultater, samtidig med at vi kan skelne mellem konsekvenserne for

et barn, der vokser op i en familie, præget af vold i lange perioder, fra konsekvenser for børn, der kommer fra familier med en mindre belastet voldshistorik. Derfor kan vi undersøge, hvordan forskellige grader af voldspåvirkning har konsekvenser for barnet.

DESIGN OG METODE

Undersøgelsen følger en række fødselsårgange (kohorter af børn) og deres forældre over en årrække. For at undersøge, hvordan det går børn, der oplever vold i familien, i forhold til kontrolgrupper af jævnaldrende børn, som ikke oplever vold i familien, bruger vi registerdata. Derfor har vi pålidelige oplysninger om hele fødselsårgange i hele perioden². Vi undersøger syv kohorter af børn, født i 1997-2003, og observerer dem og deres forældre over en periode, gående fra to år før moderens graviditet til barnets ottende leveår for at se, om der er registreret voldelige hændelser i familien i denne periode.

Konsekvenserne af vold belyses ved at sammenligne de fire børnegrupper fra tabel 1.1 med grupper af jævnaldrende børn med samme voldshistorik inden fødslen, som ikke oplever vold i familien i perioden fra 0 til 8 år. Disse udgør kontrolgrupper, som vi konstruerer ved hjælp af statistisk matching.

En grundlæggende udfordring ved undersøgelser som denne er, at vi for at kunne identificere konsekvenserne af at opleve vold skal vide, hvordan det var gået barnet, hvis det ikke havde oplevet vold. Men enten oplever barnet vold i familien, eller også gør det ikke – med andre ord kan vi ikke observere det *kontrafaktiske* udfald. For at håndtere denne udfordring anvender vi metoden Propensity Score Matching (PSM). Vi matcher hvert barn i de fire subpopulationer (jf. tabel 1.1) med et andet barn, der kommer fra en familie med samme voldshistorik inden fødslen, og fra samme fødselskohorte, og som i øvrigt ligner barnet på en række observerbare karakteristika, men som ikke har forældre, der optræder med vold i registrene efter barnets fødsel (og op til barnet fylder otte år). For hvert barn, der oplever vold (*indsatsgruppe*), finder vi således et barn, der havde lige så stor prædikteret risiko for at opleve vold, men ikke

---

2. Vi frasorterer børn og forældre, som i løbet af perioden indvandrer, udvandrer eller dør. På den måde sikrer vi os, at vi kan observere både barn og forældre hvert år i hele perioden.

gjorde det (*kontrolgruppe*). Herved konstrueres en kontrolgruppe for hver børnegruppe, der oplever vold i familien.

Udfordringen ved at anvende matching er, at vi kun kan matche børnene på de karakteristika, vi har registeroplysninger om. Metoden bygger på en antagelse om, at der ikke er uobserverbare karakteristika, der kan introducere selektionsbias. Hvis der er en uobserverbar faktor, som både hænger sammen med det at opleve vold i familien og med en eller flere af de konsekvenser, vi undersøger, bliver vores resultater målt med bias. Et eksempel kunne være, at to mødre begge udsættes for vold før og under deres graviditet med barnet, men at den ene har styrke og mod til at forlade faderen ved fødslen, således at barnet ikke kommer til at opleve vold i familien i løbet af opvæksten, mens den anden mor ikke har disse karakteristika, hvorfor dette barn kommer til at opleve vold i familien. I eksemplet er der en fundamental forskel på de to børn, nemlig den uobserverbare faktor ”moderens styrke og mod”. Hvis mors styrke og mod samtidig påvirker hendes evne til fx at støtte barnets skolegang, vil vi i vores konsekvensanalyse ikke identificere effekten af at opleve vold. I stedet identificerer vi effekten af at opleve vold kombineret med effekten af at have en mor, som savner styrke og mod.

Vi dæmper op for bias ved at inddrage alle de væsentlige faktorer, som forskningslitteraturen peger på, og som vi har registerdata på. Fordi undersøgelsen baserer sig på et registerdatamateriale, der kobler mange forskellige registeroplysninger om både børnene og forældrene, har vi adgang til at matche på flere karakteristika end tidligere undersøgelser. Eksempelvis inkluderer vi her variable som mors uddannelse, hendes psykiske og fysiske helbred, hendes etnicitet og hendes husstandsindkomst. Selvom dette ikke direkte fortæller os noget om ”moderens styrke og mod”, kan variablene være med til at afdække, hvor mange ressourcer moderen har. Således forsøger vi at dæmme op for bias, introduceret af den uobserverbare faktor ”moderens styrke og mod”.

I praksis kan det dog aldrig udelukkes, at uobserverbare faktorer har betydning, og vi kan derfor ikke udelukke selektionsbias. Derfor undersøger vi, hvor robuste vores resultater er over for uobserverede faktorer. Vi beregner, hvor stor en uobserveret faktor skal være, for at den effekt, vi finder, bliver statistisk insignifikant. Til det formål beregner vi *Rosenbaum bounds* for at finde ud af odds ratios størrelse af en uobserveret faktor for at effekten ikke længere bliver statistisk signifikant (Rosenbaum, 2002).

PERSONLIGE OG SAMFUNDSMÆSSIGE KONSEKVENSER

Undersøgelsen belyser forskellige mulige konsekvenser for børn af at opleve vold i familien. Vi besvarer følgende spørgsmål:

- Får børn, som er vidende om vold, i højere grad psykiske lidelser som angst, depression og posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD)?
- Modtager børnenes familier i højere grad forebyggende foranstaltninger, og bliver børnene oftere anbragt?
- Har børnene dårligere trivsel, målt på de nationale trivselsmålinger i folkeskolen?
- Klarer børnene sig dårligere i de nationale test i dansk og matematik i folkeskolen?
- Klarer børnene sig dårligere ved folkeskolens 9. klasseprøver?
- Har børnene mere fravær i folkeskolen end andre børn?

Der kan være mange samfundsmæssige omkostninger af, at børn oplever vold i familien, som vi ikke kan måle i kroner og ører. På baggrund af registerdata på individniveau kan vi dog med stor præcision belyse udgifter ved:

- Anbringelser
- Forebyggende foranstaltninger
- Hospitalsindlæggelser
- Ambulante sygehusbesøg.

Vi har data på antallet af dage, som børn er anbragt eller modtager forebyggende foranstaltninger, og vi kender de præcise omkostninger i forbindelse med børnenes sygehusbenyttelse. Således kan vi undersøge udgifter i forbindelse med børn, som oplever vold i familien.

De børn, som følges i denne undersøgelse, er født i 1997-2003. Vi har data frem til 2013, hvor den ældste årgang fylder 16 år. Mange samfundsmæssige omkostninger viser sig imidlertid først, når børnene bliver voksne. Det kan dreje sig om afbrudte uddannelsesforløb, ledighed, sygdom, sociale ydelser, helbredsmæssige konsekvenser, osv. Estimatet i denne undersøgelse fortæller kun noget om de ekstraomkostninger, samfundet skal betale i forbindelse med sygehusbrug, anbringelser og fore-

byggende foranstaltninger, indtil børnene fylder 15 år. Omkostningerne ville være markant større, hvis vi også kunne følge børnene, når de bliver voksne.

UNDERSØGELSENS STRUKTUR

Resten af undersøgelsen består af fire kapitler. I *kapitel 2* foretager vi en gennemgang af litteraturen på området og relaterer resultater og metoder til vores undersøgelse.

I *kapitel 3* gennemgår vi undersøgelsens datagrundlag og metodevalg. Vi kommer også nærmere ind på fordele og ulemper ved en registerbaseret tilgang til børn, der oplever vold i familien. Dernæst gennemgår vi vores metode i forhold til at skabe en gruppe af børn, der er sammenlignelig med gruppen af børn, der oplever vold i familien. Denne gruppe benytter vi til konsekvensanalysen, som bygger på en sammenligning mellem de to grupper. Vi afslutter kapitlet med at redegøre for vores metodiske valg og datagrundlaget i forhold til den samfundsøkonomiske konsekvensberegning. Beregningen bygger på matchingen, og de to analyser hænger derfor tæt sammen.

I *kapitel 4* præsenterer vi vores analyseresultater. Analysen afdækker andelen af børn i Danmark, som oplever vold i familien. Den ser også på, hvem der begår volden, hvem der er ofre for volden, hvornår volden opstår, og hvor meget vold der er i de enkelte familier. Familiernes voldshistorikker belyses også. Dernæst undersøger vi, hvad der kendetegner de voldsramte familier, og hvilke risikofaktorer der knytter sig til familier med børn, der oplever vold. I den sidste del af kapitlet belyser vi konsekvenserne af at opleve vold i familien. Vi undersøger konsekvenserne for anbringelser og forebyggende foranstaltninger, mentalt helbred (i form af diagnoser relateret til at opleve vold), trivsel og fravær i skolen, samt faglige præstationer, målt på de nationale test og folkeskolens 9. klasseprøver.

I *kapitel 5* præsenterer vi resultaterne fra den samfundsøkonomiske konsekvensberegning. Vi undersøger fire omkostningstyper: anbringelser, forebyggende foranstaltninger, somatiske, ambulante kontakter til sygehus samt sygehusindlæggelser for somatiske lidelser.

LITTERATUR OM BØRN, DER OPLEVER VOLD I FAMILIEN

Formålet med litteraturgennemgangen er at opridsse den eksisterende viden om børn, der oplever vold i familien. Vi foretager ikke en systematisk gennemgang af al litteratur på området, men fremhæver især danske og internationale studier, der har relevans for denne undersøgelse. Vi bruger bl.a. litteraturgennemgangen til at definere vold, specificere vores metodetilgang og identificere relevante konsekvenser samt kortlægge andelen af børn, der oplever vold i familien. Kapitlet beskriver først, hvordan emnet er blevet behandlet i en dansk kontekst, derefter opridses internationale fund. Til sidst fremhæver vi, hvordan denne undersøgelse kan bidrage til litteraturen.

I løbet af de seneste 25 år har der været stigende opmærksomhed på, at en opvækst i en voldelig familie har en stærk indvirkning på børn, også selvom volden ikke nødvendigvis er direkte rettet mod barnet. Selvom det er bredt anerkendt, at børn i voldsramte familier også er voldsofre (Sudermann & Jaffe, 1999), mangler vi stadig systematisk viden om, hvor mange børn det drejer sig om i Danmark. Tidligere undersøgelser på feltet baserer sig på casestudier og spørgeskemadata, og derfor kan det være svært at afgøre deres repræsentativitet (Yount m.fl., 2011, s. 1534). I Danmark har meget få kvantitative undersøgelser beskæftiget sig med børn, der oplever vold i hjemmet, og derfor er viden om omfanget og konsekvenserne af problemet mangelfuld i en dansk kontekst.

Denne litteraturgennemgang omfatter primært kvantitative undersøgelser, som er gennemført inden for de senere år.

DANSKE OPGØRELSER OVER BØRN, DER OPLEVER VOLD

Der findes kun få opgørelser over antallet af børn, der er vokser op i familier med vold. Nogle af de bedste estimater kommer fra opgørelser fra kvindekrisecentre i Danmark (Børjesson, 2009; Helweg-Larsen & Frederiksen, 2007; Helweg-Larsen m.fl., 2012) og sygehusenes diagnosticeringer af ”battered spouse syndrom” (Christoffersen, 2010). Børn af kvinder, der er udsat for vold, har knap 2.000 årlige besøg på kvindekrisecentre (Helweg-Larsen m.fl., 2012), og nogle børn har flere årlige ophold. Men gruppen af børn i Danmark, som oplever vold i familien, er formentlig væsentligt større end gruppen af børn, der kommer på kvindekrisecentre med deres mødre.

SPØRGESKEMABASEREDE ESTIMATER

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd har siden 1995 fulgt 6.000 danske børn og deres forældre i SFI’s børneforløbsundersøgelse og har jævnligt indsamlet spørgeskemadata om børnene i løbet af opvæksten. I forbindelse med dataindsamlingen, da børnene var 7½ år, undersøgte Christensen (2006, 2007) børn i skilsmisseramte familier, hvor fysisk eller psykisk mishandling af moderen var medvirkende til samlivsbruddet. Christensen (2006) fandt, at for 19 pct. af de danske børn, som har oplevet mindst ét samlivsbrud, var mishandling af barnets mor en medvirkende årsag til bruddet. Det svarer til, at ca. 4 pct. af samtlige familier i børneforløbsundersøgelsen var opløst som (delvis) følge af vold i familien, inden barnet fyldte otte år. Christensen (2007) fandt endvidere, at børnene med mishandlede mødre havde markant større risiko for at udvikle psykosociale problemer.

Ti år senere, i foråret 2015, gennemførte SFI en landsdækkende og repræsentativ spørgeskemaundersøgelse af 1.927 8.-klasselever, som havde fokus på vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Som et led i undersøgelsen blev de unge bedt om at svare på, om de inden for de seneste 12 måneder havde oplevet forskellige situationer mellem deres forældre eller voksne, de boede sammen med. Situationerne omfattede slag og spark, trusler med knive og våben samt andre voldsomme hæn-

delser. 3 pct. af de unge havde oplevet en af de tre situationer, mens 1 pct. havde oplevet mere end én situation. I alt havde 4 pct. altså oplevet voldsomme handlinger mellem de voksne i hjemmet, hvilket svarer til omkring 2.700 elever blandt alle 8.-klasser på landsplan (Oldrup m.fl., 2016: 72).

Tallene er på niveau med andre tilsvarende undersøgelser. Korzen, Fisker & Oldrup (2010) finder, at lidt over 3 pct. af børn oplever vold mellem forældrene, mens Helweg-Larsen, Scütt & Larsen (2009) rapporterer om 6 pct. i en undersøgelse, udarbejdet året forinden. Fælles for disse tre undersøgelser er, at de spørger om oplevelser, som har fundet sted i løbet af de seneste 12 måneder. På den baggrund er det sandsynligt, at flere børn har oplevet vold, der ligger tidligere i deres barndom.

I 2009 gennemførtes en spørgeskemaundersøgelse, som spørger ind til en længere tidsperiode. Undersøgelsen er udarbejdet for Københavns Kommune. 3.059 børn og unge på 5.-9. klassestrin i Københavns Kommunes folkeskoler er blevet spurgt om deres oplevelser med vold i hjemmet. Undersøgelsen finder, at 17 pct. på et tidspunkt i løbet af opvæksten har oplevet, at andre i familien er blevet udsat for vold – heraf har 12 pct. af børnene oplevet vold i familien inden for de seneste 12 måneder. Undersøgelsen finder også, at det især er de kvindelige familiemedlemmer, der udsættes for den vold, som børnene er vidende om³ (LG Insight, 2009).

Som proxy for etnisk minoritetsbaggrund belyser undersøgelsen også, hvor mange sprog der bliver talt i hjemmet. Når det sammenholdes med voldsforekomster, viser det sig, at i familier, hvor der kun tales dansk mellem barn og forældre, er det 4 pct., der oplever vold mod moderen, mens det i tosprogede familier er 14 pct. Desuden er det generelle voldsniveau også højere i disse familier. Undersøgelsen har dog ingen mål for de sociale og økonomiske levevilkår i familierne. En del af volden i de tosprogede familier kan muligvis forklares med familiens socioøkonomiske forhold. Andre undersøgelser har nemlig fundet en sammenhæng mellem socioøkonomi og vold i familien, idet personer fra familier med svag socioøkonomi har en forhøjet risiko for at opleve vold (jf. Oldrup m.fl., 2016).

---

3. Det er oftest moderen (50 pct.) og søskende (henholdsvis 52 pct. søstre og 42 pct. brødre), som er ofre for den vold, børnene er vidende om. Kun i 10 pct. af tilfældene er ofret barnets far. Procentsatserne summerer ikke til 100, da børnene kunne angive flere ofre.

LG Insight (2009) belyser ikke, hvem der er udøver af den vold, som børn oplever i hjemmet, men den peger på, at vold i familien ofte vil være knyttet til de biologiske bånd. 60 pct. af de børn, der har været udsat for direkte vold, angiver deres far som den primære voldsudøver, mens 35 pct. peger på mor. Det er sjældent mors eller fars nye partner, der udøver volden. Kun 8 pct. angiver at være blevet slået af mors kæreste, mens 2 pct. er blevet slået af fars kæreste. Den københavnske undersøgelses estimat er dog formentligt også højere end, hvad et landsplans-estimat i dag vil være. Det skyldes dels det generelle fald i voldsforekomster i løbet af de senere år (Oldrup m.fl., 2016), og at undersøgelsens population er københavnske folkeskolebørn. De københavnske folkeskoler er, set i forhold til folkeskolerne i resten af landet, præget af en overrepræsentation af børn fra familier med lav socioøkonomisk status. Derfor betyder overrepræsentationen af denne gruppe formentlig, at niveauet på landsplan er lavere end de 17 pct. Det skal desuden bemærkes, at undersøgelsen, qua sit spørgeskemadesign, kun indfanger den vold, som børnene har en erindring om og kan oplyse om i spørgeskemaet.

ET REGISTERBASERET ESTIMAT

En enkelt undersøgelse har, på baggrund af registermateriale, beskæftiget sig med andelen af børn, der oplever vold i familien. Det drejer sig om Christoffersen (2010), som på baggrund af Landspatientregistret foretager en opgørelse over andelen af børn, født i 1994-2006, som har en forælder, der får stillet diagnosen ”battered spouse syndrom” på et hospital i Danmark. Diagnosen betegner tilstande, hvor der er sket fysiske overgreb fra en ægtefælle/samlever. Undersøgelsen viser, at 1,4 promille af en fødselsårgang må forvente at blive udsat for, at en af forældrene behandles på en skadestue som følge af fysisk mishandling fra den anden forælder.

Diagnosen ”battered spouse syndrom” anvendes sjældent i Danmark, og Christoffersen (2010) indfanger med sin diagnosebaserede opgørelse derfor meget lidt af den vold, som børn oplever i familien. De 1,4 promille står fx i stærk kontrast til de 6 pct., som eksempelvis Oldrup m.fl. (2016) finder i deres spørgeskemabaserede undersøgelse. Resultaterne fra de danske omfangsundersøgelser er opsummeret i boks 2.1.

BOKS 2.1

De relevante resultater fra danske opgørelser over børn, der oplever vold i hjemmet.

- Børn til kvinder, der er udsat for vold, har knap 2.000 årlige besøg på kvindekrisecentre i Danmark (det er 2.000 indskrivninger, ikke nødvendigvis 2.000 børn).
- Mishandling af barnets mor er en medvirkende årsag til 19 pct. af skilsmisserne blandt børnefamilier i Danmark.
- 4 pct. af danske 8.-klasseelever har haft en voldsom oplevelse i familien i løbet af det seneste år. Det svarer til ca. 2.700 unge i 8. klasse på landsplan.
- 17 pct. af københavnske skolebørn i 5.-9. klasse havde i 2009 oplevet vold i familien i løbet af deres opvækst.
- Ofrene for den vold, som børn er vidende om, er oftest de kvindelige familiemedlemmer.
- Udoveren af direkte vold er ofte barnets far, mens det sjældent er forældrenes nye partnere, der er voldsudøvere.
- 1,4 promille af en dansk fødselsårgang af børn vil opleve, at en forælder får stillet diagnosen "battered spouse syndrom".

Kilde: Christensen, 2006; 2007; Helweg-Larsen m.fl., 2012; Oldrup m.fl., 2016; LG Insight, 2009; Christoffersen, 2010.

ANDRE DANSKE UNDERSØGELSER

Få danske undersøgelser har fokus på børn, som oplever vold i familien. Til gengæld findes der flere danske undersøgelser om den vold, hvor børn er direkte ofre (dvs. bliver slået, rusket eller sparket af en forælder). Der er også gennem mange år blevet oparbejdet en stor forskningslitteratur om partnervold i Danmark. Vi vil her først fremhæve relevante undersøgelser af direkte vold mod børn og derefter relevante undersøgelser om partnervold.

Både undersøgelser af vold mod børn (fx Christoffersen, 2010; Oldrup m.fl., 2016) og undersøgelser af vold mod kvinder (fx Helweg-Larsen & Kruse, 2004; Helweg-Larsen & Frederiksen, 2007) anvender Landspatientregistret, Kriminalregistret og Offerregistret til at identificere episoder med vold. I det følgende fremhæves det, hvordan tidligere voldsstudier har anvendt registrene og et udvalg af deres resultater, selv om de ikke fokuserer på børn, der oplever vold i familien.

UNDERSØGELSER AF VOLD MOD BØRN

I en undersøgelse af børn, der har været udsat for mishandling, anvender Christoffersen (2010) registerdata om børn, født i 1994 til 2006, der har

været i kontakt med sygehusvæsenet. I undersøgelsen operationaliseres vold gennem registreringer i Landspatientregistret. Voldsforårsaget kontakt til skadestuer anvendes som indikator for, at et barn har været offer for vold.

Christoffersen sammenligner registrenes oplysninger om vold mod børn med oplysninger fra en stikprøve på 900 af kommunernes børnesager og et interviewmateriale med 3.000 25-årige om deres barn-dom. Sammenligningen viser, at en væsentlig del af børnemishandlingen i Danmark ikke er registreret. 5,6 pct. af en børneårgang beretter, at de er blevet fysisk mishandlet af deres forældre eller stedforældre⁴ Mindre end hver femte af disse tilfælde optræder i kommunernes data om børnesager. Endnu mindre – kun 0,12 pct. af mishandlingen – fremgår af Landspatientregistret. Der er altså en voldsom underrapportering af direkte vold mod børn i registermaterialet. Christoffersens fund peger på, at registeroplysningerne fra Landspatientregistret skal ganges med en faktor 50 for at afbilde det reelle omfang af vold i Danmark. Ud over vigtige metodiske pointer byder Christoffersens undersøgelse fra 2010 også på en række interessante fund. Undersøgelsen viser, at vold har vidtrækkende konsekvenser for de børn, som er ofre. Christoffersen (2010) finder, at de mishandlede børn er præget af en række udviklingsforstyrrelser, som påvirker børnenes kognitive, sociale og følelsesmæssige udvikling. Fx bliver fem gange så mange af de børn og unge, der har været udsat for mishandling, diagnosticeret med posttraumatiske belastningsreaktioner.

ET FALD I OMFANGET AF VOLD MOD BØRN

Et andet eksempel på en undersøgelse af direkte vold mod børn er Korzen, Fisker & Oldrup (2010), der undersøger fysisk vold i børnenes nære relationer. Undersøgelsen er repræsentativ for danske unge og tæller besvarelser fra 1.042 unge, der gik i 8. klasse i 2010. Den finder, at cirka hvert femte barn i Danmark er blevet udsat for vold i løbet af det seneste år.

Senere undersøgelser har vist, at antallet af unge, der udsættes for direkte vold, er faldet en smule. Oldrup m.fl. (2016) finder, at det i dag er hvert sjette barn, der er blevet udsat for vold i løbet af det seneste

---

4. Oplysninger om vold og børnemishandling baserer sig på Landspatientregistrets oplysninger om forekomsten af diagnoser for børn, der behandles på en hospitalsafdeling eller en skadestue (Christoffersen, 2010, s. 42).

år. Det svarer til ca. 17 pct. Det er uvist, om dette fald i voldsforekomster også gør sig gældende i forhold til vold i familien, som børn oplever.

OMFANG OG RISIKOFAKTORER PÅ BAGGRUND AF OFFERREGISTRET

Oldrup m.fl. (2016) undersøger også omfanget af vold mod børn og risikofaktorer for vold mod børn på baggrund af registerdata. Registeranalysen behandler pådømt vold mod børn, som fremgår af Offerregistret fra 2001. Undersøgelsens population er alle danske børn, der har været 7-18 år i tidsrummet 2001-2012, og den finder, at ca. 5 pct. af disse børn – svarende til ca. 31.000 – har været ofre for personfarlig vold. Igen viser det en underregistrering af vold i registrene. Det er nemlig væsentligt færre end i det estimat, som Oldrup m.fl. (2016) fremlagde i deres repræsentative, spørgeskemabaserede undersøgelse.

Endvidere kobler Oldrup m.fl. (2016) Offerregistret med andre socioøkonomiske data for at estimere sandsynligheden for at være blevet offer for vold i 0-7-årsalderen for fødselsårgangene 2001-2005. Der anvendes logistiske modeller til at estimere sandsynligheden for, at et barn udsættes for direkte vold, givet en række parametre. Undersøgelsen finder, at de børn, der er ofre for direkte vold, er født af en ung mor og ofte har anden etnisk baggrund end dansk. Igen mangler vi dog indikatorer på socioøkonomi for at afgøre, om etnicitet har en egen betydning, uafhængigt af socioøkonomisk status.

De vigtige resultater at tage med sig fra disse undersøgelser af direkte vold mod børn fremgår af boks 2.2.

BOKS 2.2

Metodiske pointer og relevante resultater fra nyere danske undersøgelser af vold mod børn.

Metodiske pointer:

- Inden for registerbaseret forskning af vold mod børn er der tradition for at anvende Landspatientregistret, Kriminalregistret og Offerregistret til at identificere voldshændelser.
- Uanset hvilket register der anvendes til at identificere volden, vil der være underregistrering.

Relevante resultater:

- Ca. 17 pct. af danske børn har været udsat for vold i løbet af det seneste år.
  - Ca. 5 pct. af alle børn, der var 7-18 år i tidsrummet 2001-2012, har været ofre for på-dømt personfarlig vold.
  - Udviklingsforstyrrelser og PTSD forekommer seks gange oftere hos børn, der er blevet udsat for mishandling, end hos andre børn.
  - Der er forøget risiko for børn af unge mødre for at blive udsat for vold.
-

Kilde: Christoffersen, 2010 og Oldrup m.fl., 2016.

UNDERSØGELSER AF VOLD MOD KVINDER

Der foreligger ikke tidligere danske analyser af konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien. Der foreligger dog analyser, som antyder mulige effekter. En række undersøgelser beskæftiger sig med konsekvenserne af vold mod kvinder og beskriver i den forbindelse, også i mindre udstrækning, kvindernes børn. Pointerne i dette afsnit opridses i boks 2.3.

VOLD FOREGÅR PÅ HVERDAGSEFTERMIDDAGE OG RAMMER I HOVEDET
I rapporten *Mænds vold mod kvinder* (2004) udarbejder Helweg-Larsen og Kruse for første gang et samlet overblik over omfanget af partnervold i Danmark, hvor kvinder er ofre og mænd er udøvere. Her identificeres vold igen ved voldsforårsagede skadestuehenvendelser, registreret i Landspatientregistret, og politianmeldt vold, registreret i kriminalregistrene. Det undersøges endvidere, hvor de skadestueregistrerede voldshændelser er foregået, og da undersøgelsens interessefelt er vold i hjemmet, betinger Helweg-Larsen & Kruse (2004) sig, at volden skal være foregået i et boligområde, som regnes som proxy for hjemmet.

Helweg-Larsen & Kruse (2004) finder, at omkring 70 pct. af den vold mod kvinder, der lægebehandles på skadestuerne, ikke anmeldes til politiet. Samtidig er det kun havdelen af den vold, der politianmeldes, som skadestuerne behandler. Fællesmængden mellem de to er altså be-

grænset. Derfor er det en fordel at anvende både Landspatientregistret og Kriminalitetsregistret, når vi vil identificere vold gennem Danmarks Statistiks registre.

Undersøgelserne viser også, at størstedelen af den registrerede vold mod kvinder sker i hjemmet (ca. 60 pct.), at den oftest foregår på hverdage (ca. 55 pct.) og typisk om eftermiddagen (ca. 40 pct.). Det sted, hvor kvinder oftest får skader og mærker, er i hovedet (40 pct.). Fundene er vigtige i relation til eventuelle børn i familien. Fundene peger i retning af, at børn vil opleve voldshændelserne, fordi den foregår på tidspunkter, hvor børn typisk vil opholde sig i hjemmet, og fordi de fysiske mærker, partnervolden efterlader, vil være synlige for børnene, idet vold typisk efterlader mærker i hovedet. Samlet set indikerer dette, at såfremt de voldsramte kvinder, som undersøgelsen fokuserer på, har børn, er der en stor risiko for, at børnene oplever vold i familien.

Helweg-Larsen og Frederiksen (2007) gennemfører en opfølgende undersøgelse på samme datamateriale. Den identificerer en stigning i skadestuerregistreret vold mod kvinder og genfinder de beskrevne karakteristika ved voldshændelserne.

SAMMENHÆNG MELLEM VOLD MOD KVINDER OG MULIGE KONSEKVENSER FOR BØRN

I en registeranalyse viser Jacobsen (2010), at børn af unge og udsatte mødre i langt højere grad end andre børn anbringes uden for hjemmet eller modtager forebyggende foranstaltninger. Jacobsens (2010) undersøgelsespopulation består af kvinder, der bliver mødre i perioden 1981-2007, som får deres første barn i alderen 16-21 år, og som ikke bor sammen med barnets far tre år efter fødslen. Da vores undersøgelsespopulation er børn, født i Danmark i 1997-2003, vil disse mødre være mødre til en del af vores population. Vi vil derfor undersøge konsekvenser af børn, der oplever vold i familien på anbringelser og forebyggende foranstaltninger.

ET VOLDSSTUDIE MED SAMME ANALYTISKE GREB

Helweg-Larsen m.fl. (2010) anvender registerdata til at estimere omfanget af vold mod kvinder (LPR, KRSI og Offerstatistikregistret) ligesom i de tidligere nævnte undersøgelser.

Helweg-Larsen m.fl. (2010) anvender endvidere en kvasi-eksperimentel metode til at konstruere grupper af kvinder, som ligner

hinanden på alle andre punkter end registreret vold. Ved hjælp af matching konstrueres kontrolgrupper, som ligner de voldsramte kvinder på en række faktorer⁵, men adskiller sig fra indsatsgruppen ved ikke at være registreret som volds ofre.

Gennem sammenligning af indsatsgruppen med kontrolgruppen belyses det, hvordan det var gået kvinderne, hvis de ikke var blevet udsat for vold. De samfundsmæssige omkostninger (fx brug af sundhedsydelser samt udvalgte arbejdsmarkedskonsekvenser) for de voldsramte kvinder sammenholdes med de samfundsmæssige omkostninger for de ikke-voldsramte kvinder i en samfundsmæssig økonomisk analyse. Undersøgelsen anslår, at vold mod kvinder koster det danske samfund mindst ½ mia. kr. årligt, svarende til en årlig omkostning på ca. 65.000 kr. pr. voldsudsat kvinde.

BOKS 2.3

Metodiske pointer og relevante resultater fra undersøgelser af vold mod kvinder.

Metodiske pointer

- Landspatientregistret og Kriminalregistret anvendes til at identificere voldshændelser. Som proxy for, at den skadestuebehandlede vold er foregået i familiens regi, betinges det endvidere, at volden er foregået i et boligområde.
- Der er et relativt lille overlap mellem den vold, der fremgår i Landspatientregistret, og den vold, der fremgår af Kriminalregistret. Det betyder, at koblingen af de to registre er en god fremgangsmåde til at indfange så meget af den registrerede vold som muligt.
- Den kvasi-eksperimentelle metode matching er tidligere blevet anvendt i danske voldsstudier til at undersøge de samfundsmæssige omkostninger af vold.

Relevante resultater

- Mænds vold mod kvinder foregår oftest i hjemmet, på hverdage og om eftermiddagen. Den kropsdel, der oftest udøves vold imod, er hovedet. Det betyder, at volden vil være relativt synlig for børn i familien.
- Børn af unge, enlige mødre bliver i langt højere grad end andre børn anbragt uden for hjemmet og modtager i højere grad forebyggende foranstaltninger.
- Mænds vold mod kvinder koster det danske samfund mindst ½ mia. kr. årligt.

Kilde: Helweg-Larsen & Kruse (2004); Helweg-Larsen & Frederiksen (2007); Jacobsen (2010); Helweg-Larsen, Kruse, Sørensen & Brønnum-Hansen (2010).

---

5. Helweg-Larsen m.fl. (2010) matcher på alder og en række ikke nærmere specificerede socioøkonomiske faktorer.

INTERNATIONALE STUDIER

Konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien, er relativt ubelyste i Danmark. Men mange internationale forskergrupper beskæftiger sig med emnet. Op igennem 2000'erne begynder flere og flere internationale studier at måle effekterne af indirekte vold ved at sammenligne børn af voldsramte kvinder med kontrolgrupper af jævnaldrende børn, som ikke oplever vold. Overordnet set peger de internationale erfaringer på, at børn fra voldsramte familier klarer sig dårligere end deres jævnaldrende på en række parametre, også selvom børnene ikke selv udsættes direkte for volden. Vold i familien påvirker barnet på lige fod med andre kontekstuelle og psykosociale stressfaktorer, og børnene i disse familier har som regel dårligere forudsætninger for at klare sig godt i livet end andre børn. De internationale undersøgelser kan inddeles i to grupper. Den ene gruppe måler på konsekvenserne for børnenes helbred, mens den anden gruppe ser på udviklingen af børnenes adfærdsmæssige, emotionelle og sociale kompetencer, herunder skolefærdigheder. På begge områder er der konsensus om, at eksponering for vold i familien har en negativ effekt på børn.

De internationale fund, vi her opridser, er alle designet således, at de sammenligner grupper af børn, der oplever vold i familien, med grupper af børn, der ikke oplever vold i familien, for at identificere konsekvenserne for børnene. Afsnittet opridser effekter af børn, som oplever vold i familien på baggrund af international forskning.

ADVERSE CHILDHOOD EXPERIENCES STUDY

Et af de mest omfattende studier af konsekvenser af overgreb, omsorgssvigt og oplevelse af vold i familien, er det amerikanske studie Adverse Childhood Experience (ACE). I det oprindelige studie svarede 9.508 personer i perioden 1995-1997 (ud af 13.494 adspurgte) på den spørgeskemabaserede undersøgelse af oplevelser i barndommen og helbred og adfærd i voksenlivet. Felitti m.fl. (1998) fandt, at over halvdelen af respondenterne har været udsat for minimum én krænkende oplevelse i barndommen. Studiet anvender logistisk regression til at estimere sandsynligheden for, som voksen, at opleve forskellige konsekvenser af oplevelserne. Resultaterne viser, at der er en graderet sammenhæng mellem antallet af oplevelser i barndommen og alle de konsekvenser eller outcomes, studiet måler på. Konsekvenserne, som studiet finder, er øget risiko for

misbrug, depression, selvmordsforsøg, rygning, selvrapporteret dårligt helbred, mange sexpartnere, kønssygdomme, fysisk inaktivitet og svær overvægt. Studiet finder endvidere en sammenhæng mellem voldsomme oplevelser i barndommen og at blive ramt af hjertesygdomme, kræftsygdomme, kroniske lungesygdomme, brud på knoglestrukturen samt lever-sygdomme (Felitti m.fl., 1998).

Ugunstige oplevelser i barndommen omfatter oplevelser, hvor barnet selv er blevet offer for fysisk, psykisk og seksuel vold, oplevelser af misbrug i hjemmet, af psykisk sygdom i hjemmet, af kriminel adfærd i familien og oplevelser af vold i hjemmet. Alle disse oplevelser behandler Felitti m.fl. (1998) under ét. Derfor er det svært at vide, præcis hvilke oplevelser i barndommen der driver de fundne effekter.

FYSISKE KONSEKVENSER

Børn, som oplever vold i familien, udsættes for helbredsmæssige konsekvenser af både fysisk og psykisk karakter. De fysiske følgevirkninger af vold i familien dokumenteres især i en række undersøgelser, der er designet som prospektive kohortestudier af udvalgte grupper af børn og forældre, baseret på data indsamlet ved spørgeskemaer, interview og helbredsundersøgelser (Yount m.fl., 2011). Her følges grupper af kvinder og børn i en periode for at man kan se, hvordan det går de børn, som oplever vold i familien, i forhold til børn, der ikke oplever vold.

Hvis moderen har været udsat for vold under graviditeten, kan de helbredsmæssige følger af denne vold spores allerede ved barnets fødsel. Børn af voldsramte mødre har gennemsnitligt en lavere fødselsvægt og -længde end andre børn. Det finder Åsling-Monemi, Naved & Persson (2009), der gennemfører et longitudinelt eksperiment med gravide kvinder i Bangladesh. De kvinder, der udsættes for partnervold, får mindre børn end de øvrige kvinder, og i 2-årsalderen er børnene stadig mindre end deres jævnaldrende. Der er altså en sammenhæng mellem familiens voldshistorik og børnenes fødselsvægt. McFarlane & Soeken (1999) følger 121 voldsudsatte kvinder i USA og finder, at børn af de kvinder, hvor volden fortsætter efter barnets fødsel, har sværere ved at tage de nødvendige kilo på som spæde, end børnene af kvinder, som ikke fortsat udsættes for vold. Børn af voldsramte kvinder har dog samtidig en højere risiko for at være blevet overvægtige som 5-årige, viser et studie, der følger kohorter af kvinder i amerikanske storbyer fra graviditeten og gennem børnenes opvækst (Boynton-Jarrett m.fl., 2010).

Både engelske og svenske kohortestudier viser, at eksponering for familiekonflikter eller disharmoni i familien har konsekvenser for børnenes højde. Både som 7-årige og som voksne vil de voldseksponerede børn typisk være lavere end gennemsnittet, viser et follow-up-studie af en britisk fødselsårgang og et svensk studie af en kohorte af voksne, som er fulgt med spørgeskemadata (Montgomery, Partley & Wilkinson, 1997; Peck & Lundberg, 1995).

Alt i alt er der altså forskningsmæssigt belæg for, at det gennemsnitligt har en negativ effekt på et barns fysiske udvikling, når barnet oplever vold i familien. Fødselsvægt er en vigtig faktor at inkludere i analysen og benytte i matching for at minimere bias, fordi den kan afspejle familiens voldshistorik. Desværre findes der ikke oplysninger i registrene om børns vægt eller højde senere i livet, som vi kan anvende i konsekvensanalysen.

PSYKISKE KONSEKVENSER

Vold i familien virker også forstyrrende på barnets mentale udvikling og kan forårsage psykiske lidelser. Børn, der vokser op i voldelige miljøer, udviser reaktioner, som minder om reaktioner på psykologisk mishandling eller PTSD. Det viser bl.a. Lehmanns (1997) undersøgelse af børn, der har været i kontakt med kvindeherberger. Angst og depression er også sygdomme, der hænger sammen med vold i familien (Chan & Yeung, 2009, s. 314).

Sternberg m.fl. (2006) foretager en metaanalyse af studier på området og konkluderer på denne baggrund, at depression er lige så udbredt blandt børn, der oplever vold i familien, som blandt børn, der selv er udsat for voldelig mishandling.

Oplevelser af at være ensom og fremmedgjort, tvangstanker, manglende glæde, koncentrationsproblemer, søvnproblemer og mareridt er nogle af de emotionelle problemer, forskningen har observeret overhyppigt hos børn, der oplever vold i familien (Skopp, McDonald, Manke & Jouriles, 2006, Sturge-Apple, Davies & Cummings, 2006). Separationsangst og dødsangst er veldokumenteret blandt børn, som vokser op i hjem med vold (se fx Holt, Buckley & Whelan, 2008).

Undersøgelsernes resultater viser, at psykiske lidelser er mulige og typiske konsekvenser af at opleve vold i familien.

ADFÆRDSMÆSSIGE KONSEKVENSER

Der er også forskningsmæssig konsensus om, at børn fra voldsramte familier har markant flere adfærdsproblemer end andre børn, og at børn, der oplever vold i familien, har lige så mange adfærdsproblemer som børn, der selv er udsat for vold. En metaanalyse af studier af psykosociale konsekvenser for børn, der oplever vold, sammenligner otte studier af amerikanske børn. Metaanalysen finder, at der ikke kan identificeres en signifikant forskel i graden af adfærdsmæssige problemer på tværs af de otte undersøgelser. Det konkluderes derfor, at børn, der oplever vold i familien, udviser den samme grad af adfærdsmæssige problemer som de børn, der selv udsættes for vold (Kitzmann m.fl., 2003; Wolfe m.fl., 2003).

I relation til skolegang viser undersøgelser, at børnene præges af en lavere studiemotivation og koncentrationsproblemer (Christensen, 1988; Chan & Yeung, 2009, s. 314), og at manglen på adfærdsmæssige og sociale kompetencer betyder, at børnene bruger aggressive strategier til at løse problemer med deres jævnaldrende kammerater i skolen (Sudermann & Jaffe, 1999). Forøget aggressivitet, hyperaktivitet og eksternalisering af problemer er nemlig korreleret med voldseksposering hos de mindre børn (Paterson m.fl., 2008). Voldsoplevelserne svækker børnenes evner til at regulere følelser, hvilket fører til mere intense og aggressive handlingsstrategier, og der er højere forekomster af slagsmål og antisocial adfærd blandt disse børn (Margolin, 2005).

Børnenes sociale og relationsmæssige problemer kan især de mindre børn knytte sig til, at de har sværere ved at forstå emotionelle udtryk, håndtere komplekse sociale roller, føle empati og aflæse sociale situationer (se fx Kitzmann m.fl., 2003; Sternberg m.fl., 2006; Wolfe m.fl., 2003; Margolin, 2005). De manglende sociale kompetencer trækker tråde op gennem børnenes liv. I forhold til relationsdannelse har man fundet, at voldseksposering i hjemmet påvirker børnenes evner til at danne og vedligeholde relationer til venner med samme køn som dem selv i sådan en grad, at det påvirker deres datinghistorik, og at det påvirker relationen til fremtidige partnere (Wood & Sommers, 2011).

BOKS 2.4

Konsekvenser af, at børn oplever vold i familien, jf. udvalgte internationale forskningsundersøgelser.

- Børn af voldsramte mødre fødes med lavere fødselsvægt og har sværere ved at tage på som spæde. Til gengæld har de en øget risiko for at være overvægtige som 5-årige. Børnene vil også typisk være lavere end gennemsnittet, både som 7-årige og som fuldt udviklede.
- Blandt børn, der oplever vold i familien, er der fundet forøget forekomst af PTSD og PTSD-lignende symptomer. Børnene har også øget risiko for udvikling af depression og angst.
- Børn, der oplever vold i familien, er prægede af problemer med følelsesregulering, lavere selvværd og manglende glædesfølelse.
- Adfærdsmæssige og sociale problemer blandt børn, der oplever vold i familien, omfatter øget aggressiv adfærd, antisocial adfærd og hyperaktivitet. Børnene har sværere ved at aflæse sociale situationer, og de har sværere ved at danne og bevare venskabs- og partnerrelationer.
- Af skolerelaterede problemer har studier fundet, at børnene, der oplever vold, er prægede af koncentrationsbesvær og lavere studiemotivation.

Kilde: Boynton-Jarrett, m.fl., 2010; Sternberg, m.fl., 2006; Skopp, McDonald, Manke & Jouriles, 2006; Sturge-Apple, Davies & Cummings, 2006; Holt, Buckley & Whelan, 2008; Chan & Yeung, 2009; Paterson m.fl., 2008; Kitzmann m.fl., 2003; Sternberg m.fl., 2006; Wolfe m.fl., 2003; Margolin, 2005; Wood & Sommers, 2011.

UNDERSØGELSENS BIDRAG

Internationale studier af børn, der oplever vold i familien, finder, at voldseksposeringen sætter dybe spor i børnenes liv i mange henseender. Konsekvenserne er opsummeret i boks 2.5. I denne undersøgelse vil vi trække på de internationale erfaringer og undersøge, hvorvidt lignende konsekvenser gør sig gældende i en dansk kontekst. Det er ikke muligt at måle på alle de nævnte konsekvenser i ét studie. Vi prioriterer at måle på konsekvenserne for børnenes mentale helbred (forekomsten af psykiatriske diagnoser) for deres skolegang og for anbringelser og forebyggende foranstaltninger.

Den operationelle definition af vold, vi arbejder med, og de variable, vi inddrager i analyserne, er valideret op mod de tidligere danske voldsstudier, der er beskrevet tidligere i dette kapitel. Vi bygger på traditioner inden for den registerbaserede voldsforskning i Danmark og benytter de samme datakilder.

Vi har afdækket tidligere beregninger af andelen af børn, som oplever vold i Danmark. De spørgeskemabaserede undersøgelser (Chri-

stensen, 2006; Korzen, m.fl., 2010; Helweg-Larsen m.fl., 2010; Oldrup m.fl., 2016; LG Insight, 2009) anvender alle en bred definition af fysisk vold, hvilket betyder, at de kan indfange den mindre grove vold, som vores registerbaserede tilgang ikke indfanger. Derfor vil vores estimat på andelen af børn, der oplever vold i familien, formentligt befinde sig under de 17 pct., som den københavnske undersøgelse fra 2009 finder (LG Insight, 2009). Derudover kan der også være sket ændringer i forekomst af voldstendenser siden 2009. De senere undersøgelser (fx Oldrup m.fl., 2016) spørger kun om oplevelser med vold i familien i løbet af det seneste år, og det er derfor svært at vurdere, hvordan et registerbaseret estimat, som følger kohorter over en længere periode, vil se ud i forhold til Oldrups (2016) estimat på 4 pct.

Vi trækker også på undersøgelser i forhold til at identificere relevante variable at inddrage i de forskellige delanalyser. Eksempelvis vil vi inddrage etnicitet og socioøkonomi i analyser af risikofaktorer og i matching af børnegrupper. På den måde kan vi identificere de to faktoreres respektive bidrag til risikoen for, at et barn oplever vold i familien, og være sikre på, at variablene ikke tilfører bias i vores konsekvensanalyser. Vi matcher også på fødselsvægt, som, jævnfør tidligere studier, hænger sammen med barnets families voldshistorik.

I konsekvensanalyserne vil vi undersøge outcome-variable, som kan belyse konsekvenser af, at børn oplever vold i familien, som tidligere studier har fundet. Vi undersøger konsekvenserne for børnenes mentale helbred, herunder angst, PTSD og depression, som udenlandske studier har beskæftiget sig med. Vi undersøger konsekvenser i forhold til forebyggende foranstaltninger og anbringelser, som en tidligere dansk undersøgelse (Jacobsen, 2010) pegede på relevansen af. For at afdække adfærdsmæssige, sociale og skolerelaterede problemer, som følger af, at børn oplever vold i familien, anvender vi nationale test, folkeskolens 9. klasseprøver og den nationale trivselsundersøgelse som outcome-variable. Vi undersøger, hvordan børnene fra voldsramte familier klarer sig i den nationale trivselsmåling, til folkeskolens 9. klasseprøver og i de nationale test i forhold til andre børn. Den nationale trivselsmåling er obligatorisk for folkeskoleelever og undersøger børnenes trivsel på en række parametre: social trivsel, faglig trivsel, støtte og inspiration i undervisningen samt ro og orden i klasseværelset. Vi bruger børnenes trivselscore som en proxy af adfærdsmæssige, sociale og koncentrationsproblemer. De nationale test viser elevernes faglige færdigheder i forskellige fag i folke-

skolen. Vi undersøger konsekvenserne for børn af at opleve vold i familien i forhold til dansk- og matematikfærdigheder på forskellige klassetrin i folkeskolen. Vi undersøger endvidere, hvordan børnene klarer sig til folkeskolens 9. klasseprøver. Det er første gang, at nationale test og trivselsmålinger undersøges i relation til børn, der har oplevet vold i familien.

I forlængelse af konsekvensanalyserne foretager vi, ligesom Helweg-Larsen m.fl. (2010), en analyse af de samfundsmæssige omkostninger, der er forbundet med vold. Her anvender vi, ligesom Helweg-Larsen m.fl. (2010), også matching-metoden. Vi lader os endvidere inspirere af de omkostningsvariable, undersøgelsen beskæftiger sig med. Fordi vi beskæftiger os med børn op til 15 år, kan vi dog ikke regne på arbejdsmarkedskonsekvenser. Men vi beregner, ligesom Helweg-Larsen m.fl. (2010), udgifter i forbindelse med sundhedsydelse. Derudover kan vi i den samfundsmæssige analyse undersøge udgifterne i forbindelse med sociale tiltag over for udsatte børn, herunder anbringelser og forebyggende foranstaltninger.

Undersøgelsen leverer tre nye bidrag til feltet: 1) Den giver for første gang et registerbaseret estimat af andelen af børn, der oplever vold i familien i Danmark; 2) Den foretager den første måling af konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien i en dansk kontekst. 3) Den foretager for første gang en økonomisk analyse af de samfundsmæssige omkostninger ved, at børn oplever vold i familien.

DATA OG METODE

Undersøgelsen bygger på registerdata og følger syv fødselsårgange og deres forældre i en årrække. Analyserne anvender følgende metodiske greb:

- Opgørelse af antallet af børn, der oplever vold i familien
- Simple bivariate analyser og sammenligning af gennemsnit, der anvendes til at belyse, hvad der kendetegner familier med vold
- Logistisk regression, der anvendes til at belyse, hvilke risikofaktorer der er forbundet med, at børn oplever vold i familien
- Propensity Score Matching (PSM), der anvendes til konsekvensanalyser af, at børn oplever vold i familien
- Udgiftsberegninger af de samfundsøkonomiske konsekvenser af, at børn oplever vold i familien, foretages på baggrund af matchingen.

DATA

Vi anvender registeroplysninger om forældrene for at identificere børn, der oplever vold i familien, samt for at undersøge familiens voldshistorik. Oplysninger om vold i børnenes familier kommer fra følgende offentlige registre (se bilag 5 for en oversigt over datakilder):

- Landspatientregistret (LPR)
- Kriminalregistret over sigtelser (KRSI)

Landspatientregistret foreligger med de nuværende registreringskoder fra 1994 og frem, og Kriminalregistret fra 1989 og frem.

For at undersøge konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien, konstruerer vi sammenlignelige grupper af børn, hvor den ene gruppe har oplevet vold i familien, mens barnet var 0 til 8 år, mens den anden ikke har. Vi sørger for, at grupperne er sammenlignelige på følgende parametre:

- Forældrenes socioøkonomi (uddannelse, indkomst, brug af offentlige ydelser mm.)
- Forældrenes etnicitet (dansk eller ikke-dansk oprindelse) og alder
- Forældrenes relation til hinanden (civil status)
- Forældrenes kriminalitets- og voldshistorik
- Forældrenes fysiske og psykiske helbred
- Børnenes fødselsvægt, nummer i søskenderækken og fødselskvartal.

Vi måler konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien, ved at sammenligne grupperne, der ligner hinanden på disse karakteristika. Vi undersøger følgende konsekvenser:

- Psykiatriske diagnoser: angst, depression og PTSD
- Forebyggende foranstaltninger og anbringelser
- Nationale trivselsmål
- Nationale test
- Karakterer ved folkeskolens 9. klasseprøver
- Fravær i folkeskolen.

Oplysningerne om konsekvensvariablene kommer fra Landspatientregistret (LPR), registrene vedrørende Børn og unges forebyggende foranstaltninger (BUFO), Børn og unges anbringelser (BUA) og Folkeskolekarakterer (UDFK). Oplysninger om fravær, nationale test og nationale trivselsmålinger kommer fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.

Disse data har også begrænsninger, der betyder, at vi ikke kan undersøge alle konsekvenser for alle kohorter af børn. Tabel 3.1 viser, hvilke børnekohorter der indgår i hvilke delanalyser.

TABEL 3.1

Populationer af børn i undersøgelsens forskellige delanalyser.

Delanalyser:	Kohorter
Omfangsestimering	1997-2003
Karakteristik af familier med vold	1997-2003
Risikofaktorer i forbindelse med, at børn oplever vold i familien	1997-2003
Personlige konsekvenser: mentalt helbred	1997-1999
Personlige konsekvenser: anbringelser og forebyggende indsatser	1997-2003
Personlige konsekvenser: 9. klasseprøver	1997-1999
Personlige konsekvenser: skolefravær	1997-2000
Personlige konsekvenser: nationale trivselsmål	2000-2003
Personlige konsekvenser: nationale test	1997-2003
Karakteristik af sygehusbrug og foranstaltninger	1997-1998
Samfundsmæssige konsekvenser: samlede udgifter	1997-1998
Samfundsmæssige konsekvenser: udgiftsudvikling	1997-1998

FORDELE OG ULEMPER VED REGISTERUNDERSØGELSEN

Ligesom ved andre indsamlingsmetoder er der både fordele og ulemper ved at anvende registerdata til at undersøge konsekvenser af, at børn oplever vold i familien. Når vi anvender registerdata, har vi data på alle børn, der er født i Danmark i perioden. Forudgående interview- og spørgeskemabaserede undersøgelser på området lider under, at det er en forholdsvis begrænset stikprøve af børn, der følges. Derfor kan det være vanskeligt at generalisere resultaterne til resten af befolkningen. Med registerdata undgår vi problemer med generalisering og bortfald. Anvendelse af registerdata giver også mulighed for at belyse mange forskellige aspekter ved de voldsramte familier og deres børn, fordi vi kan samkøre oplysninger fra de mange forskellige offentlige registre, der findes i Danmark, via anonymiserede cpr-numre. Tidligere danske undersøgelser på området anvender retrospektive data, hvor informanter spørges om hændelser en rum tid efter, at de er foregået. De kan være behæftede med fejlkilder, fordi informanter kan have svært ved præcist at tidsfæste hændelser, som er foregået lang tid forinden, hvilket tilfører såkaldt *recall bias* til undersøgelserne. Registerdata kan nøjagtigt tidsfæstes, fordi hæn-

delser registreres umiddelbart i forbindelse med, at de forekommer, og vi undgår derfor denne type bias i vores resultater.

BOKS 3.1

Fordele og ulemper ved at anvende registerdata.

Fordele:

- Registerne omfatter alle individer i Danmark, dvs. vi arbejder med totalpopulationer og har intet bortfald
- Mange forskellige registeroplysninger kan kobles sammen
- Hændelser kan tidsfæstes præcist, og vi undgår bias forårsaget af, at hændelser kan være svære at tidsfæste retrospektivt
- Registrering af hændelsen foregår uafhængigt af barnet.

Ulemper:

- Det er ikke alle typer vold, der fremgår af registrene
  - Voldshændelser fremgår kun af registrene, når hændelsen fører til skadesturegistrering eller sigtelse (underregistrering)
  - Vi kan ikke vide os sikre på, at den vold, vi måler på, er partnervold
  - Vi antager, at børnene er vidende om den registrerede vold, der involverer én eller flere forældre.
-

Den registerbaserede undersøgelse har imidlertid også en række begrænsninger, som påvirker fortolkningen af vores resultater. Først og fremmest findes der ikke noget dansk register, som indeholder oplysninger om voldsepisoder, som børn oplever. Derfor identificerer vi voldsepisoder, som barnets forældre har været involveret i, og antager, at børnene i én eller anden udstrækning oplever episoderne. Christensens (1990) undersøgelser af børn af kvinder på krisecentre viser, at stort set alle børnene har bevidnet voldshændelserne i familien. Hvorvidt det også gør sig gældende for den børnegruppe, undersøgelsen beskæftiger sig med, kan vi imidlertid kun gisne om, og vores resultater skal altså læses med forbehold for, at vi ikke kan vide med sikkerhed, om alle børnene har oplevet vold.

En anden begrænsning er, at registrene kun tillader os at belyse forholdene for børn i familier, der er registreret med vold i et offentligt register. Vold bliver registreret, når der rejses sigtelse mod udøveren, eller når ofret henvender sig på en skadestue, og personalet registrerer, at henvendelsen skyldes vold. Undersøgelsen belyser kun omfanget af og konsekvenserne for børn af at vokse op i familier, præget af vold, som fremgår af registrene. Men der foregår antageligt mange flere voldsepiso-

der, end vi kan se af registrene. Tidligere undersøgelser dokumenterer underrapporteringen af vold på baggrund af de anvendte registre og peger på, at det reelle omfang af vold vil være flere gange større, end de registerbaserede undersøgelser finder (Christoffersen 2010). Derfor vil vores omfangsestimater være et minimumsestimater. Vi ved eksempelvis, at volds ofre i over halvdelen af alle tilfælde undlader at anmelde volden (Balvig m.fl., 2013, s. 82). Vi forventer, at andelen af voldsepisoder, der anmeldes, vil være endnu mindre i sager med partnervold, fordi ofret vil være mindre tilbøjeligt til at anmelde voldsepisoder, hvor man kender gerningsmanden, end voldsepisoder, hvor man ikke kender gerningsmanden. Helweg-Larsen & Kruse (2004) viser fx, at voldsramte kvinder ofte vil tøve længe, inden de anmelder vold, og anmeldt vold fører ikke altid til sigtelse. Politianmeldt vold, der ikke fører til sigtelser, indgår ikke i undersøgelsen. Der skal endvidere relativt megen skade til, før volds ofre henvender sig på en skadestue. Selv når der opsøges skadestue, vil eksempelvis mødre, der udsættes for partnervold, ikke nødvendigvis oplyse om årsagen til skaderne (Helweg-Larsen & Kruse, 2004). Det kan være, at de vil beskytte deres partner, eller det kan være, at de skammer sig og vil skjule forholdet. Derfor vil noget af den behandlingskrævende partnervold ikke blive registreret. Undersøgelsens resultater skal derfor læses med forbehold for voldshændelser, der ikke fremgår af registrene.

En tredje begrænsning er, at undersøgelsen kun omhandler hændelser med seksuel og fysisk vold. Andre former for vold – fx psykisk vold – indgår ikke, fordi det kun i meget sjældne tilfælde er muligt at identificere ud fra registermateriale⁶

En sidste begrænsning er, at vi ikke kan vide os sikre på, at den vold, vi måler på, er partnervold. Det skyldes, at de anvendte registre ikke indeholder oplysninger om både offer og udøver af volden. Derfor sammenligner vi vores resultater med alternative måder at identificere vold i familien på for at undersøge robustheden af vores resultater og dæmme op for eventuelt bias.

Det ligger desuden uden for undersøgelsens fokusområde at se på, om barnet oplever vold i andre nære relationer end i forholdet til forældrene. Det kunne eksempelvis være i relationer til søskende, bedste-

---

6. Undtagelsen er diagnosen psykologisk mishandling, der findes i diagnoseklassificeringssystemet ICD-10, som anvendes i det danske sygehusvæsenes registre. Diagnosekoden anvendes dog kun yderst sjældent, og vi har derfor ikke datagrundlag til at belyse psykisk vold.

forældre, onkler, tanter osv. Undersøgelsen kigger dog på, om børnene af de voldsramte forældre også selv bliver udsat for vold.

MATCHING

Matching er en kvasi-eksperimentel metode, som giver mulighed for at undersøge en kontrafaktisk situation – i vores tilfælde: Hvordan ville det være gået børnene, der oplever vold i familien, hvis de ikke havde oplevet vold i familien?

Den basale udfordring ved en undersøgelse som denne er, at for at kunne kvantificere konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien, skal vi vide, hvordan det var gået barnet, hvis det ikke havde oplevet vold. Men enten oplever barnet vold i familien eller ej; med andre ord kan vi ikke observere det *kontrafaktiske* udfald. Vores løsning på dette problem er at finde en gruppe børn, som kunne have oplevet vold i familien, men som ikke gjorde det. Sammenligningsgruppen findes ved, at vi indkredser alle observerbare faktorer, der påvirker risikoen for at opleve vold i familien. Her læner vi os op ad litteraturen, som er beskrevet i kapitel 2. Hvis vi er i stand til at indkredse alle betydningsfulde faktorer, kan vi for hvert barn, der oplever vold i familien, finde et barn (eller en gruppe af børn), der havde lige så stor risiko for at opleve vold, men som ikke gjorde det. Ved at sammenligne de to gruppers livsforløb kan vi kvantificere konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien.

IDENTIFIKATION AF INDSATSGRUPPE OG KONTROLGRUPPE

Ifølge vores voldsdefinition består *indsatsgruppen* af de børn, der oplever vold i familien fra 0 til 8 år. Vi inddeler børnene i fire grupper, alt efter familiens voldshistorik, for at undgå, at familiens voldshistorik introducerer bias i vores resultater:

- *VV*: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, og forældre registreret med vold under moderens graviditet.
- *VI*: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre ikke registreret med vold under graviditeten.
- *IV*: Forældre ikke registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre registreret med vold under moderens graviditet.

- II: Forældre er hverken registreret med vold to år op til moderens graviditet eller med vold under moderens graviditet.

Ved hjælp af matching konstrueres *kontrolgrupper* af børn, som ikke oplever vold i familien i alderen 0 til 8 år, men som kommer fra familier med samme voldshistorik, og som i øvrigt ligner børnene i indsatsgrupperne på en række observerbare karakteristika. De fire indsatsgrupper og kontrolgrupper fremgår af tabel 3.2.

TABEL 3.2

De fire indsatsgrupper og kontrolgrupper

	Voldshistorik		Indsats
	Vold 0-2 år før moderens graviditet	Vold under moderens graviditet	Vold, mens barnet er 0 til 8 år
Indsatsgruppe VV	Ja	Ja	Ja
Kontrolgruppe VV	Ja	Ja	Nej
Indsatsgruppe VI	Ja	Nej	Ja
Kontrolgruppe VI	Ja	Nej	Nej
Indsatsgruppe IV	Nej	Ja	Ja
Kontrolgruppe IV	Nej	Ja	Nej
Indsatsgruppe II	Nej	Nej	Ja
Kontrolgruppe II	Nej	Nej	Nej

Gennem matching korrigeres der for selektionsskævheden i, hvilke børn der oplever vold i familien. Den grundlæggende idé med matching er, at der for hvert indsatsbarn findes et kontrolbarn (eller en gruppe af kontrolbørn) med de præcis samme karakteristika. Børnene har da den samme risiko for at opleve vold i familien. Forudsætningen er, at disse karakteristika beskriver risikoen, og dermed vil det være tilfældigt, om et barn med de givne karakteristika vil opleve vold i familien eller ej. Der dannes således to grupper, som ene og alene adskiller sig ved indsatsvariablen, som her er en dummy-variabel, der indikerer, om barnet oplever vold i familien. På den måde kan vi isolere konsekvensen af vold fra konsekvensen af andre relaterede forhold, fx lav indkomst og psykisk sygdom.

PROPENSITY SCORE OG MATCHINGSTRATEGIER

Ved at udvælge børn fra de ikke-voldsramte familier, der ligner børnene fra de voldsramte familier på en række observerbare karakteristika, konstruerer vi altså en kontrolgruppe. Hertil benyttes Propensity Score

Matching (PSM). PSM udnytter et resultat fra Rosenbaum & Rubin (1983), som viser, at problemet med at matche på mange variable samtidig kan reduceres til problemet med at matche på et indeks, *propensity-scoren*. Propensity-scoren er defineret som den betingede sandsynlighed for, at et barn vil opleve vold i familien. Denne sandsynlighed bestemmes af en række risikofaktorer, som vi har identificeret ud fra litteraturen og operationaliserer i analysen.

Den variant af matching, vi implementerer her, er 1:1-matching af børnene ud fra *nearest neighbor*-tilgangen. Det vil sige, at vi matcher et barn fra indsatsgruppen med det barn fra kontrolgruppen, der har den propensity-score, som ligger tættest på barnet fra indsatsgruppens score. Vi anlægger endvidere det, der kaldes *caliper*, i vores matching. Det er en variation af nearest neighbor-tilgangen, hvor et match-barn fra kontrolgruppen tilfældigt udvælges blandt de børn, der har en propensity score inden for en bestemt afstand (caliper) af indsatsbarnets score. Jo strengere et caliper-kriterium, der anvendes, desto sværere kan det være at finde et kontrol-barn, der matcher indsats-barnet.

Vi afprøver forskellige matchingstrategier for at undersøge, hvor følsomme vores resultater er. Vi tester endvidere, om vores matching er succesfuld i forhold til at skabe kontrolgrupper, der er balancerede i forhold til indsatsgrupperne ved at se, om gruppernes fordelinger på de forklarende faktorer er ens. Vi sammenligner altså indsatsgrupperne og kontrolgruppernes fordelinger før matchingen med deres fordelinger efter matchingen. Det må forventes, at der er forskelle før matchingen, men efter matchingen bør der være opnået balance mellem grupperne. Som det fremgår af bilag 2, er der ingen signifikante forskelle i fordelingerne på matchingvariablene, og derfor konkluderer vi, at de to grupper er ens.

ANTAGELSER

Når vi anvender matching, antager vi, at alle relevante forskelle mellem indsatsgruppe og kontrolgruppe indfanges ved de variable, som vi matcher på. Hvis væsentlige faktorer udelades, øges bias betydeligt (Heckman, Ichimura og Scott, 1998). Identifikationsstrategien anvendt til at konstruere kontrolgrupper holder under de antagelser, at ingen uobserverbare variable korrelerer *både* med, at børn oplever vold i familien, *og* med de konsekvenser, vi undersøger. Med vores identifikationsstrategi antager vi, at et barn, der kommer fra en familie med en bestemt voldshistorik, men som ikke selv oplever vold i familien, vil repræsentere det

kontrafaktiske tilfælde til et barn, der kommer fra en familie med samme voldshistorik, og som oplever vold i familien.

Det er imidlertid ikke tilfældet, hvis der er uobserverbare faktorer på spil, som introducerer en fundamental forskel på de to grupper. Vi har i indledningen beskrevet det eksempel, at to mødre begge udsættes for vold før og under deres graviditet, men at den ene har styrke og mod til at forlade faderen, således at barnet ikke kommer til at opleve vold i familien i løbet af opvæksten (fra 0 til 8 år). Barnet af den mor, der ikke har styrke og mod til at forlade en voldelig mand, vil omvendt opleve vold i familien i løbet af sin opvækst. Her er der en fundamental forskel på de to børns vilkår, nemlig det uobserverbare karakteristikum ”moderens styrke og mod”. Et andet uobserverbart karakteristikum, som kunne introducere bias i undersøgelsen, er barnets relation til dets bedsteforældre. Man kan forestille sig, at et nært forhold til en bedsteforælder både kunne skærme barnet fra at opleve vold, og at bedsteforælderen vil støtte barnet, så det eksempelvis klarer sig bedre i skolen. Bedsteforældrerelation er således et uobserverbart karakteristikum, der påvirker både det fænomen, vi undersøger (oplevelse af vold i familien) og de konsekvenser, vi måler på (fx skolepræstation). Vi har ikke registeroplysninger om bedsteforældrerelationer, og derfor er det også et forhold, der kan introducere bias i undersøgelsen.

I praksis kan det aldrig udelukkes, at uobserverbare karakteristika har betydning, og derfor kan vi ikke udelukke selektionsbias i konsekvensanalysen. Det er dog muligt at dæmme op for bias ved at inddrage alle væsentlige faktorer, som forskningslitteraturen peger på, og som vi har registerdata på. Fordi undersøgelsen baserer sig på registerdatamateriale, har vi adgang til at matche på mange og præcise karakteristika. Foregående undersøgelser på området har baseret sig på interview- eller spørgeskemadata. Sådanne materialer kan være behæftede med fejlkilder, som registermateriale ikke er behæftet med. Derfor kan vi med rimelighed antage, at man med registerdata kan lave en bedre matching, end tidligere studier på feltet har været i stand til.

I forhold til at give resultaterne en kausal fortolkning er det vigtigt at hæfte sig ved flere generelle og særlige forhold. Generelt kan resultaterne kun tillægges en kausal fortolkning, hvis det er lykkedes os at korrigere for samtlige forhold, der påvirker sandsynligheden for at opleve vold, observerbare såvel som uobserverbare, som nævnt ovenfor. Særligt i forhold til denne undersøgelse kan der være en formodning om, at børn

fra familier, der har oplevet vold, har myndighedernes opmærksomhed. Derfor er det muligt, at forhold, der fører til handling fra myndighedernes side, fx anbringelse, opdages med større sandsynlighed i en familie, hvor barnet har oplevet vold, og i mindre grad i familier, hvor der ikke er registreret vold. Når vi ser på det mentale helbred, gør det analysen følsom over for underdiagnosticering i kontrolgruppen. Det kan eventuelt føre til, at effekten overdrives, fordi man kan forvente, at de sociale myndigheder har større fokus på barnets tarv, hvis det har oplevet vold. På den anden side viser forskning, at anbragte børn har flere helbredsforhold, som ikke bliver diagnosticeret, hvilket taler for, at det er gruppen, der oplever vold, der underdiagnosticeres. Under alle omstændigheder skal man være opmærksom på denne problematik ved tolkningen af resultaterne.

Som beskrevet ovenfor kan vores resultater ikke tillægges en kausal fortolkning, såfremt uobserverbare karakteristika påvirker både sandsynligheden for at tilhøre indsatsgruppen og de konsekvenser, vi ser på. I så fald drives sammenhængen af det uobserverbare karakteristikum, og derfor er det ikke tilfældigt, om barnet tilhører indsats- eller kontrolgruppen, når vi kun betinger på observerbare karakteristika. For at undersøge, hvor følsomme vores konklusioner er, beregner vi *Rosenbaum bounds* for hver hovedkonsekvens (Rosenbaum, 2002). Idéen med Rosenbaum bounds er at postulere en uobserveret variabel, der påvirker selektionen til indsatsgruppen. For hver konsekvens kan vi beregne en kritisk værdi (Rosenbaum bounden) for den uobserverbare variabel. Den kritiske værdi svarer til den laveste værdi af den uobserverbare variabel, således at konsekvensen ikke længere er statistisk signifikant. For at bedømme styrken af den uobserverbare variabel kan vi sætte den i forhold til, hvorledes observerbare karakteristika påvirker sandsynligheden for at tilhøre indsatsgruppen.

MATCHINGVARIABLE

Der matches på forældrenes etnicitet, alder, indkomst, uddannelsesniveau, brug af offentlige ydelser, bopælsregion, kommunestørrelse, psykiske og fysiske helbred og domme for ikke-personfarlig kriminalitet. Der matches også på forældrenes relation (samlevende eller ej) omkring undfangelsestidspunktet. Endvidere inddrages en række karakteristika ved barnet i matchingen. De tæller barnets fødselstidspunkt, fødselsvægt, køn og plads i søskenderækken. Et vigtigt forhold i forbindelse med

matching er, at de karakteristika, der matches på, skal befinde sig før i tid end den indsats, man vil måle konsekvensen af. Vi måler konsekvensen af, at børn oplever vold, når de er 0-8 år. Derfor skal de karakteristika, vi matcher på, måles på et tidspunkt, inden barnet kommer til verden.

TABEL 3.3

Variable til matching af børn i indsatsgruppen med børn i kontrolgruppen.

Karakteristika:	Skalering	Mor	Far	Barn	Måletidspunkt
Etnicitet	Dansk eller ikke-dansk oprindelse	X	X		-
Mors alder	Metrisk	X			Ved fødsel
Forældrerelation	Far registreret som samle-vende med mor eller ej		X		Et år før barnets fødsel
Ækvivaleret husstandsindkomst	Metrisk	X			Et år før barnets fødsel
Ydelser	Kontanthjælp /førtidspension eller ej	X	X		På et tidspunkt frem til året før barnets fødsel
Uddannelsesniveau	Uddannelse ud over grundskolen eller ej	X	X		Et år før barnets fødsel
Bopælsregion	Hovedstaden, Sjælland, Syddanmark, Midtjylland eller Nordjylland	X	X		Et år før barnets fødsel
Kommunestørrelse målt på antal indbyggere	Metrisk	X			Et år før barnets fødsel
Domme for ikke-personfarlig kriminalitet	Dømt eller ej	X	X		På et tidspunkt frem til året før barnets fødsel
Psykiatriske diagnoser	Ja eller nej	X	X		På et tidspunkt frem til året før barnets fødsel
Somatiske indlæggelser	Metrisk	X	X		På et tidspunkt frem til året før barnets fødsel
Fødselstidspunkt	Kvartaler pr. år			X	Ved fødsel
Fødselsvægt	Metrisk			X	Ved fødsel
Køn	Dreng eller pige			X	Ved fødsel
Nummer i søskenderækken	Metrisk			X	Ved fødsel

Det, vi matcher på, er nemlig børnenes sandsynlighed for at opleve vold i familien på et tidspunkt i løbet af opvæksten, givet en række karakteristika inden indsatsen. Måler vi først, efter at indsatsen er i gang, vil matchingvariablene blive blandet sammen med det, de forudsiger sandsynligheden for. For ikke at blande årsag og virkning sammen er det altså

vigtigt, at vi matcher, *inden* barnet kan opleve vold i familien. Matching-variablene og deres måletidspunkter fremgår af tabel 3.4.

FORUDSÆTNING FOR MATCHING

Forudsætningen for at anvende matchingen er, at der rent faktisk eksisterer børn i resten af befolkningen, som er sammenlignelige med vores indsatsgrupper af børn, der oplever vold i familien. Det betyder, at der skal være børn fra ikke-voldsramte familier, som ligner børnene fra de voldsramte familier på alle de faktorer, vi matcher på (listet i tabel 3.3). Derfor tjekker vi fordelingerne af de to gruppers propensity-scorer, og hvorvidt de er overlappende. Overlappet kaldes *common support*. Uden common support kan matching ikke gennemføres, og derfor kan vi have nogle observationer, som ikke medtages i analyserne, fordi konsekvensen af at opleve vold i familien simpelthen ikke kan estimeres for disse børn. Vi kan kun matche i de dele af fordelingen, hvor der er overlap. Matching kan derfor føre til, at vi i vores analyser kun kan udtale os om konsekvenser for den del af de udsatte børn, som vi kan finde en sammenlignelig kontrol for. Det betyder, at vi i vores konsekvensanalyser ikke kan udtale os om gruppen af børn, der kommer fra familier med en tung voldshistorik (VV-gruppen). Som vi skal se i næste kapitel, er der relativt få børn fra familier, som er præget af vold både før og under moderens graviditet, som ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år. Således er der ikke nok børn til at skabe en kontrolgruppe og gennemføre konsekvensanalyser for denne gruppe. Det rapporteres løbende, hvor mange individer i henholdsvis undersøgelses- og kontrolgruppen der er omfattet af common support, og hvilke børnegrupper der indgår i analyserne.

KONSEKVENSER

Det, der estimeres med matching, er *the average treatment effect on the treated* (ATT) for en række konsekvenser. De konsekvenser, vi måler børnene på, er opstillet i tabel 3.4. Tabellen viser, hvordan variablene er operationaliseret, hvilke børn vi kan undersøge, samt hvornår vi måler udfaldet.

TABEL 3.4

Variable til at belyse konsekvenser af, at børn oplever vold i familien

	Skalering	Kohorter	Måletidspunkt
Nationale test	Gennemsnitsscore i dansk og matematik	1997-2003	9-14 år
Nationale trivselsmål	Indeksscorer på en skala fra 1-5	1998-2003	12-15 år
Folkeskolens 9. klasseprøver	Karakterer i dansk og matematik	1997-1998	15 år
Fravær i folkeskolen	Antal fraværsdage i 7., 8. og 9. klasse	1997-1999	13-15 år
Forebyggende foranstaltninger	Ja/nej pr. år	1997-2003	9-15 år
Anbringelser	Ja/nej pr. år	1997-2003	9-15 år
Diagnoser: angst, depression, PTSD	Ja/nej	1997-1998	15 år

Effekt målet ATT er den gennemsnitlige effekt af at opleve vold i familien. Effekten udregnes ved at beregne forskellene i udfald for hvert barn, der har oplevet vold i familien, og for det barn, de pågældende børn er matchet med. ATT er gennemsnittet af forskellene mellem alle matchede børn. På baggrund af forskningslitteraturen har vi en forventning om, at børn i voldsramte familier vil klare sig dårligere på alle parametre. Således forventer vi eksempelvis at finde en negativ ATT-værdi, når vi måler på karakterer ved folkeskolens 9. klasseprøver. En negativ værdi vil nemlig betyde, at indirekte vold i barndommen gennemsnitligt har en negativ effekt på, hvor godt børnene klarer sig ved folkeskolens 9. klasseprøver.

SAMFUNDSØKONOMISK KONSEKVENSBEREGNING

På baggrund af matchingen kan vi ikke blot undersøge de personlige konsekvenser for barnet. Vi kan også undersøge de økonomiske konsekvenser af, at børn oplever vold i familien. I dette afsnit gennemgår vi den metode, vi har benyttet til at beregne de samfundsøkonomiske konsekvenser.

ANALYSETYPE

Metodisk ligger analysen tættest på en cost-of-illness-analyse (Pedersen, 2013). I en sådan analyse ser vi på de økonomiske konsekvenser for børn, der oplever vold, og sammenligner dem med en gruppe af børn, der ikke oplever, men har samme estimerede risiko for at have oplevet vold. Ana-

lysen kan således give et estimat for omkostninger, der kunne være undgået, hvis børnene ikke havde oplevet vold. Denne metode indebærer nogle begrænsninger, og fortolkningen af analyseresultatet skal læses i dette lys. Vi diskuterer først to generelle udfordringer for denne analyse-type, og dernæst diskuterer vi de specifikke udfordringer i denne analyse.

Den første generelle udfordring er, at vi ikke undersøger de psykologiske omkostninger for barnet. En del forskning peger på, at det at opleve vold i familien giver øget risiko for traume (fx Killpatrick & William, 1998). For at kunne inddrage omkostningerne ved traume i en omkostningsanalyse vil det kræve tilgang til barnets (eller eventuelt forældres) vurdering af villigheden til at betale for psykisk trivsel. Vi kender ikke til nogen studier, der arbejder med sådanne prisestimater. Det betyder dog ikke, at omkostningerne er betydningsløse.

Den anden generelle udfordring er, at denne type af analyse kan give et bud på de samfundsmæssige omkostninger ved at opleve vold som barn, men den er ikke handlingsanvisende. Med andre ord kan analysen fx ikke pege på, hvilken indsats der er mest omkostningseffektiv i forhold til at bekæmpe vold i familien. Analysen kan være med til at kvantificere de potentielle besparelser, hvis man helt eller delvist kan undgå vold i familien.

Specifikt for vores analyse gør der sig tre forhold gældende. For det første ser vi kun på omkostningerne i perioden, fra barnet er 0 år, til det er 15 år. I omkostningsanalysen tager vi hele perioden med for at give et dækkende billede af livsforløbet, indtil barnet fylder 15 år. Forskningen peger på, at konsekvenserne kan være mere langsigtede, bl.a. fordi det kan påvirke det unge barns psykologiske udvikling, hvad angår empati og tilknytning, selvregulering og sociale kompetencer (Gerwitz & Edleson, 2007). Konsekvenser, der indtræffer, efter at barnet fylder 15 år, kvantificerer og prissætter vi ikke. For det andet opgør vi kun nogle af de direkte omkostninger ved at opleve vold i familien, specifikt forebyggende foranstaltninger og anbringelser, samt udgifter til somatiske, ambulante behandlinger og indlæggelser. Vi ser ikke på de afledte, også kaldet indirekte, omkostninger ved at opleve vold. Indirekte omkostninger inkluderer konsekvenser for fx tilknytning til arbejdsmarkedet, sundhed, misbrug, kriminalitet, livstidsindkomst, herunder ekstra indsatser i skolen og andre indirekte konsekvenser af at opleve vold. For det tredje opgør vi ikke samtlige plausible, direkte omkostninger af at opleve vold. Fx medregner vi ikke omkostningerne ved sagsbehandling i kommunerne,

fx i forbindelse med anbringelser og forebyggende foranstaltninger. Hvis børn, der oplever vold i familien, i højere grad modtager forebyggende foranstaltninger og bliver anbragt, underestimerer vores analyser omkostningerne for børn, der oplever vold.

Helweg-Larsen m.fl. (2010) ser på de samfundsøkonomiske omkostninger for kvinder, der oplever vold. Deres analyse viser, at voldsramte kvinder har et større forbrug af sundhedsydelser, både i form af psykiatrisk sygehuskontakt, kontakt til almen praktiserende læge og speciallæge, kontakt til psykologer og andre ydelser i den primære sundhedssektor, samt lægemiddeludskrivning. Analysen i Helweg-Larsen m.fl. (2010) viser, at det særligt er udgifter til psykiatrisk behandling, der driver omkostningerne for kvinder, der er udsat for vold. Dette er omkostninger, som vi ikke indregner i nuværende analyse. For så vidt at disse omkostninger også gør sig gældende for børn, der oplever vold, hvilket synes plausibelt, vil vores analyse underestimere omkostningerne for børn, der oplever vold.

POPULATION OG PERIODE

For at undersøge samfundsøkonomiske konsekvenser følger vi barnet, fra det er 0, til det er 15 år. Vi har data frem til 2013. Derfor følger vi de to kohorter, som når at blive 15 år inden udgangen af 2013. Det drejer sig om kohorte 1997 og kohorte 1998. Vi ser kun på de økonomiske konsekvenser for samfundet, ved at barnet oplever vold i familien. Det vil sige, at vi ikke beregner omkostningerne ved, at mor og/eller far bliver udsat for vold.

SAMMENLIGNINGSGRUPPE

I omkostningsanalysen sammenligner vi to grupper af børn. Vi sammenligner børn, der oplever vold i familien, mens de er i alderen 0-8 år (indsatsbørnene) med en gruppe af børn, der ikke har oplevet vold i familien i pågældende periode (kontrolbørnene). Det gør vi ved at sammenligne de udgifter, samfundet har i forbindelse med indsatsgrupperne, med de udgifter, samfundet har for kontrolgrupperne. Forskellen mellem de to grupper udgør de nettoudgifter, der er forbundet med, at børn oplever vold i familien. Igen arbejder vi med vores indsatsgrupper, alt efter familiens forudgående voldshistorik, som har hver deres kontrolgruppe.

OPGØRELSE AF OMKOSTNINGER

I dette afsnit beskriver vi dels, hvilke omkostninger vi indregner i analysen, dels hvorledes vi har opgjort omkostningerne.

OMKOSTNINGSBEGREB

Omkostningerne ved en indsats skal opgøres i en samfundsøkonomisk beregning. I økonomisk forstand består en omkostning dels af udgifterne til at gennemføre indsatsen og dels af alternative omkostninger ved indsatsen. Ved alternative omkostninger forstås de gevinster, som kunne have været blevet realiseret, hvis en ressource blev anvendt på den mest fordelagtige måde. Da vi ikke kan kvantificere sådanne alternative omkostninger, arbejder vi i analysen i stedet for med de afholdte udgifter som en proxy for omkostningerne. Bemærk, at vi arbejder med gennemsnitlige udgifter. Analysen kan derfor ikke bruges direkte til at vurdere monetære gevinster ved fx at reducere antallet af børn, der oplever vold, på marginalen.

OMKOSTNINGSSOMRÅDER

På baggrund af årgangene 1997-1998 ser vi på et udvalgt antal områder. Disse udgør udgifter ved:

- Brug af sygehusvæsenet i forbindelse med somatiske lidelser:
  - ambulante besøg
  - indlæggelser
- Forebyggende foranstaltninger
- Anbringelser.

Når vi har udvalgt disse området til analysen, skyldes det først og fremmest, at vi kun følger børnene, til de er 15 år. Derfor kan vi fx ikke opgøre konsekvenser i forhold til kriminalitet. Vi kan heller ikke opgøre omkostninger ved konsekvenserne af børnenes uddannelsesvalg, arbejdsmarkedsdeltagelse, overførselsindkomster og lignende, fordi disse konsekvenser først optræder senere i livet.

Omkostningerne opgøres på individniveau. Det vil sige, at vi følger alle børn i de to grupper, og udgifterne opgøres på de forskellige udgiftstyper. Udgifterne falder i form af enheder (fx antal dage pr. år, barnet er anbragt) og en pris pr. enhed (fx omkostningen pr. dag for en anbringelse).

Vi opgør udgifter til somatiske patientkontakter i form af indlæggelser og ambulante besøg på sygehuse i perioden. Og vi opgør udgifter i forbindelse med anbringelser og forebyggende foranstaltninger. Oplysningerne om brug af sygehusvæsen kommer fra registrene LPRDRG og LPRDRG_S (indlæggelser for somatiske lidelser og takster baseret på diagnoserelateret gruppering) og LPRDAGS og LPRDAGSS (somatiske, ambulante besøg og kontakttakster). Enhedsforbruget (antal dage) af forebyggende foranstaltninger fremgår af BUFO, og antal dage med anbringelser pr. år findes i BUA.

Priser og takster

Takster for sygehusbenyttelse fremgår af DRG- og DAGS-registrene. Priser er udregnet med den såkaldte step down-metode. Derved kommer man frem til en gennemsnitsenhedspris pr. diagnose (en takst baseret på den diagnoserelaterede gruppering). For indlæggelser benytter vi den totale takst, eksklusiv takst til genoptræning. Taksterne er individuelle takster, der knytter sig til det individuelle behandlingsforløb, som er initieret af patientkontakten.

Udgifter til forebyggende foranstaltninger og anbringelser baserer sig ikke på individuelle takster, men derimod på gennemsnitspriser pr. døgn. Gennemsnitsudgifter pr. år fremgår af bilag 3.

Alle udgifter er diskonteret med forbrugerprisindekset fra Danmarks Statistik og opgøres i 2015-priser.

OMFANG, RISIKOFAKTORER OG KONSEKVENSER

I dette kapitel præsenterer vi først andelen af børn, der oplever vold, på baggrund af den voldsdefinition, som vi opstillede i kapitel 1. Dernæst viser vi, hvilke udvalgte familiekarakteristika og risikofaktorer der hænger sammen med, at børn oplever vold i familien. Til sidst præsenteres konsekvensanalyserne.

ANDELEN AF BØRN, DER OPLEVER VOLD I FAMILIEN

I Danmark har der ikke tidligere været foretaget en opgørelse af andelen af børn, der oplever vold i familien, på baggrund af registerdata. I dette kapitel bruger vi den definition af børn, der oplever vold i familien, som vi introducerede i kapitel 1:

Børn, der oplever vold i familien, defineres som børn i familier, hvor enten mor eller far er sigtet for personfarlig kriminalitet, jf. Kriminalregistret, eller hvor mor har været på skadestuen pga. vold, jf. Landspatientregistret. Sigtelserne og/eller mors besøg på skadestuen sker i perioden fra to år før moderens graviditet, til barnet fylder 8 år.

For at validere valget af voldsdefinition har vi undersøgt to alternative, registerbaserede tilgange til at belyse andelen af børn, der oplever vold i familien. Den første alternative definition baserer sig på data fra Offerregistret, som giver oplysninger om pådømt partnervold. Den anden alternative definition baserer sig på en indikator for, om volden er begået i et boligområde. Anvendeligheden i forhold til denne undersøgelse begrænses af datatilgangen: Offerregistret er først tilgængeligt fra 2001, og vi har indikatoren for, om volden er begået i et boligområde frem til 2003. Det ville være ideelt at benytte alle tre definitioner til at indfange partnervold. Andelen af børn, der oplever vold i familien, baseret på disse definitioner, fremgår af bilag 1.

ESTIMATION AF ANDELEN

Tabel 4.1 viser antallet af børn fra kohorterne 1997-2003, som har oplevet vold i familien. Her er vold i familien defineret ved, at enten barnets mor eller far er blevet sigtet for vold, eller at barnets mor er blevet skadestuebehandlet for vold. Vi følger børnenes familier fra to år før moderens graviditet, til barnet fylder 8 år.

Af tabel 4.1 ser vi, at i alt 5,3 pct. af børnene vokser op i familier, der rammes af en eller flere voldsepisoder i løbet af dette tidsrum. I alt oplever over 21.000 børn – over 3.000 børn pr. fødselsårgang af de syv undersøgte årgange – vold i familien på et tidspunkt, inden de fylder 8 år. Det svarer til, at der i gennemsnit i hver skoleklasse sidder minimum ét barn, som oplever vold i familien, som enten er registreret på en skadestue eller fører til sigtelse af udøveren. Da vold i familien forstærkes af lav socioøkonomiske status, vil volden være mere koncentreret i udsatte familier.

Langt det meste af volden (77,7 pct.) sker, mens barnet er 0-8 år. Af de børn, der oplever vold i familien, oplever næsten 53 pct., at far bliver sigtet for personfarlig kriminalitet, mens barnet er 0-8 år. 6,7 pct. oplever, at deres mor sigtes, mens de er 0-8 år. Fædrene bliver i langt højere grad end mødrene sigtet for vold i følge registrene.

31 pct. af børnene, som oplever vold i familien, har en mor, der bliver behandlet på skadestuen efter et voldeligt overgreb. Børn af fædre, som behandles på skadestuen efter et voldeligt overgreb, men hvor der i øvrigt ikke sker andre voldshændelser i familien, er ikke inkluderet i denne opgørelse. Det skyldes, at disse voldshændelser er de mest almindeligt forekommende i data. Imidlertid viser de to alternative opgørelser (se

bilag 1), at far væsentligt sjældnere end mor er offer for partnervold og voldsepisoder i hjemmet, men derimod oftere udsat for vold i forbindelse med andre voldshændelser.

TABEL 4.1

Andelen af børn, der oplever vold i familien. Særskilt for tidspunkt for volden og voldsindikatorer. Fødselskohorte 1997-2003. Fra to år før moderens graviditet, til barnet fylder 8 år. Antal og procent.

Tidspunkt	Voldsindikator	Relation til barnet	Antal børn	Procent af voldsramte børn	Procent af alle børn
To år før graviditeten	Sigtet for personfarlig kriminalitet	Mor	342	1,6	0,1
		Far	3.655	17,2	0,9
	På skadestue efter overgreb	Mor	2.151	10,1	0,5
		<i>I alt (unikke børn)</i>	<i>5.764</i>	<i>27,2</i>	<i>1,4</i>
Under graviditeten	Sigtet for personfarlig kriminalitet	Mor	78	0,4	0,0
		Far	1.251	5,9	0,3
	På skadestue efter overgreb	Mor	421	2,0	0,1
		<i>I alt (unikke børn)</i>	<i>1.642</i>	<i>7,7</i>	<i>0,4</i>
I løbet af barnets første otte leveår	Sigtet for personfarlig kriminalitet	Mor	1.418	6,7	0,4
		Far	11.238	53,0	2,8
	På skadestue efter overgreb	Mor	6.642	31,3	1,7
	<i>I alt (unikke børn)</i>	<i>16.458</i>	<i>77,7</i>	<i>4,1</i>	
Total, antal børn i familier med vold (unikke børn på tværs af tidspunkter)			21.218		5,3
Total, antal børn 1997-2003			399.519		

Anm: Et barn kan tælle flere gange, fordi både mor og far kan have en registrering på det samme tidspunkt. Derudover kan det samme barn optræde på flere tidspunkter.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

UDSÆTTES BØRNE SELV FOR VOLD?

Det er relevant at undersøge, om børn, der oplever vold i familien, også selv udsættes for vold. I tabel 4.2 angives andelen af børn, der oplever vold i familien, mens de er 0-8 år, og som selv udsættes for vold i samme periode.

TABEL 4.2

Børn fordelt efter, om de oplever vold i familien i alderen 0-8 år. Særskilt for alle børn og børn, der selv udsættes for vold i alderen 0-8 år. Fødselskohorte 1997-2003. Antal og procent.

	Alle børn, antal	Børn, der selv udsættes for vold i alderen 0-8 år ¹	
		Antal	Pct.
Vold i familien, mens barnet er 0-8 år	16.478	418	2,54
Ikke vold i familien, mens barnet er 0-8 år	383.041	1.519	0,40
<i>Total</i>	<i>399.519</i>	<i>1.937</i>	<i>0,48</i>

Anm.: 1. Et barn regnes som udsat for vold, hvis det er registreret som skadestuebehandlet for skader efter vold mindst én gang i perioden.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Tabel 4.2 viser, at 2,5 pct. af de børn, der oplever vold i familien, også selv er blevet udsat for vold, mens de er 0-8 år. Det er en signifikant større andel end de 0,4 pct. af børn, der ikke oplever vold i familien, men som selv udsættes for vold. Dog er andelen af børn, som både oplever vold i familien og selv er udsat for vold, relativt lille: 2,5 pct. af alle de 16.478 børn, som oplever vold i familien i alderen 0-8 år.

Tabel 4.2 viser også, at i alt 1.937 af børnene i kohorterne 1997-2003 selv udsættes for vold. Heraf oplever størstedelen, nemlig ca. 1.500, ikke vold i familien. Det er interessant, fordi det peger på, at vi ikke uden videre kan slutte, at man, hvis man er voldelig over for sin partner, også er voldelig over for sit barn, eller omvendt. Gruppen af børn, der oplever vold i familien, er nemlig i meget lille grad overlappende med gruppen af børn, der selv oplever vold. Det er derfor ikke muligt at slutte fra den ene gruppe til den anden – vi må derfor undersøge konsekvenserne af at opleve vold i familien.

HVORNÅR OPSTÅR VOLD I BØRNENES FAMILIER?

Figur 4.1 viser, hvornår en familie første gang er registreret med vold i forhold til familiens ældste barn. Det fremgår, at vold typisk registreres første gang, allerede før forældrene får deres første barn. Der er flest tilfælde af førstegangsvold i familien, mange år før det første barn fødes. Omkring første barns fødsel er der et radikalt lavere antal familier, der registreres med en voldshændelse for første gang. De børn, der oplever

vold i familien, vokser altså op med forældre, der typisk er inde i et voldeligt adfærdsmønster allerede lang tid før, de får børn.

Hvis volden opstår efter barnets fødsel, vil det typisk ske i løbet af barnets første tre leveår. Efter at børnene er fyldt 8 år, er der under 200 nye voldsramte familier pr. år for alle kohorter. Her er niveauet for første gang i løbet af barnets liv lavere end omkring barnets fødsel. Billedet, som figur 4.1 tegner på tværs af årgange, genfinder vi også, når vi undersøger årgangene hver for sig.

FIGUR 4.1

Nye førsteforekomster af registrerede voldshændelser i familier. Særskilt for år før og efter førstebarns fødsel. Fødselskohorte 1997-2003. Antal familier pr. kohorte.

Kilde: Egne beregninger på data fra Landspatientregistret og Kriminalregistret, Danmarks Statistik.

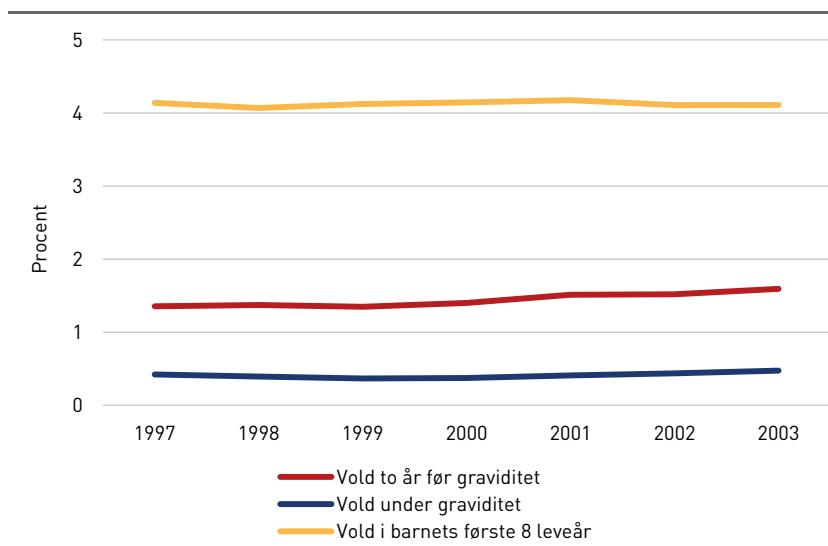
Dette understreger relevansen af at tage højde for familiens voldshistorik før barnets fødsel i konsekvensanalyserne. Figuren peger også på, at vi, når vi følger familierne, til børnene er 8 år, indfanger en stor del af den vold, som børn oplever i familien. Havde vi omvendt valgt en snævrere definition af vold i familien, hvor vi begrænsede os til at følge børnene i en kortere periode, ville vi overse en række voldelige familier.

UDVIKLING I VOLDSHÆNDELSER

Andelen af børn, der fødes ind i og vokser op i voldsramte familier, er nogenlunde konstant på tværs af kohorterne 1997-2003. Det ses af figur 4.2. Lidt over 4 pct. af børn fra alle årgange oplever vold i familien, mens barnet er 0-8 år. Lige under 0,5 pct. af børn på tværs af årgange fødes i familier, hvor der har været vold under moderens graviditet. Der ses en lille stigning i andelen af børn, der fødes af forældre, som er registreret med voldshændelser to år op til moderens graviditet.

FIGUR 4.2

Andelen af børn med vold i familien henholdsvis to år før graviditeten, under graviditeten og i barnets første otte leveår. Særskilt for fødselskohorter. Kohorte 1997-2003. Procent.

Kilde: Egne beregninger på data fra Landspatientregistret og Kriminalregistret, Danmarks Statistik.

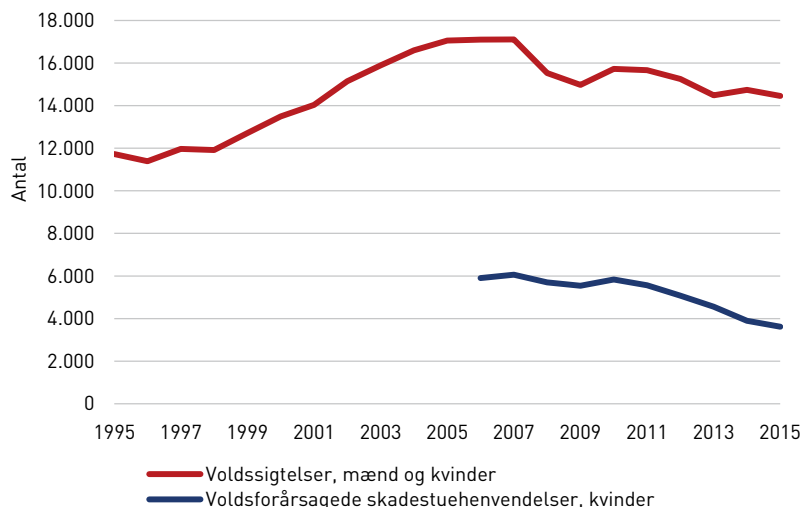
At børn oplever vold i familien, er således et relativt stabilt problem, der har nogenlunde samme udbredelse på tværs af de syv fødselsårgange. Problemet er ikke mindre blandt fx de yngre kohorter i vores population end blandt de ældre, og det ser altså ikke ud til, at problemets udbredelse vil falde af sig selv.

Dette står i kontrast til, at de generelle voldskonjunkturer i Danmark svinger i perioden, og at vi ser et fald i antallet af voldshændelser i løbet af de senere år. Figur 4.3 viser den generelle

udvikling i antallet af sigtelser og skadestuehenvendelser som følge af vold.

FIGUR 4.3

Voldssigtelser blandt mænd og kvinder og voldsforårsagede skadestuehenvendelser blandt kvinder. 1995-2015. Antal.

Anm.: Voldssigtelser = sigtelser for personfarlig kriminalitet. Data om skadestuehenvendelser er kun tilgængelig fra 2006.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbank.

Vi følger børnene og deres forældre fra to år, før moderens graviditet starter. Figur 4.3 viser, at antallet af sigtelser er stigende fra 1997, hvor de ældste børn fødes, og frem til 2007. Kurven er på sit højeste i 2007, hvor i alt 17.000 personer sigtes for personfarlig kriminalitet. Herefter ser vi et fald i antallet af sigtelser. Figur 4.3 viser også udviklingen i voldsforårsagede skadestuehenvendelser for kvinder fra 2006 og frem. Der ses et fald i perioden 2006-2015. Mens der altså både er tendens til, at antallet af voldssigtelser og voldsforårsagede skadestuehenvendelser er faldende, viser figur 4.2, at det ikke gælder for andelen af børn, der oplever vold i familien.

FAMILIEKARAKTERISTIKA

FAMILIERNES VOLDSHISTORIK

Vi har defineret fire forskellige hovedtyper af voldshistorikker, som forældrepar kan have, inden de får børn. Tabel 4.3 viser, hvor mange børn der kommer fra familier med de fire voldshistorikker, og hvorvidt børnene oplever vold i familien, mens de er 0-8 år.

Tabel 4.3 viser, at det er relativt få børn fra kohorte 1997-2003, som kommer fra familier med vold både op til og under moderens graviditet med barnet. Til gengæld ser vi, at i størstedelen af disse familier fortsætter volden, efter at barnet fødes. 66,3 pct. af børn fra familier med vold både før og under moderens graviditet oplever vold i alderen 0-8 år (børnegruppe VV).

Omvendt ser vi, at ca. 1/3 vil opleve vold i de børnegrupper, hvor familien er præget af vold i en af perioderne før barnets fødsel. Af børnegruppen, hvor volden er ophørt under moderens graviditet (børnegruppe VI), oplever 30,3 pct. vold i alderen 0-8 år. Det samme gør sig gældende for børnegruppe IV, som har familier, hvor der kun har været vold under moderens graviditet.

Ser vi på den meget store gruppe af børn, der kommer fra familier, som ikke er registreret med vold forud for barnets fødsel (børnegruppe II), falder andelen af børn, som oplever vold i alderen 0-8 år, markant. Her oplever mindre end 4 pct. vold i familien. Grundet gruppens størrelse er det dog alligevel denne gruppe, som i absolutte tal bidrager med størstedelen af de børn, der oplever vold, selv om kun en lille andel af børn i denne gruppe oplever vold i familien.

Af tabel 4.3 fremgår det tydeligt, at de fire børnegrupper er udsatte i meget forskellig grad. Af de børn, som kommer fra familier med en tung voldshistorik (børnegruppe VV), oplever størstedelen vold i alderen 0-8 år. De to mellemgrupper (børnegrupperne VI og IV) er også i høj grad udsatte, mens gruppen af børn fra familier uden forudgående voldsregistreringer i meget ringe grad oplever vold i løbet af deres opvækst. Men det er alligevel vigtigt at have fokus på denne gruppe, fordi den er væsentligt større end de øvrige grupper af børn. Over 14.000 børn – svarende til ca. 2.000 børn pr. fødselsårgang – oplever vold i familien, selvom familien ikke er tidligere registreret med vold.

TABEL 4.3

Børn, fordelt efter vold i familien, mens barnet er 0-8 år. Særskilt for voldshistorikker i familien. Kohorte 1997-2003. Antal og procent.

Børnegrupper efter familiens voldshistorik:	Vold mens barnet er 0-8 år		Andel af børnegruppen, pct.	
	Ja	Nej	Antal	
<i>Børnegruppe VV:</i> Vold både før og under moderens graviditet med barnet	Ja		224	66,3
	Nej		114	33,7
		<i>I alt</i>	<i>338</i>	<i>100,0</i>
<i>Børnegruppe VI:</i> Vold før moderens graviditet med barnet, men ikke under	Ja		1.636	30,3
	Nej		3.770	69,7
		<i>I alt</i>	<i>5.406</i>	<i>100,0</i>
<i>Børnegruppe IV:</i> Ikke vold før, men vold under moderens graviditet med barnet	Ja		428	33,3
	Nej		856	66,7
		<i>I alt</i>	<i>1.284</i>	<i>100,0</i>
<i>Børnegruppe II:</i> Hverken vold før eller under moderens graviditet med barnet	Ja		14.170	3,6
	Nej		378.301	96,4
		<i>I alt</i>	<i>392.471</i>	<i>100,0</i>

Kilde: Egne beregninger på data fra Landspatientregistret og Kriminalregistret, Danmarks Statistik.

Vi undersøger konsekvenserne af vold for de fire grupper separat. På den måde kan vi skelne mellem konsekvenserne for et barn, der vokser op i en familie, præget af vold i lange perioder, fra konsekvenserne for børn, der kommer fra familier med en mindre belastet voldshistorik. Vi kan altså undersøge forskellige grader af voldspåvirkning, alt efter familiens voldshistorik.

KARAKTERISTIKA VED VOLDSRAMTE FAMILIER

De børn, der oplever vold i familien, vokser op i familier, som adskiller sig fra ikke-voldsrømte familier på en række parametre. Tabel 4.4 viser, at der er højsignifikante forskelle, både når det kommer til familiernes størrelse, forældrenes alder, etnicitet, uddannelsesniveau, ydelseshistorik og ikke-personfarlig kriminalitet.

TABEL 4.4

Andelen af familier med og uden vold i familien, mens barnet er 0-8 år, samt forældres alder ved første barn og antal børn pr. forældre. Særskilt for enkeltkarakteristika for familien. Kohorte 1997-2003.

Familiekarakteristika:	Familier med vold	Familier uden vold
	Antal	Antal
Antal børn pr. kvinde	2,4	2,3
Antal børn pr. mand	2,4	2,3
	År	År
Gennemsnitsalder ved første barn, kvinder	24,7	28,4
Gennemsnitsalder ved første barn, mænd	28,4	31,0
	Procent	Procent
Mor har anden etnisk baggrund end dansk	17,2	7,4
Far har anden etnisk baggrund end dansk	19,7	8,0
Mor har uddannelse udover grundskole ¹	33,8	75,0
Far har uddannelse udover grundskole ¹	36,7	74,2
Mor har modtaget førtidspension eller kontanthjælp ²	62,3	33,7
Far har modtaget førtidspension eller kontanthjælp ²	55,7	23,4
Mor er dømt for ikke-personfarlig kriminalitet ²	17,5	3,5
Far er dømt for ikke-personfarlig kriminalitet ²	46,9	12,2

1 Måletidspunkt: året før barnets fødsel.

2 Måletidspunkt: på et tidspunkt før året for barnets fødsel.

Kilde: Beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Tabel 4.4 viser, at familierne med vold typisk får flere børn end familierne uden vold, og forældrene er yngre, når de får børnene.

Gennemsnitsalderen ved første barn for både mor og far er desuden væsentligt lavere end for forældre i familier uden registreret vold. Det stemmer overens med de fund, Jacobsen (2010) og Helweg-Larsen m.fl. (2010) gør i deres undersøgelser af voldsramte kvinder.

De børn, der oplever vold i familien, har oftere forældre med anden etnisk baggrund end dansk (fx har 19,7 pct. en far med anden etnisk baggrund). Det stemmer igen overens med de fund, andre danske studier har gjort. Tabel 4.4 viser også, at børnene, som oplever vold, har forældre, som typisk ikke har en uddannelse ud over grundskolen. Det er kun henholdsvis 33,8 pct. af mødrene og 36,7 pct. af fædrene til de børn, som oplever vold, der har en uddannelse ud over grundskolen. Det står i skarp kontrast til karakteristika blandt familier med børn, som ikke oplever vold. Blandt disse børn har tre ud af fire forældre en uddannelse ud-

over grundskole. Det samme billede gør sig gældende med hensyn til sociale ydelser. En markant større andel af forældre i voldsramte familier har modtaget førtidspension eller kontanthjælp. Der er således en signifikant sammenhæng mellem forældrenes socioøkonomiske karakteristika, og hvorvidt barnet oplever vold i familien.

En markant større del af forældrene til børn, der oplever vold, er desuden dømt for ikke-personfarlig kriminalitet. Især er andelen af fædre, der er dømt, stor. Næsten 50 pct. af fædre til børn, der oplever vold i familien, har allerede en dom for andre kriminalitetsformer, før barnet bliver født.

De karakteristika kunne udnyttes til at opspore disse børn i en tidlig alder, fx ved hjælp af tværfagligt samarbejde i kommunen.

RISIKOFAKTORER FOR, AT ET BARN OPLEVER VOLD I FAMILIEN

Ved hjælp af logistisk regression estimerer vi sandsynligheden for, at et barn vil opleve vold i familien, givet en række karakteristika ved forældrene før barnets fødsel. I modsætning til analysen i forrige afsnit tager denne analyse hensyn til alle faktorer på samme tid. På denne måde kan vi udskille, hvilken risiko den enkelte faktor selvstændigt bidrager med.

Den fulde model findes i bilag 4. Modellen tager højde for, at børnene kan have samme mor. Vi rapporterer her udvalgte risikofaktorer for at opleve vold i familien.

FAMILIENS VOLDSHISTORIK

Der er tydelig sammenhæng mellem familiens forudgående voldshistorik, og hvorvidt børn oplever vold i alderen 0-8 år. Figur 4.4 viser sandsynligheden for, at et barn vil opleve vold i familien, givet familiens forudgående voldshistorik. Alle andre betydningsfulde faktorer holdes konstante.

FIGUR 4.4

Sandsynlighed for, at et barn oplever vold i familien i alderen 0-8 år. Særskilt for voldshistorikker i familien. Procent.

Anm.: Sandsynligheden for at opleve vold i alderen 0-8 år, udregnet på baggrund af logistisk regressionsmodel beskrevet i bilag 4.

VV: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, og forældre registreret med vold under moderens graviditet.

VI: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre ikke registreret med vold under graviditeten

IV: Forældre ikke registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre registreret med vold under moderens graviditet.

II: Forældre er hverken registreret med vold to år op til moderens graviditet eller med vold under moderens graviditet.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Vi ser, at børn, der kommer fra familier, præget af vold både før og under moderens graviditet (VV), har væsentlig højere sandsynlighed for at opleve vold end børn fra familier med andre voldshistorikker, når alt andet holdes lige. Børnene har ifølge modellen 40 pct. sandsynlighed for at opleve vold i løbet af barndomsårene (0-8 år). Børn i familier, hvor der kun har været vold før moderens graviditet (VI), har 13 pct. sandsynlighed, mens der er 15 pct. sandsynlighed for børn i familier med vold under moderens graviditet. Det er alle markant højere sandsynligheder end for børn fra familier uden en voldspræget historik (gruppen II). Der er otte gange så stor sandsynlighed for, at et barn fra VV-gruppen vil opleve vold i familien, som for et barn fra II-gruppen.

IKKE-PERSONFARLIG KRIMINALITET

Har barnets forældre begået andre former for kriminalitet, har barnet øget sandsynlighed for at opleve vold i familien. Er barnets mor dømt for ikke-personfarlig kriminalitet⁷, medfører det en øget risiko for, at barnet vil opleve vold i løbet af de første otte leveår, på 80 pct., og 141 pct., hvis det er far (se bilagstabel B4.1 i bilag 4).

SOCIOØKONOMISKE FAKTORER

Ifølge vores model har en række socioøkonomiske faktorer hos forældrene signifikant indflydelse på barnets risiko for at opleve vold i familien i alderen 0-8 år. De faktorer, som øger risikoen for at opleve vold i familien mest, er (se bilagstabel B4.1 i bilag 4):

- Er barnets mors husstand præget af lav indkomst⁸ inden barnets fødsel, har barnet 13 pct. øget risiko for at opleve vold i familien.
- Har mor modtaget sociale ydelser på et tidspunkt inden barnets fødsel⁹, har barnet en forhøjet risiko for at opleve vold i familien på 38 pct.
- Har far modtaget sociale ydelser på et tidspunkt inden barnets fødsel, har barnet en forøget risiko for at opleve vold i familien på 43 pct. i forhold til et barn af en far, der ikke har modtaget ydelser.

Alt i alt finder vi, at der er signifikante sammenhænge mellem forældrenes socioøkonomiske forhold, inden barnet kommer til verden, og barnets risiko for at opleve vold i familien.

Andre risikofaktorer, der hænger sammen med, om børn oplever vold i familien, omfatter forældres etnicitet, psykiske og fysiske helbred (se bilagstabel B4. 1 i bilag 4). Hvis barnets mor eller far har fået stillet en psykiatrisk diagnose, inden barnet kommer til verden, er der en øget risiko for, at barnet oplever vold i alderen 0-8 år. Risikoen øges med 57 pct., hvis mor har en psykiatrisk diagnose, og med samme procentdel, hvis far har en psykiatrisk diagnose. Har barnets mor eller far været indlagt med somatiske lidelser inden barnets fødsel, øges barnets risiko for at opleve vold i familien også.

---

7. Færdselskriminalitet er ikke medregnet. Vi undersøger hele perioden, fra vores kriminalregister starter i 1989, til året for barnet fødes.

8. Defineret ved, at moderens husstandsindkomst var under 50 pct. af medianindkomsten.

9. I form af kontanthjælp eller fortidspension i en periode op til året for barnets fødsel.

BESKYTTENDE FAKTORER I FORHOLD TIL AT OPLEVE VOLD I FAMILIEN

Følgende faktorer er beskyttende i forhold til at opleve vold i familien:

- Har mor en uddannelse ud over grundskolen, inden de får børn, har barnet næsten 50 pct. mindre risiko for at opleve vold i familien end børn af mødre uden uddannelse.
- Har far en uddannelse ud over grundskolen, har barnet ca. 40 pct. mindre risiko for at opleve vold relativt til børn af uuddannede forældre (samme mønster som for mødrene).

Andre faktorer, som beskytter børn fra at opleve vold i familien, er at forældre deler husstand, året inden barnet fødes.¹⁰ Alle signifikante risikofaktorer fremgår af bilagstabel B4.1 i bilag 4.

BØRN FRA FAMILIER MED GENTAGNE VOLDSHÆNDELSER

HVOR MANGE VOLDSHÆNDELSER OPLEVER BØRNENE?

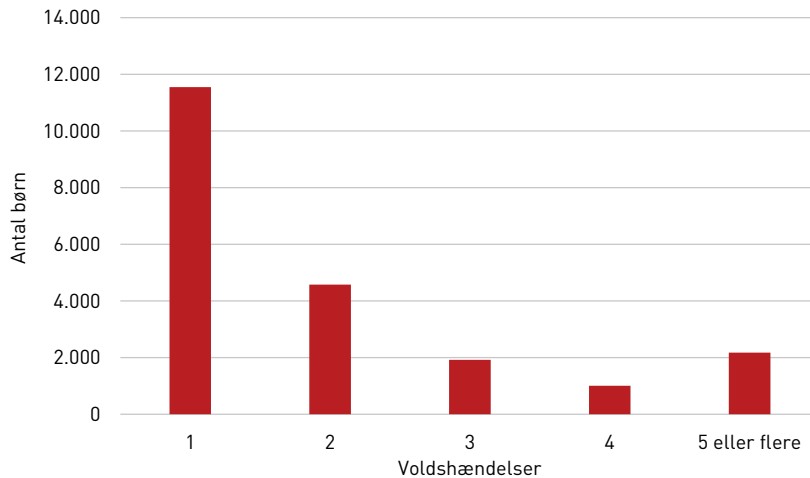
Nogle familier er hårdt ramt af forældrenes voldelige adfærd, mens vold forekommer sjældent i andre familier. Vold i familien har mange forskellige fremtrædelsesformer og kan påvirke børn i forskellig grad. Hvordan vold konkret påvirker børn, afhænger bl.a. af, hvor ofte volden finder sted (Yount m.fl., 2011). Figur 4.5 viser, hvor mange voldsforekomster der er registreret i familierne til de børn, der oplever vold.

---

10. Forældrene er samlevende, hvis de deler adresse og/eller er gift/registrerede partnere.

FIGUR 4.5

Børn med vold i familien, fordelt efter antallet af voldshændelser i familien i perioden fra to år før moderens graviditet, til barnet fylder 8 år. Kohorte 1997-2003. Antal.

Anm.: Hvert barns familie er fulgt i en periode på 11 år. Vi observerer familien første gang to år før det år, moderens graviditet starter, og følger den til det år, barnet fylder 8.
N = 21.218.

Kilde: Egne beregninger på data fra Landspatientregistret og Kriminalregistret, Danmarks Statistik.

De fleste børn, der oplever vold i familien (knap 12.000), vokser op i familier, som er registreret med et enkelt tilfælde af vold i løbet af den 11-årige periode, vi følger familierne. Over 4.500 børn vokser op i familier med to voldshændelser inden for den 11-årige periode, vi følger børnene. Cirka 2.000 børn vokser op i familier med tre voldshændelser, og ca. 1.000 børn i familier med fire voldshændelser i løbet af de 11 år fra to år før moderens graviditet og frem, til barnet fylder 8 år.

Mere end 2.000 børn vokser op i familier, hvor der sker fem eller flere voldshændelser. Alt i alt finder vi, at næsten 10.000 danske børn, født i 1997-2003, vokser op i familier, der er præget af mere end én hændelse med vold, som har ført til sigtelse eller skadestuebehandling. Det svarer til, at der i mere end hver anden folkeskoleklasse i Danmark sidder et barn, som kommer fra en familie, der er præget af mere end én registreret voldshændelse. Der findes således en mindre gruppe af børn i Danmark, som vokser op i familier, som er registreret med gentagne voldshændelser.

RISIKOFAKTORER FOR AT ET BARN OPLEVER VOLD I FAMILIEN GENTAGNE GANGE

Tabel 4.5 præsenterer risikofaktorer, der hænger sammen med, om børn, som oplever vold i familien, oplever vold gentagne gange, givet en række karakteristika ved forældrene. Modellen viser sandsynligheden for, at børn fra voldsramte familier oplever vold mere end én gang i løbet af de første otte leveår.

Der er anvendt en logistisk regressionsmodel, og kun signifikante faktorer er medtaget. Resultaterne er rapporteret i odds ratio. De skal aflæses således, at odds på over 1 betyder forøget risiko, mens odds på under 1 betyder, at faktoren mindsker risikoen for, at et barn bliver indirekte voldsoffer. Modellen tager højde for, at børnene kan have samme mor.

Vi kommenterer resultater fra tabel 4.5 fra de mest vigtige faktorer til de mindst vigtige.

Igen ser vi en stærk sammenhæng mellem familiens voldshistorik og barnets risiko for at opleve gentagen vold. Betydningen af forældrenes voldshistorik bliver endnu stærkere, når vi sammenligner børn i familier med ét tilfælde af vold i forhold til børn i familier med flere tilfælde af vold. Børn, som vokser op i familier, der er præget af vold både før og under moderens graviditet (voldshistorik VV), har 16 gange større risiko for at opleve gentagen vold i familien, end børn fra familier uden en voldelig historik (voldshistorik II). Er forældrene registreret med vold under moderens graviditet, men ikke før (voldshistorik IV), er odds ni gange større end for børn, der kommer fra familier uden en voldelig historik. Odds er dobbelt så store for børn fra familier med vold før, men ikke under, graviditet (voldshistorik VI).

Andre faktorer, som øger risikoen, er at barnets forældre har modtaget sociale ydelser, at barnets forældre har en psykiatrisk diagnose, at forældrene er dømt for ikke-personfarlig kriminalitet, og at barnets far har været indlagt på et hospital med en somatisk sygdom. Børn, der fødes af en ung mor eller med en ung far, har henholdsvis 14 pct. (odds ratio 1,14) og 10. pct. (odds ratio 1,10) øget risiko for at opleve vold i familien gentagne gange. Etnicitet har også her en indflydelse.

Fødes barnet af en etnisk dansk mor, er der en øget risiko på 12 pct., mens det mindsker risikoen, at barnets forældre har samme etniske baggrund. Har barnets forældre uddannelser ud over grundskolen, er

risikoen for, at barnet oplever vold i familien gentagne gange, nedsat med henholdsvis 23 pct. (mor) og 21 pct. (far).

TABEL 4.5

Sandsynlighed for, at børn, der oplever vold i familien, oplever vold gentagne gange i alderen 0-8 år. Logistik regressionsmodel. Odds ratio.

Risiko-/beskyttelsesfaktorer:	Odds ratio	Øger /mindsker sandsynlighed	Standardfejl (justeret ift. børn med samme mor)
Ung mor (under 25)	1,14	+	0,05
Ung far (under 25 år)	1,10	+	0,06
Etnisk dansk mor	1,12	+	0,06
Forældre har samme etnicitet	0,89	-	0,06
Forældre bor sammen året inden barnets fødsel ¹	0,78	-	0,03
Mor har uddannelse ud over grundskolen ¹	0,77	-	0,04
Far har uddannelse ud over grundskolen ¹	0,79	-	0,04
Mor har modtaget kontanthjælp eller førtidspension ²	1,18	+	0,05
Far har modtaget kontanthjælp eller førtidspension ²	1,14	+	0,05
Mor har en psykiatrisk diagnose ²	1,22	+	0,08
Far har en psykiatrisk diagnose ²	1,35	+	0,10
Mor dømt for ikke-personfarlig kriminalitet ²	1,33	+	0,06
Far dømt for ikke-personfarlig kriminalitet ²	1,45	+	0,06
Far indlagt med somatisk lidelse ²	1,08	+	0,05
Familiens voldshistorik (referencekategori: Voldshistorik //)			
Voldshistorik <i>VV</i>	16,17	+	3,92
Voldshistorik <i>V</i>	2,03	+	0,12
Voldshistorik <i>IV</i>	9,11	+	1,29
Konstant	0,41		0,03

Anm.: N=16.478. Justeret $r^2=0,09$. Hosmer-Lemeshow-test godkender den justerede model. Kun signifikante faktorer er medtaget.

V: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, og forældre registreret med vold under moderens graviditet.

V: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre ikke registreret med vold under graviditeten.

IV: Forældre ikke registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre registreret med vold under moderens graviditet.

//: Forældre er hverken registreret med vold to år op til moderens graviditet eller med vold under moderens graviditet.

1 Måletidspunkt: året før barnets fødsel.

2 Måletidspunkt: på et tidspunkt frem til året før barnets fødsel.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

KONSEKVENSERNE AF AT OPLEVE VOLD I FAMILIEN

I de følgende afsnit undersøger vi en række konsekvenser for børn, der oplever vold i familien. Undersøgelsen er foretaget med en sammenligningsgruppe. Det vil sige, at vi sammenligner konsekvensen for et barn, der har oplevet vold i familien, med konsekvensen for et barn, der ligner barnet på observerbare karakteristika, men som ikke har oplevet vold i alderen 0 til 8 år. Vi ser på følgende konsekvenser: anbringelser og forebyggende foranstaltninger, psykiatriske diagnoser (angst, depression, PTSD), trivsel i skolen og fravær, faglige skolepræstationer (de nationale test og folkeskolens 9. klasseprøver).

OVERBLIK OVER KONSEKVENSMÅLENE

Tabel 4.6 giver et overblik over vores konsekvensmål. For hver konsekvens viser vi antal observationer, middelværdi og standardafvigelse, både for populationen og for den samlede gruppe af børn med vold i familien (indsatsgruppen) og de børn, der ligner indsatsgruppen på observerbare karakteristika, men som ikke er vokset op med vold i familien (kontrolgruppen). Konsekvensberegningerne er udført på indsats- og kontrolgruppen.

For samtlige konsekvensmål gør det sig gældende, at den matchede gruppe (indsats- og kontrolgruppen) er mere udsat end populationen generelt.

I populationen oplever 1,7 pct. at blive anbragt mindst én gang, mens de er mellem 9 og 15 år. I kontrol- og indsatsgruppen oplever 8,9 pct. at blive anbragt. Det vil sige ca. fem gange så ofte. Kontrol- og indsatsgruppen modtager forebyggende foranstaltninger mere end tre gange så hyppigt, fra de er mellem 9 og 15 år. I den samlede population modtager 3,9 pct. af børnene mindst én forebyggende foranstaltning i perioden, mens den tilsvarende andel i kontrol- og indsatsgruppen er 12,9 pct.

Kontrol- og indsatsgruppen får ligeledes oftere stillet en psykiatrisk diagnose, mens de er i alderen 9 til 15 år. Den mest markante forskel er for PTSD. Her får ca. dobbelt så mange børn i kontrol- og indsatsgruppen stillet diagnosen (2,2 pct.) i forhold til populationen (1,1 pct.).

Vi undersøger trivsel i skolen, opgjort ved den nationale trivselsmåling i 2015, udført i 4.-9. klasse. Trivselsmålingen består af i alt 40 spørgsmål. Hvert spørgsmål scores mellem 1 og 5, hvor 1 angiver ringest

mulige trivsel, og 5 angiver bedst mulige trivsel. 29 ud af de 40 spørgsmål i trivselsmålingen samles i fem indikatorer for trivsel: *social trivsel, faglig trivsel, støtte og inspiration i undervisningen, ro og orden i klassen, og en generel trivselscore*. Kontrol- og indsatsgruppen giver udtryk for dårligere trivsel på samtlige indikatorer, set i forhold til populationen, men forskellene er ikke så markante som vi så for fx anbringelser. Vi ser ligeledes på et andet aspekt af trivsel, opgjort ved antallet af fraværsdage i 7.-9. klasse. Her adskiller kontrol- og indsatsgruppen (50 fraværsdage) sig markant fra populationen (35 fraværsdage).

Vi undersøger, hvordan faglige præstationer i skolen påvirkes for børn med vold i familien. Vi ser dels på præstationer i de nationale test i dansk og matematik, og dels på præstationer ved folkeskolens 9. klasseprøver i dansk og matematik. Kontrol- og indsatsgruppen klarer sig markant ringere i begge typer af prøver. En præstation med en negativ score ligger under gennemsnittet, mens en præstation med en positiv score ligger over gennemsnittet. Vi har standardiseret præstationer på de nationale test pr. kalenderår, klassetrin og fag. Det betyder, at en præstation, der svarer til den gennemsnitlige præstation for hvert kalenderår, klassetrin og fag er 0. I tabellen afviger den gennemsnitlige præstation i populationen noget fra 0, fordi gennemsnittet er aggregeret på tværs af kalenderår. På de nationale test ligger den gennemsnitlige præstation for kontrol- og indsatsgruppen i dansk på tværs af klassetrin ca. 13 percentilenheder under gennemsnittet for populationen (fra ca. 50. percentil til ca. 37. percentil). I matematik ligger gennemsnitspræstationen i kontrol- og indsatsgruppen omkring 15 percentilenheder under populationens. Forskellen øges mellem kontrol- og indsatsgruppe og populationen generelt fra testen i 3. til 6. klasse.

TABEL 4.6

Deskriptiv statistik for konsekvensmålene i analysen af konsekvenser for børn med vold i familien. Særligt for population og kontrol- og indsatsgruppen.

			Antal obs.	Middel- værdi	Standard- afvigelse
<i>Anbringelser og forebyggende foranstaltninger (nogensinde i alderen 9-15 år)</i>					
Anbragt	Population		115.392	0,018	0,13
	Kontrol- og indsatsgruppen		9.132	0,089	0,28
Foranstaltninger	Population		115.392	0,039	0,19
	Kontrol- og indsatsgruppen		9.132	0,129	0,34
<i>Diagnoser (nogensinde i alderen 9-15 år)</i>					
Angst	Population		172.733	0,002	0,04
	Kontrol- og indsatsgruppen		13.564	0,002	0,04
Depression	Population		172.733	0,004	0,06
	Kontrol- og indsatsgruppen		13.564	0,005	0,07
PTSD	Population		172.733	0,011	0,10
	Kontrol- og indsatsgruppen		13.564	0,022	0,15
<i>Trivsel og fravær i skolen</i>					
Trivsel	Socialt	Population	191.947	4,08	0,61
		Kontrol- og indsatsgruppen	13.902	3,95	0,67
	Fagligt	Population	191.475	3,53	0,56
		Kontrol- og indsatsgruppen	13.878	3,37	0,596
	Undervis- ning	Population	191.552	3,20	0,65
		Kontrol- og indsatsgruppen	13.848	3,15	0,69
Ro og orden	Population		191.727	3,70	0,61
	Kontrol- og indsatsgruppen		13.874	3,61	0,65
Generel	Population		191.877	3,66	0,47
	Kontrol- og indsatsgruppen		13.906	3,55	0,51
Fravær	Population		101.844	34,91	33,49
	Kontrol- og indsatsgruppen		7.256	50,25	44,76
<i>Faglige præstationer</i>					
Folkeskolens					
9. klasse- prøver	Dansk	Population	99.062	6,91	2,53
		Kontrol- og indsatsgruppen	6.742	5,70	2,51
	Matematik	Population	98.711	6,91	2,90
		Kontrol- og indsatsgruppen	6.658	5,28	2,93

(Tabellen fortsættes)

TABEL 4.6 FORTSAT

Deskriptiv statistik for konsekvensmålene i analysen af konsekvenser for børn med vold i familien. Særligt for population og kontrol- og indsatsgruppen.

			Antal	Middel-	Standard-
			obs.	værdi	afvigelse
<i>Faglige præstationer</i>					
De nationale test					
Dansk, 2. klasse	Population		142.452	0,016	0,99
	Kontrol- og indsatsgruppen		10.510	-0,32	1,03
Dansk, 4. klasse	Population		236.017	0,017	0,997
	Kontrol- og indsatsgruppen		17.808	-0,35	1,09
Dansk, 6. klasse	Population		265.788	0,044	0,98
	Kontrol- og indsatsgruppen		19.742	-0,33	1,06
Dansk, 8. klasse	Population		165.320	0,053	0,97
	Kontrol- og indsatsgruppen		11.434	-0,31	1,07
Matematik, 3. klasse	Population		190.035	0,013	1
	Kontrol- og indsatsgruppen		14.164	-0,35	1,03
Matematik, 6. klasse	Population		265.288	0,036	0,99
	Kontrol- og indsatsgruppen		19.660	-0,42	0,99

Anm.: Binære indikatorer for anbringelser og forebyggende foranstaltninger samt psykiatriske diagnoser.

Trivsel er målt i 4.-9. klasse i 2015 på en skala fra 1-5. Fravær er samlet antal fraværsdage i 7.-9. klasse. De nationale test er standardiseret pr. klassetrin, fag og år. Tabellen her går på tværs af testår, hvorfor standardafvigelsen ikke nødvendigvis er 1.

MATCHING AF KONTROL- OG INDSATSGRUPPE

Som vi beskrev detaljeret i kapitel 3, udfører vi konsekvensmålingen med en kontrolgruppe. Vi er altså interesserede i at undersøge, om børn med vold i familien oplever målbare konsekvenser, når vi sammenligner dem med en kontrolgruppe af børn, som var i samme risikogruppe for at vokse op i en familie med vold, men ikke gjorde det. For at finde den kontrolgruppe har vi benyttet matching. Det er et vigtigt metodisk greb, at vi i matchingen skaber to grupper, der ligner hinanden, bortset fra det at vokse op i en familie med vold. Derfor har vi sikret os, at kontrollen for et barn, der er vokset op med vold i familien (indsats), kun kan matches med et barn, der ikke er vokset op med vold (kontrol), hvis de er født i samme kalenderår, og familierne har den samme voldshistorik, inden barnet blev født. På resten af risikofaktorerne har vi benyttet propensity score nearest-neighbor matching for at balancere faktorerne, således at de i gennemsnit er ens på tværs af indsats- og kontrolgrupperne. Et vigtigt skridt er derfor at undersøge, hvor godt matchingen er lykkedes. Bi-

lag 2 viser, at matchingen er lykkedes i den forstand, at vi har skabt to grupper med ens middelværdier¹¹.

Børn fra familier med en meget belastet voldshistorik inden barnets fødsel (VV-historik), indgår ikke i vores analyse af konsekvenserne ved at vokse op i en familie med vold. Det skyldes, at gruppen er så lille, at den statistiske matching ikke længere kan foretages med tilstrækkelig validitet (se tabel 4.5 for gruppestørrelser).¹²

KONSEKVENSER I FORHOLD TIL ANBRINGELSER OG FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER

I tabel 4.7 undersøger vi, hvilke konsekvenser det får, at barnet oplever vold i familien, på dets risiko for at blive anbragt. Tabellen viser både risikoen for at være anbragt ved en bestemt alder og risikoen for at være anbragt i alderen 9-15 år.

Den aldersbestemte risiko for at børn, der oplever vold, bliver anbragt, er mellem 3 til 5 procentpoint højere end for kontrolgruppen. Risikoen for at blive anbragt på et eller andet tidspunkt mellem 9-15 år er 5,7 procentpoint højere end i kontrolgruppen. Til sammenligning er gennemsnitligt 8,9 pct. af den matchede kontrol- og indsatsgruppe anbragt på et eller andet tidspunkt i samme periode (se tabel 4.6). Det svarer til, at risikoen forøges med 64 pct. i forhold til den gennemsnitlige anbringelsesprocent i kontrol- og indsatsgruppen. En anden måde at udtrykke den forøgede risiko på er at udtrykke den som en odds ratio. Odds ratioen udtrykker ratioen af odds for at blive anbragt mellem indsats- og kontrolgruppe. Udtrykt som odds ratio er effekten 2,06¹³ Det vil sige, at oddset for at blive anbragt for et barn med vold i familien er ca. 106 pct. større end oddset for et barn med samme familiebaggrund, som ikke oplever vold i familien.

---

11. Kun enkelte variable adskiller sig statistisk signifikant mellem de to grupper (og ingen med $p < 0,01$). I absolut værdi er der stadig tale om små forskelle (under 5 procent afvigelse), og p -værdierne er ikke korrigeret for, at vi tester multiple hypoteser.

¹² Hvis vi havde valgt en bredere definition af vold i familien, ville denne gruppe være tilstrækkeligt stor til at kunne indgå i konsekvensmålingen.

13. Odds er udregnet som: (sandsynlighed for at blive anbragt)/(1 – sandsynlighed for at blive anbragt). Odds ratio er odds-indsatsgruppe/odds-kontrolgruppe.

TABEL 4.7

Konsekvenser for anbringelser for børn med vold i familien. Andelen af børn, som bliver anbragt, opgjort særskilt for alderen 9-15 år, og mindst én gang i alderen 9-15 år. Konsekvenserne er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0- 8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching). Procent.

	Anbragt							
								Nogen- sinde (9-15 år) ¹
	9 år	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	
Indsatsgruppe	6,1	6,6	7,3	7,9	8,7	9,6	10,3	11,7
N	15.256	15.256	13.203	11.174	8.999	6.782	4.566	4.566
Kontrolgruppe	2,7	3,0	3,2	3,8	4,3	4,7	5,4	6,0
N	15.256	15.256	13.203	11.174	8.999	6.782	4.566	4.566
(indsats- Forskel kontrol)	3,4***	3,6***	4,1***	4,1***	4,3***	4,9***	5,0***	5,7***
N	30.512	30.512	26.406	22.348	17.998	13.564	9.132	9.132

Anm.: Der er matchet eksakt på fødselsår og familiens voldshistorik (VI, IV, II), og nearest neighbor matching med logistisk specifikation for andre faktorer med tilbagelægning (psmatch2 i Stata er benyttet til matching). Årgangene 1997 – 2003 indgår i beregningerne. Kun børn født i årgangene 1997 og 1998 når at blive 15 år inden for datavinduet (op til 2013). N angiver antallet af observationer. Udfaldet er en binær indikator for, om barnet har været anbragt i løbet af perioden. Forskellen estimerer average treatment effect on the treated (ATT).
*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

1. Rosenbaum bounds (rbounds i Stata) for udfaldet viser, at for $\Gamma > 2$ er effekten ikke længere signifikant.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

For at undersøge, hvor følsomt konsekvensmålet for at blive anbragt på et eller andet tidspunkt i alderen 9-15 år er, har vi beregnet Rosenbaum bounds (Rosenbaum, 2002). Analysen viser, at resultatet ikke længere er statistisk signifikant, såfremt det uobserverbare karakteristika har en odds ratio på mere end 2. Af tabel 4.5 fremgår det, at en sådan risiko svarer til at flytte en familie uden vold før barnets fødsel (II) til en familie med en voldshistorik, hvor der er registreret vold inden graviditet (VI), hvilket har en odds ratio på 2,03. Det betyder, at den uobserverede faktor skal være meget stærk. Derfor må vores resultater anses for at være meget robuste.

Når vi ser på forebyggende foranstaltninger, tegner der sig et billede, der ligner det vi så for anbringelser.

TABEL 4.8

Konsekvenser for forebyggende foranstaltninger for børn med vold i familien. Andelen af børn, som modtager forebyggende foranstaltninger, opgjort særskilt for alderen 9-15 år, og mindst én gang i alderen 9-15 år. Konsekvenserne er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching). Procent.

	Forebyggende foranstaltninger							
	9 år	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	Nogen- sinde {9-15 år} ¹
Indsatsgruppe	5,7	6,2	6,3	7,0	7,9	9,0	8,9	15,8
N	15.256	15.256	13.203	11.174	8.999	6.782	4.566	4.566
Kontrolgruppe	3,5	3,7	3,9	4,3	4,9	5,8	5,9	10,1
N	15.256	15.256	13.203	11.174	8.999	6.782	4.566	4.566
Forskel (indsats- kontrol)	2,2***	2,4***	2,3***	2,7***	3,0***	3,3***	2,9***	5,7***
N	30.512	30.512	26.406	22.348	17.998	13.564	9.132	9.132

Anm.: Der er matchet eksakt på fødselsår og familiens voldshistorik (VI, IV, III), og nearest neighbor matching med logistisk specifikation for andre faktorer med tilbagelægning (psmatch2 i Stata er benyttet til matching). Årgangene 1997 – 2003 indgår i beregningerne. Kun børn født i årgangene 1997 og 1998 når at blive 15 år inden for datavinduet (op til 2013). N angiver antallet af observationer. Udfaldet er en binær indikator for, om barnet har været anbragt i løbet af perioden. Forskellen estimerer average treatment effect on the treated (ATT).

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001

1. Rosenbaum bounds (rbounds i Stata) for udfaldet viser, at for $\Gamma > 1,6$ er effekten ikke længere signifikant. Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

Tabel 4.8 viser, at børn, der har oplevet vold i familien, samlet set har en øget risiko for at modtage forebyggende foranstaltninger på 5,7 procentpoint på et eller andet tidspunkt, mens de er i alderen 9-15 år. Til sammenligning modtager i gennemsnit 12,9 pct. af børnene i kontrol- og indsatsgruppen under ét forebyggende foranstaltninger (tabel 4.8). Det svarer til en forøget risiko på 44 pct. Hvis vi i stedet udtrykker konsekvensen som en odds ratio, er effekten 1,67. Det vil sige, at et barn, der oplever vold i familien i alderen 0 til 8 år, i gennemsnit har 67 pct. højere odds for at modtage en forebyggende foranstaltning, mens barnet er mellem 9 og 15 år, i forhold til oddset for et barn, der ikke oplever vold i familien.

Følsomhedsanalysen viser, at der skal være en uobserveret faktor med odds ratio 1,6, for at resultatet ikke længere er statistik signifikant.

Det kan sammenlignes med at ændre familiebaggrunden til, at far er tidligere dømt for ikke-personfarlig kriminalitet, hvilket øger risikoen for, at barnet oplever vold, med en odds ratio på 1,45. På den baggrund er vores fortolkning, at resultaterne er meget robuste over for uobserverbare faktorer.

HELBREDSMÆSSIGE KONSEKVENSER FOR BØRN, DER OPLEVER VOLD

I tabel 4.9 undersøger vi effekten på de psykiatriske diagnoser: angst, depression og PTSD. Konsekvensmålet i tabellen er en binær indikator for, om barnet har fået stillet en diagnose, mens han/hun er mellem 9-15 år.

TABEL 4.9

Konsekvenser for psykiatriske diagnoser (PTSD, angst, depression) for børn med vold i familien. Andelen af børn, som får stillet diagnosen, mens de er i alderen 9-15 år. Konsekvenserne er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching). Procent.

	PTSD ¹	Angst	Depression
Indsatsgruppe	2,8	0,25	0,46
N	6.782	6.782	6.782
Kontrolgruppe	1,7	0,13	0,47
N	6.782	6.782	6.782
Forskel (indsats-kontrol)	1,1***	0,12	-0,02
N	13.564	13.564	13.564

Anm.: Der er matchet eksakt på fødselsår og familiens voldshistorik (VI, IV, III), og nearest neighbor matching med logistisk specifikation for andre faktorer med tilbagelægning (psmatch2 i Stata er benyttet til matching). Børn født i årgangene 1997 og 1998 indgår i beregningerne. N angiver antallet af observationer. Udfaldsmålet er en binær indikator for at få stillet diagnosen på et tidspunkt i alderen 9-15 år. Forskellen estimerer average treatment effect on the treated (ATT).

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

1. Rosenbaum bounds (rbounds i Stata) for udfaldet viser, at for $\Gamma > 1,5$ er effekten ikke længere signifikant. Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

Vi finder signifikante effekter for at få diagnosen PTSD. For den samlede gruppe øges risikoen med 1,1 procentpoint. Det kan sammenlignes med, at 2,2 pct. af børnene i kontrol- og indsatsgruppen (se tabel 4.6) under ét får stillet diagnosen. Der er ikke en signifikant større andel, som får stillet henholdsvis diagnosen angst og depression.

Følsomhedsanalysen for at få stillet diagnosen PTSD viser, at der skal være en uobserveret faktor med odds ratio 1,5 for, at resultatet ikke længere er signifikant. Det kan sammenlignes med at ændre familiebaggrunden til, at far er tidligere dømt for ikke-personfarlig kriminalitet, hvilket øger risikoen for, at barnet oplever vold, med en odds ratio på 1,45. Det vil sige, at resultatet er meget robust.

TRIVSEL I SKOLEN

I tabel 4.10 undersøger vi konsekvenserne for trivsel og fravær i skolen, når børn oplever vold i familien. I relation til trivsel finder vi statistisk signifikante effekter på alle fem trivselsindikatorer: *social trivsel i skolen, faglig trivsel, trivsel i forhold til at opleve støtte og inspiration i undervisningen, ro og orden i klassen, samt generel trivsel*. Trivselsscoren ligger på en skala fra 1 (ringest mulige trivsel) til 5 (bedst mulige trivsel). Konsekvenserne ved at opleve vold i familien fører til en forringelse af trivslen på mellem 0,03 og 0,05, afhængigt af hvilken indikator der ses på. Hvis vi ser på den generelle trivsel, er der en statistisk signifikant effekt på -0,05 enheder på trivselsskalaen. Det vil sige, at den rapporterede trivsel forværres med 0,05. Det svarer til en effektstørrelse (standardised mean difference) på 0,1.¹⁴ Sagt på en anden måde ligger den generelle trivsel hos børn, der oplever vold i familien, i gennemsnit en tiendedel af en standardafvigelse lavere end i kontrolgruppen af børn, der ikke oplever vold i familien. En anden måde at få en idé om størrelsesordenen på er at udtrykke konsekvensen i forhold til, hvordan børnene ligger i fordelingen af den generelle trivselsscore for samtlige børn, der deltog i målingen. På den måde kan vi udtrykke effekten i form af percentiler, dvs. hvor børnene ligger i fordelingen af trivselsscoren for hele populationen. Kontrolgruppens gennemsnitscore svarer cirka til den 38. percentil, mens indsatsgruppen havner på den 36. percentil. Begge grupper trives med andre ord ringere end gennemsnitsbarnet, men børn, der oplever vold i familien, trives endnu ringere.

Ser vi på konsekvenser på fravær, finder vi større konsekvenser end for trivsel. Gruppen af børn, der oplever vold i familien, har i gennemsnit 7,1 dages ekstra fravær i 7.-9. klasse i forhold til kontrolgruppen. Det giver en effektstørrelse på 0,16. Vi kan også udtrykke effekten i forhold til, hvor gruppernes gennemsnitlige antal fraværsdage ligger i for-

---

14. Vi udtrykker effektstørrelsen som *standardised mean difference*, det vil sige: effekt-estimatet divideret med den rå standardafvigelse (fra tabel 4.6).

hold til den samlede fordeling af fraværsdage. Kontrolgruppens fraværsdage svarer til den 78. percentil. Det vil sige, at gruppen har højere fravær end gennemsnittet. Gruppen af børn, der oplever vold i familien, har et endnu højere fravær; den ligger i gennemsnit på den 83. percentil.

TABEL 4.10

Konsekvenser for trivsel i skolen og for fravær for børn med vold i familien. Trivsel er målt ved den nationale trivselsmåling i 4.-9. klasse, opgjort særskilt på de fem trivselsindikatorer. Fravær er opgjort som det samlede antal fraværsdage i 7.-9. klasse. Konsekvenserne er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching). Trivselscore opgjort på skala fra 1-5, hvor 1 er ringest mulige trivsel og 5 er bedst mulige trivsel. Fravær opgjort i dage.

	Trivsel, skala 1-5				Fravær, dage ²	
	Social	Faglig	Støtte og inspiration	Generel trivsel ¹		
Indsatsgruppe	3,92	3,34	3,13	3,60	53,8	
N	6.951	6.939	6.924	6.937	6.953	
Kontrolgruppe	3,98	3,40	3,17	3,63	46,7	
N	6.951	6.939	6.924	6.937	6.953	
Forskel (indsats-kontrol)	-0,05***	-0,06***	-0,04***	-0,03**	-0,05***	7,1***
N	13.902	13.878	13.848	13.874	13.906	7.256

Anm.: Der er matchet eksakt på fødselsår og familiens voldshistorik (VI, IV, II), og nearest neighbor matching med logistisk specifikation for andre faktorer med tilbagelægning (psmatch2 i Stata er benyttet til matching). Børn født 2000 – 2003 indgår med trivselsscore. Børn født 1997 – 2000 indgår med fraværsdata. N angiver antallet af observationer. Trivsel måles på en skala fra 1 til 5. Fravær måles i antal dage i 7.-9. klasse. Forskellen estimerer average treatment effect on the treated (ATT).

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

1. Rosenbaum bounds (rbounds i Stata) for udfaldet viser, at for $\Gamma > 1,2$ er effekten ikke længere signifikant.
2. Rosenbaum bounds (rbounds i Stata) for udfaldet viser, at for $\Gamma > 1,4$ er effekten ikke længere signifikant.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

Vi har lavet følsomhedsanalyser på det generelle trivselsmål og på antal fraværsdage. For generel trivsel er den kritiske værdi 1,2. Det svarer til at ændre familiebaggrunden til, at mor har en psykiatrisk diagnose før barnets fødsel (mod ikke at have det), hvilket øger risikoen for registreret vold i familien med odds ratio 1,22. For antallet af fraværsdage er den kritiske værdi 1,4. Det kan sammenlignes med, at far har en psykiatrisk

diagnose (mod ikke at have det), hvilket øger risikoen for at opleve vold i familien (med odds ratio 1,35). Igen betyder det, at resultaterne er meget robuste over for uobserverede faktorer.

KONSEKVENSER FOR FAGLIGE SKOLEPRÆSTATIONER

I tabellerne 4.11 og 4.12 undersøger vi konsekvenserne af at opleve vold i familien for barnets faglige præstationer i skolen. Vi ser dels på de nationale test i dansk og matematik (tabel 4.11) samt karakterer for folkeskolens 9. klasseprøver i dansk og matematik (tabel 4.12).

I tabel 4.11 ser vi på effekterne omkring $-0,1$ (enheder på den standardiserede z-score¹⁵) på tværs af alderstrin for testen og fag. Det vil sige, at børnenes standardiserede testscore forværres med $0,1$. Fordi der er tale om en z -score, er det også effektstørrelsen (standardafvigelsen er lig 1)¹⁶. Vi kan også udtrykke effekten i, hvor børnene ligger i den samlede fordeling i den population, der har taget de nationale test i det pågældende fag og klassetrin. Hvis vi ser på de nationale test i dansk, ligger kontrolgruppen på henholdsvis den 37., 33., 34., og 32. percentil i 2., 4., 6., og 8. klasse. Indsatsgruppen ligger lavere. De tilsvarende percentilscore for indsatsgruppen er 33., 30., 30., og 29.¹⁷ Samlet set ligger børnene i kontrol- og indsatsgruppe altså i gennemsnit i den første tredjedel, målt på præstationer i de nationale test i dansk. Oplever barnet vold i familien, forringes præstationen med tre eller fire percentiler. Et tilsvarende billede finder vi i matematik. Kontrolgruppens matematikscore i 3. og 6. klasse svarer til henholdsvis den 36. og den 34. percentil. Indsatsgruppens gennemsnitsscore svarer til henholdsvis den 33. og den 29. percentil. Målt på denne måde er konsekvenserne noget større i matematik i 6. klasse, hvor der er tale om en forringelse i præstationen, svarende til fem percentiler.

---

15. De nationale test giver et estimat for hver testdeltagers evne ("ability") inden for et givet testemne og en given profil. Dette estimat kan ligge i intervallet $(-\infty, +\infty)$. For hvert år, klassetrin, fag og profilområde standardiserer vi fordelingen, således at den har middelværdi 0 og en standardafvigelse på 1. Derefter tager vi et vægtet gennemsnit af de tre profilområder og standardiserer igen.

16. Fordi vi i analyserne sammenligner på tværs af kohorter, er standardafvigelsen ikke nøjagtig 1, når vi pooler på tværs af fødselskohorter.

17. Vi observerer, at der er en aldersgradient, således at jo ældre barnet er, desto lavere en percentil havner både kontrol- og indsatsgruppe på i gennemsnit. Der kan være tale om en reel aldersgradient for denne gruppe, men der kan også være tale om en kohorteffekt, da de første nationale test blev gennemført i 2010.

TABEL 4.11

Konsekvenser for faglige præstationer i skolen, målt på de nationale test for børn med vold i familien. Opgjort særskilt på fag og klassetrin. Konsekvenserne er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching). Standardiseret score (z-score med middelværdi 0, standardafvigelse 1).

	De nationale test					
	Dansk, 2. klasse ¹	Dansk, 4. klasse ²	Dansk, 6. klasse ³	Dansk, 8. klasse ⁴	Matematik, 3. klasse ⁵	Matematik, 6. klasse ⁶
Indsatsgruppe	-0,37	-0,39	-0,39	-0,35	-0,39	-0,47
N	5.255	8.904	9.871	5.717	7.082	9.830
Kontrolgruppe	-0,28	-0,30	-0,28	-0,27	-0,30	-0,36
N	5.255	8.904	9.871	5.717	7.082	9.830
Forskel (indsats-kontrol)	-0,10***	-0,10***	-0,10***	-0,09***	-0,10***	-0,12***
N	10.510	17.808	19.742	11.434	14.164	19.660

Anm.: Der er matchet eksakt på fødselsår og familiens voldshistorik (VI, IV, II), og nearest neighbor matching med logistisk specifikation for andre faktorer med tilbagelægning (psmatch2 i Stata er benyttet til matching). Børn født 1997 – 2003 indgår i beregningerne. N angiver antallet af observationer. Fordelingen af præstationer på de nationale test er standardiseret pr. kalenderår, fag og klassetrin (middelværdi 0, standardafvigelse 1). Forskellen estimerer average treatment effect on the treated (ATT).

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

1-6. Rosenbaum bounds. 1. Dansk 2. klasse: 1,2. 2. Dansk 4. klasse: 1,2. 3. Dansk 6. klasse: 1,2. 4. Dansk 8. klasse: 1,1. 5. Matematik 3. klasse: 1,2. 6. Matematik 6. klasse: 1,2.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

Følsomhedsanalyserne viser, at den kritiske værdi for den uobserverede faktor skal være omkring 1,1-1,2, for at analyserne ikke længere giver en statistisk signifikant konsekvens. 1,1 modsvarer den risiko, som det udgør, at far er ung (under 25 år), når barnet fødes (mod at være over 25 år). En odds ratio på 1,2 svarer til at ændre familiebaggrunden til, at mor har en psykiatrisk diagnose før barnets fødsel (mod ikke at have det), hvilket øger risikoen for registreret vold i familien med odds ratio 1,22. Resultater er dermed relativt robust over for uobserverede karakteristika.

I tabel 4.12 ser vi på betydningen for folkeskolens 9. klasseprøver i dansk og matematik. Her ser vi, at effekterne er noget større for matematik (en forringelse på 0,50 karakterpoint) end for faget dansk (en forringelse på 0,34 karakterpoint). Udtrykker vi i stedet konsekvenserne i effektstørrelser (*standardised mean difference*), svarer dette til 0,13 i faget

dansk og 0,17 i faget matematik. Det vil sige, at i matematik forringes præstationen for børn, der oplever vold i familien, med op mod 1/5 af en standardafvigelse. En anden måde at belyse konsekvensen på er ved at se på, hvor i fordelingen af resultater på 9. klasseprøverne henholdsvis kontrol- og indsatsgruppen ligger. I dansk svarer kontrolgruppens gennemsnitskarakter til den 34. percentil, men indsatsgruppens svarer til den 31. percentil. Det vil sige, at børn, der oplever vold i familien, i gennemsnit flyttes 3 percentiler ned i deres præstation i forhold til, hvad man ville forvente, hvis de ikke havde oplevet vold. Forskellen er større i matematik. Her svarer kontrolgruppens karakter til den 33. percentil, mens indsatsgruppens gennemsnitskarakter svarer til den 27. percentil.

TABEL 4.12

Konsekvenser for faglige præstationer i skolen, målt på 9. klasseprøver i dansk og matematik for børn med vold i familien. Konsekvenserne er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching). Karakterer.

	Folkeskolens 9. klasseprøver	
	Dansk ¹	Matematik ²
Indsatsgruppe	5,51	5,03
N	3.371	3.329
Kontrolgruppe	5,85	5,53
N	3.371	3.329
Forskel (indsats – kontrol)	-0,34***	-0,50***
N	6.742	6.658

Anm.: Der er matchet eksakt på fødselsår og familiens voldshistorik (VI, IV, III), og nearest neighbor matching med logistisk specifikation for andre faktorer med tilbagelægning (psmatch2 i Stata er benyttet til matching). Børn født 1997 – 1999 indgår i beregningerne. N angiver antallet af observationer. Forskellen estimerer average treatment effect on the treated (ATT).

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

1. Rosenbaum bounds: 1,2.
2. Rosenbaum bounds: 1,3.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

Vi har lavet følsomhedsanalyser på begge udfald. For dansk er den kritiske værdi 1,2, hvilket svarer til at ændre familiebaggrunden til, at mor har en psykiatrisk diagnose før barnets fødsel (mod ikke at have det), hvilket øger risikoen for registreret vold i familien med odds ratio 1,22. For matematik er den kritiske værdi på 1,3, hvilket svarer til den øgede risiko for

vold i familien, hvis mor er dømt for ikke-personfarlig kriminalitet (odds ratio 1,33). Resultaterne er derfor robuste.

DELKONKLUSION

I dette afsnit har vi set på en række konsekvenser for børn, der oplever vold i familien. Vi har set på konsekvenserne, mens gruppen er mellem 9 og 15 år: anbringelser, forebyggende foranstaltninger, psykiatriske diagnoser, trivsel i skolen, skolefravær samt faglige præstationer, målt ved de nationale test og folkeskolens 9. klasseprøver. Konsekvenserne er målt ved brug af statistisk matching. Derved har vi skabt to grupper med sammenlignelige baggrundsvARIABLE. Indsatsgruppen adskiller sig fra kontrolgruppen ved, at børnene i indsatsgruppen er vokset op med vold i familien.

Vi finder de stærkeste konsekvenser, når vi måler på anbringelser og forebyggende foranstaltninger. I forhold til kontrolgruppen bliver børn, der oplever vold i familien, hyppigere anbragt (64 pct. oftere end kontrolgruppen) og modtager hyppigere forebyggende foranstaltninger (44 pct. oftere end kontrolgruppen). Hvad angår mental sundhed, finder vi en stærk effekt i form af en øget risiko for at få stillet diagnosen PTSD. Børn fra familier med vold får stillet diagnosen PTSD 64 pct. oftere end børn fra kontrolgruppen. Derimod finder vi ikke effekter på risikoen for at få stillet diagnosen angst og depression. Vi finder betydelige effekter på trivsel og fravær i skolen. Fx er det gennemsnitlige samlede fravær i 7-9. klasse 7,1 dage højere for børn, der oplever vold i familien i forhold til kontrolgruppen. Når vi ser på faglige præstationer, målt på de nationale test og på 9. klasseprøver, finder vi også markante konsekvenser. På de nationale test svarer effekten til en forringet præstation på 2-5 percentiler, afhængigt af fag og klassetrin. Målt på 9. klasseprøver i dansk og matematik finder vi også betydelige konsekvenser. I matematik forringes prøveresultatet med et halvt karakterpoint i forhold til kontrolgruppen, mens resultatet forringes med 0,3 karakterpoint i dansk. Vi bedømmer, at resultaterne er robuste over for uobserverede faktorer.

Resultaterne er primært drevet af konsekvenserne for børn, der kommer fra familier, hvor der ikke tidligere er registreret vold (II-gruppen). Dette skyldes, at denne gruppe er meget større end de andre typer af familier, som har en historik med vold. Populationsresultatet er derfor drevet af denne gruppe. De mest udsatte børn, der oplever vold i familien (VV-gruppen), indgår ikke i analyserne, da børn med denne hi-

storik udgør en så lille del, at vi ikke kunne matche med tilstrækkelig validitet. Resultater fra de to andre grupper (VI- hhv. IV-gruppen) fremgår af bilag 6. Det er relativt små grupper, og vi har sandsynligvis ikke, med vores operationalisering af vold i familien, tilstrækkeligt med statistisk styrke til at kunne finde en effekt.

Resultaterne skal særligt ses i lyset af, at børnene i gruppen i forvejen er udsatte. Sammenlignet med populationen af børn, der er født mellem 1997 og 2003, er gruppen af matchede indsats- og kontrolbørn anbragt fem gange så ofte, modtager forebyggende foranstaltninger tre gange så ofte, får stillet diagnosen PTSD dobbelt så ofte, har i gennemsnit 15 dages mere skolefravær, klarer sig i gennemsnit ca. 1,5 karakterpoint dårligere, og ligger over 0,3 standardafvigelser under gennemsnitspræstationen på de nationale test.

DE TIDLIGE SAMFUNDSØKONOMISKE KONSEKVENSER

I dette kapitel fokuserer vi på de samfundsøkonomiske konsekvenser for børn, der oplever vold i familien, mens barnet er mellem 0 og 15 år. Som tidligere nævnt i kapitel 4 udgår gruppen med en voldshistorik blandt forældrene med registreret vold både før og under graviditeten (VV-gruppen) af analysen. Det er en begrænsning, men i forhold til at kvantificere de samlede udgifter og gennemsnitsudgifter pr. barn er det mindre problematisk. Det skyldes, at gruppen er meget lille i forhold til den samlede gruppe af børn, der oplever vold i familien. Vi ser på et udvalg af de samfundsøkonomiske konsekvenser. Udvalget er defineret på baggrund af de relevante konsekvenser, som vi undersøgte i kapitel 4. I denne opgørelse ser vi på udgifter til forebyggende foranstaltninger og anbringelser samt udgifter til somatiske indlæggelser og ambulante besøg på sygehus.

Opgørelsen bygger på den matching, der ligger til grund for konsekvensanalysen i kapitel 4. Med matchingen skabte vi to grupper: en gruppe af børn, der oplever vold i familien, mens de er i alderen 0-8 år (indsatsgruppen), og en gruppe af børn, der på baggrund af en række risikofaktorer havde den samme estimerede risiko for at opleve vold i familien, men som ikke oplevede vold (kontrolgruppen). Grebet med en indsats- og kontrolgruppe sætter os i stand til at besvare spørgsmålet: Hvilke og hvor store er de merudgifter for samfundet, der er forbundet

med, at børn oplever vold i familien? Opgørelsen tager udgangspunkt i samtlige børn i fødselskohorterne 1997 og 1998, der har oplevet vold i familien. Det gør det muligt at danne sig et samlet billede af konsekvenserne på populationsniveau.

I løbet af perioden er der indført en række reformer på det sociale område, blandt andet Anbringelsesreformen (2006) og Barnets Reform (2011). Disse reformer kan påvirke de forløb, som fx anbragte børn oplever. Anbringelsesreformen fokuserede på at øge kvaliteten i sagsbehandlingen i anbringelsessager, blandt andet gennem at styrke arbejdet med forskellige typer af anbringelser, herunder slægtsanbringelser. Barnets Reform sætter fokus, ikke blot på anbringelsen, men på anbragte børns skolegang, sundhed, og overgang til voksenlivet. De to kohorter, som er udgangspunkt for den samfundsøkonomiske beregning, dvs. 1997- og 1998-kohorterne, kan først og fremmest være påvirket af Anbringelsesreformen og ikke i samme grad af Barnets Reform fra 2011, eftersom vi kun kan følge kohorterne frem til 2013. Både gruppen af børn, der oplever vold i familien, og kontrolgruppen påvirkes af disse reformer.

KONCEPTUEL BAGGRUND FOR ANALYSEN

Som nævnt ovenfor tager vi udgangspunkt i to grupper af børn: en gruppe af børn, der oplever vold i familien, mens de er i alderen 0-8 år (indsatsgruppe), og en gruppe af børn med sammenlignelige socioøkonomiske faktorer, som ikke har oplevet vold i alderen 0-8 år (kontrolgruppe). Ved hjælp af statistisk matching har vi for hvert barn, som tilhører gruppen af børn, der oplever vold (indsatsgruppen), fundet et tilsvarende barn, således at:

- de to familier har samme voldshistorik inden barnets fødsel (jf. voldshistorikkerne VI, IV og II)
- børnene er født det samme år
- familierne ligner hinanden mest muligt på en række risikofaktorer for at opleve vold i familien
- barnet ikke har oplevet vold i familien.

I beregningen beskrives udviklingen i omkostningsforløbet i kontrolgruppen, som indsatsgruppen ville have haft, hvis den ikke havde oplevet vold i familien. Forskellen mellem de to grupper udgør med andre ord den merudgift, som samfundet skal afholde, fordi børn oplever vold i familien.

RESULTATER

I dette afsnit præsenterer vi analyseresultaterne. Analysen har to hovedformål:

1. At opgøre de gennemsnitlige merudgifter pr. barn for børn, der oplever vold i familien. Opgørelsen dækker barnet i alderen 0-15 år
2. At opgøre de samlede merudgifter for samtlige børn, der oplever vold i familien. Opgørelsen dækker barnet i alderen 0-15 år.

Analysen arbejder henimod disse to hovedresultater gennem et antal delanalyser. Først ser vi på de årlige gennemsnitsudgifter for hver udgiftstype (flow). Vi benytter begrebet *flow* for at understrege, at det er udgifter, der kan henføres til et alderstrin for barnet. For at belyse, om udviklingen i udgifter pr. barn skyldes en udvikling i prisen pr. enhed (fx at anbringelser bliver dyrere) eller i antallet af enheder (fx antal anbringelsesdage), har vi også set på det gennemsnitlige antal enheder. Disse supplerende analyser er præsenteret i bilag 7.

Når de samlede udgifter gøres op, ser vi også på, hvor mange udgifter der samlet har været til barnet fra fødslen, til og med at barnet når en vis alder. Det kan dermed betragtes som en *stock* af (diskonterede) udgifter. Det vil sige de samlede gennemsnitsudgifter pr. barn, som samfundet har haft, op til barnet når en given alder. Disse resultater kan pege på, om der er særlige tidspunkter i barnets alder, hvor de to grupper begynder at afvige fra hinanden.

Dernæst samler vi alle udgiftsområderne under ét og præsenterer resultater for de gennemsnitlige merudgifter pr. barn, der oplever vold i familien, som samfundet har som følge af, at børn oplever vold i familien. Dette udgør det første hovedresultat.

Til sidst præsenterer vi et samlet overblik over udgifterne for hele gruppen af børn fra fødselskohorterne 1997 og 1998 (indsatsgruppen),

der oplever vold, og sammenligner udgifterne med de udgifter, som afholdes til kontrolgruppen. Denne opgørelse udgør det andet hovedresultat.

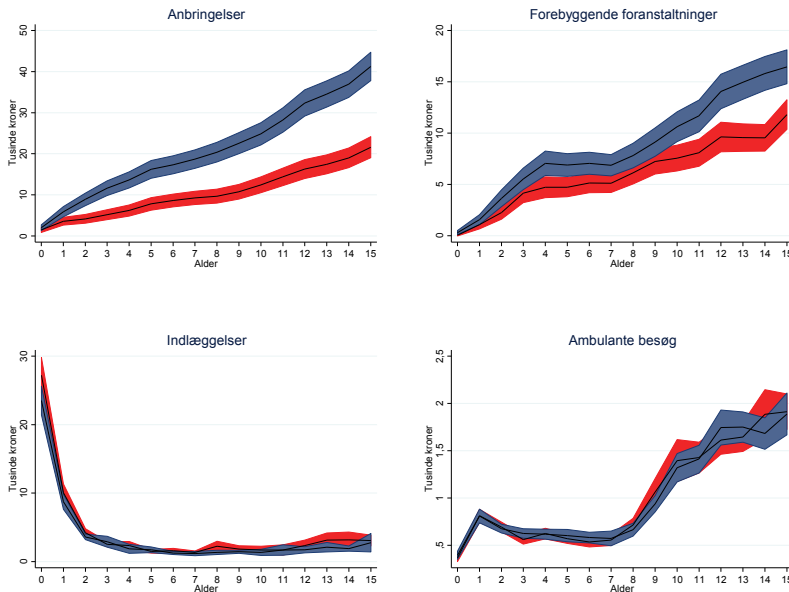
ÅRLIGE GENNEMSNITSUDGIFTER PR. BARN, FORDELT PÅ UDGIFTSOMRÅDER

Figur 5.1 viser de årlige gennemsnitsudgifter, fordelt på de fire udgiftstyper, der indgår i analysen: *anbringelser, forebyggende foranstaltninger, somatiske, ambulante behandlinger og indlæggelser*. Graferne indeholder ligeledes 95-pct.-konfidensinterval for gennemsnitsudgifterne. Det vil sige, at vi ved at se på, om der er overlap mellem konfidensintervallerne, kan afgøre, om de to gruppers gennemsnitlige udgifter adskiller sig signifikant fra hinanden.

Hver figur viser de gennemsnitlige årlige udgifter for de fire udgiftsområder for hvert alderstrin (0-15 år). Estimatet for den gennemsnitlige udgift for de to grupper er tegnet med sort streg. Desuden viser vi konfidensintervallet for gennemsnitsudgiften. Indsatsgruppen er vist med lysegråt konfidensinterval, mens kontrolgruppen er vist med mørkegråt konfidensinterval. Figur 5.1 viser, at der er signifikant forskel mellem de to grupper, hvad angår de gennemsnitlige udgifter pr. barn. Det kan ses ved, at konfidensintervallerne for de to kurver ikke overlapper; det lysegrå konfidensinterval for indsatsgruppen ligger over det mørkegrå konfidensinterval for kontrolgruppen. Det fremgår også, at forskellen stiger med barnets alder. Fordi priserne for en anbringelsesdag er den samme i de to grupper, betyder det, at den stigning, vi ser, skyldes, at antallet af anbragte dage stiger hurtigere i gruppen af børn, der oplever vold. Det bekræftes af vores analyse i bilagsfigur B7.1 (bilag 7). Vi ser et lignende billede for forebyggende foranstaltninger, som er vist øverst til højre i figuren. Dog er forskellen mellem de to grupper ikke statistisk signifikant, før barnet fylder 9 år. Der viser sig ingen markante forskelle i gruppernes udgifter til sygehusbenyttelse, hverken til indlæggelser eller ambulante behandlinger.

FIGUR 5.1

Årlige gennemsnitsudgifter pr. barn i forbindelse med børn med vold i familien og en kontrolgruppe i alderen 0-15 år. Særskilt for udgiftstyper: anbringelser (øverst til venstre), foranstaltninger (øverst til højre), indlæggelser (nederst til venstre), samt ambulante behandlinger (nederst til højre). Tusinde kroner.

Anm.: Gennemsnitlige udgifter med 95-pct.-konfidensinterval. Blå: børn, der oplever vold. Rød: kontrolgruppe. Børn født i 1997-1998 indgår i beregningerne.

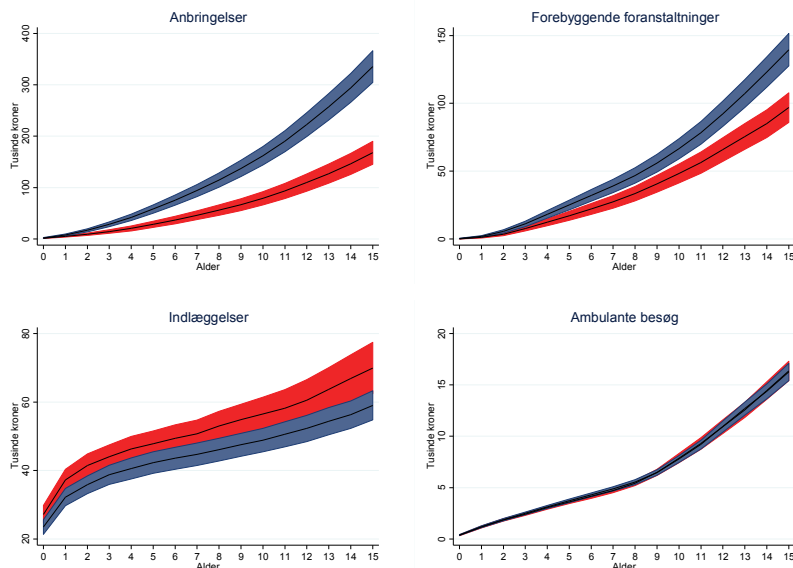
Kilde: Egne beregninger, baseret på registre fra Danmarks Statistik (DRG/DAGS, BUFO, BUA).

AKKUMULEREDE GENNEMSNI TSUDGIFTER PR. BARN, FORDELT PÅ UDGIFTSOMRÅDER

Figur 5.2 viser, hvordan de akkumulerede udgifter pr. udgiftsområde fra barnets fødsel til dets fyldte 15. år fordeler sig. Når vi akkumulerer udgifterne, summerer vi de udgifter, som samfundet har haft, indtil barnet når en vis alder. Fx er de akkumulerede udgifter ved 10-årsalderen den diskonterede sum af udgifter, der er afholdt fra barnet var 0-10 år. Det er med andre ord et udtryk for den samlede sum af udgifter, som samfundet har haft (stock).

FIGUR 5.2

Akkumulerede årlige gennemsnitsudgifter pr. barn i forbindelse med børn med vold i familien og en kontrolgruppe i alderen 0-15 år. Særskilt for udgiftstyper: anbringelser (øverst til venstre), forebyggende foranstaltninger (øverst til højre), indlæggelser (nederst til venstre) samt ambulante behandlinger (nederst til højre). Tusinde kroner.

Anm.: Gennemsnitlige udgifter med 95-pct.-konfidensinterval. Blå: børn, der oplever vold. Rød: kontrolgruppe.

Baseret på børn født 1997-1998.

Kilde: Egne beregninger, baseret på registre fra Danmarks Statistik (DRG/DAGS, BUF0, BUA).

Grafen i øverste venstre hjørne viser de akkumulerede gennemsnitsudgifter for anbringelser. Ved barnets fyldte 15. år beløber de samlede merudgifter sig til ca. 200.000 kr. pr. barn. Det vil sige, at hvert barn, der har oplevet vold i familien, i gennemsnit koster samfundet 200.000 kr. mere end et barn med samme familiemæssige og socioøkonomiske baggrund, som ikke har oplevet vold i alderen 0-8 år. For forebyggende foranstaltninger beløber merudgiften sig til ca. 40.000 kr. pr. barn (øverste højre hjørne), når barnet er 15. De større gennemsnitlige udgifter hos gruppen, der oplever vold, skyldes, at flere oplever at blive anbragt eller modtage en forebyggende foranstaltning (bilagsfigur B7.2, bilag 7). Billedet vender i nederste venstre hjørne, hvor vi ser på udgifter til indlæggelser. Børn fra kontrolgruppen har højere gennemsnitsudgifter end børn, der har ople-

vet vold i familien, svarende til ca. 15.000 kr. pr. barn ved barnets fyldte 15. år. Denne merudgift er ikke statistisk signifikant. Merudgiften kan hænge sammen med, at en større del af gruppen med børn, der oplever vold, også bliver anbragt. Tidligere forskning viser, at gruppen af anbragte børn har dårligere ubehandlet helbred end andre børn (Hansen m.fl., 2004; Kling, Vinnerljung, & Hjern, 2015). Der er ingen forskel i udgifterne til ambulante besøg.

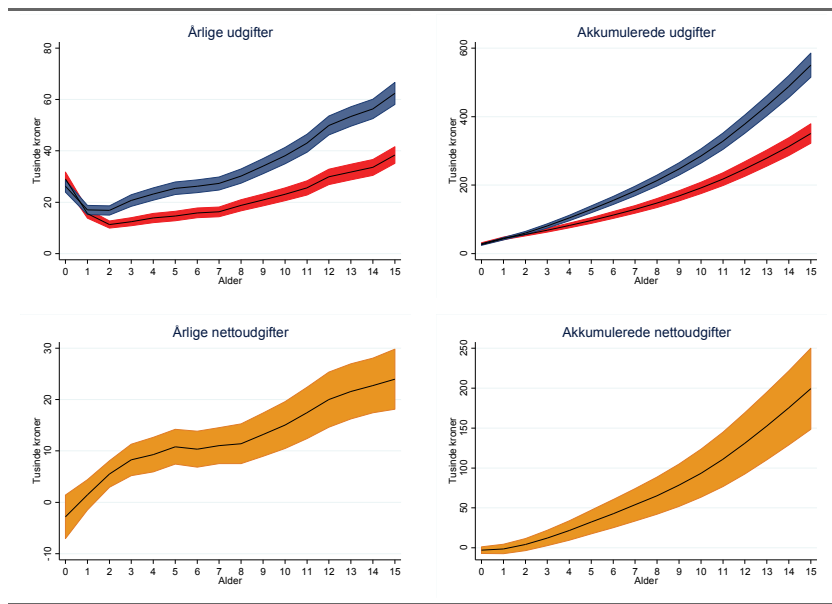
SAMLEDE ÅRLIGE OG AKKUMULEREDE GENNEMSNITSUDGIFTER

Figur 5.3 viser de samlede gennemsnitsudgifter pr. barn, fordelt på indsats- og kontrolgruppe pr. år og akkumuleret (øverste panel), samt merudgifterne for gruppen af børn, der oplever vold (nederste panel). Merudgiften er beregnet som forskellen mellem de gennemsnitlige udgifter pr. barn og alder i henholdsvis indsats- og kontrolgruppen.

Grafen i nederste venstre hjørne viser de samlede årlige gennemsnitlige merudgifter for indsats- og kontrolgruppen. Indtil det år, hvor barnet fylder 2 år, er der ingen signifikant forskel på de to grupper, hvad angår de gennemsnitlige merudgifter pr. år. Når barnet fylder 2 år og frem til det fylder 15 år, stiger udgifterne til gruppen af børn, der oplever vold, i gennemsnit mere end udgifterne til sammenligningsgruppen. Den voksende forskel kan ses i grafen i nederste højre hjørne, hvor merudgifterne akkumuleres pr. år. Dette fører samlet set til, at den gennemsnitlige akkumulerede merudgift er på ca. 200.000 kr. pr. barn i det år, barnet fylder 15 år.

FIGUR 5.3

Årlige og akkumulerede årlige gennemsnitsudgifter (øverst), samt årlige og akkumulerede netto-gennemsnitsudgifter pr. år (nederst) i forbindelse med børn med vold i familien og en kontrolgruppe i alderen 0-15 år. Tusinde kroner.

Anm.: Øverste panel: Samlede gennemsnitlige udgifter med 95-pct.-konfidensinterval. Blå: børn der oplever vold. Rød: kontrolgruppe. Nederste panel: Samlede gennemsnitlige nettoudgifter med 95-pct.-konfidensinterval. Baseret på børn født 1997-1998.

Kilde: Egne beregninger, baseret på registre fra Danmarks Statistik (DRG/DAGS, BUFO, BUA).

SAMLET OPGØRELSE AF UDGIFTER

Tablet 5.1 viser de samlede udgifter for de fire områder, vi måler på, for gruppen af børn, der oplever vold i familien, i kohorterne 1997 og 1998 (indsatsgruppen), samt den kontrolgruppe, vi har fundet ved hjælp af statistisk matching. Det vil sige, at tabellen indeholder samtlige registrerede udgifter på det pågældende område, fra barnet er 0 til 15 år.

Tabellen viser, at der ikke er nogen forskel mellem de to grupper af henholdsvis børn, der oplever vold i familien (indsatsgruppe), og børn, der ikke oplever vold i familien (kontrolgruppe), hvad angår antallet af dage, som børn er anbragt, når man ser på de børn, der bliver anbragt (henholdsvis 2.251 og 2.222 dage i gennemsnit). Derimod er der en markant forskel på risikoen for at blive anbragt – cirka dobbelt så mange fra

gruppen af børn, der oplever vold, bliver anbragt (659 i indsatsgruppen, mod 334 i kontrolgruppen). Dette resulterer i, at de samlede udgifter er næsten dobbelt så store for gruppen af børn, der oplever vold i familien – ca. 1,5 mia. kr. i 2015-priser.

Et lignende, men ikke lige så markant billede, gør sig gældende for forebyggende foranstaltninger. 900 børn i gruppen af børn, der oplever vold, modtager forebyggende foranstaltninger, mens godt 538 fra sammenligningsgruppen modtager foranstaltninger. Samlet set fører dette til en merudgift for gruppen af børn, der oplever vold, på knap 200 mio. kr. i 2015-priser (637 mio. kr. mod 442 mio. kr.).

Hvis vi ser på indlæggelser i tabel 5.1, ser vi, at børn, der oplever vold, i lidt højere grad er indlagt (3.244 i indsatsgruppen mod 3.105 i kontrolgruppen). På den anden side er de indlagt i kortere tid (10 i gennemsnit i indsatsgruppen mod 11 i kontrolgruppen). Samlet fører det til, at udgifterne er 50 mio. kr. lavere for indsatsgruppen end for kontrolgruppen.

Hvad angår ambulante kontakter, er der stort set ingen forskel mellem de to grupper, hverken hvad angår, hvor mange der har kontakt med et sygehus (4.363 i indsatsgruppen mod 4.309 i kontrolgruppen), eller hvor mange kontakter de har (11 i gennemsnit i indsatsgruppen mod 10 i kontrolgruppen). Det fører til, at de samlede udgifter for hver gruppe er ca. 74 mio. kr. i 2015-priser.

Nederst i tabellen viser vi de samlede registrerede udgifter på de fire områder for de to grupper. For gruppen af børn, der oplever vold i familien, beløber de samlede udgifter sig til 2,5 mia. kr. i 2015-priser. De samlede udgifter i kontrolgruppen beløber sig til 1,6 mia. kr. Det vil sige, at for de to kohorter af børn, der oplever vold, er den samlede merudgift ca. 900 mio. eller godt 450 mio. pr. kohorte. På de fire områder, vi har målt på, skyldes de øgede merudgifter for børn, der oplever vold i familien, anbringelser og forebyggende foranstaltninger.

TABEL 5.1

Samlede udgifter i forbindelse med børn med vold i familien (indsatsgruppe) og en kontrolgruppe i alderen 0-15 år, fordelt på udgiftstyper. Særskilt for grupper. Tusinde kroner.

	N	Enheder (antal dage/kontakter)	Pris	Udgift	Total
<i>Anbringelser</i>					
Indsatsgruppe	659	2.251 (69)	1,03 (0)	2.324 (71)	1.531.523
Kontrolgruppe	334	2.222 (1216)	1,04 (0)	2.294 (123)	766.361
<i>Forebyggende foranstaltninger</i>					
Indsatsgruppe	900	1.007 (32)	0,7 (0)	708 (23)	636.977
Kontrolgruppe	538	1.169 (61)	0,7 (0)	822 (43)	442.199
<i>Indlæggelser (somatiske)</i>					
Indsatsgruppe	3.244	10 (0,3)	12 (0,2)	83 (3)	269.591
Kontrolgruppe	3.105	11 (0,6)	12 (0,2)	103 (8)	319.361
<i>Ambulante behandlinger (somatiske)</i>					
Indsatsgruppe	4.363	11 (0,2)	1,4 (0,01)	17 (0,5)	74.277
Kontrolgruppe	4.309	10 (0,3)	1,5 (0,01)	17 (0,6)	74.722
<i>I alt</i>					
Børn, der oplever vold (indsatsgruppe)	4.566				2.512.368
Kontrolgruppe	4.566				1.602.643
Forskel					909.725

Anm.: Standardafvigelse på estimat i parentes. Estimeret på børn, født 1997-1998. Grupperne: VI, IV, II indgår i analysen.

Kilde: Egne beregninger, baseret på registre fra Danmarks Statistik (DRG/DAGS, BUFO, BUA).

DELKONKLUSION

De beregninger, vi har udført i dette kapitel, viser, at de samlede merudgifter pr. fødselskohorte er på ca. 450 mio. kr. Det er merudgifter i perioden, fra børnene er 0 år, til de er 15 år. Det svarer til en merudgift på omkring 200.000 kr. pr. barn, svarende til 13.000 kr. årligt. Som nævnt tidligere peger forskningen på, at denne merudgift vil udgøre en nedre grænse for de samlede merudgifter, fordi analysen ikke indeholder en

lang række sandsynlige konsekvenser på længere sigt for gruppen af børn, der oplever vold, såsom øget kriminalitet, forringede uddannelsesmuligheder, forringet sundhed og lavere livstidsindkomst, og heller ikke medregner udgifter til anbringelse og forebyggende foranstaltninger i barnets 16. og 17. år.

For at sætte vores analyse i perspektiv kan vi sammenligne med Helweg m.fl. (2010), der opgør de årlige samfundsmæssige udgifter i et tværsnit af kvinder, der blev udsat for vold i perioden 2002-2006. Udgiftskilderne er primært ophold og rådgivning på kvindekrisecentre (20.000 kr.), udgifter til retsvæsenet (19.000 kr.), øgede sundhedsudgifter (11.000 kr.), samt arbejdsmæssige konsekvenser for kvinden (13.000 kr.).

Vi finder en årlig omkostning pr. barn på 13.000 kr. Det er i samme størrelsesorden som de arbejdsmæssige konsekvenser for kvinder, der udsættes for vold (jf. Helweg m.fl., 2010). Vores analyse dækker kun barnet til og med dets fyldte 15. år. Tidsperioden begrænser de typer af samfundsøkonomiske konsekvenser, som vi kan kvantificere. Specifikt kan vi ikke kvantificere konsekvenserne af forringede faglige skoleresultater på fx livstidsindkomst og generel sundhed samt effekterne på kriminalitet. Forskning viser, at et lavt uddannelsesniveau hænger sammen med kriminalitet (Lochner & Moretti, 2004). Kriminalitet har store direkte og indirekte omkostninger for samfundet (McCollister m.fl., 2010; Anderson, 1999; Rajkumar & French, 1997), fx både i form af udgifter til opklaring, retspleje, forvaring, erstatninger samt tabt arbejdsfortjeneste. Derfor kan disse omkostninger være store for børn, der oplever vold. Analysen i kapitel 4 viser, at der er betydelige konsekvenser, hvad angår faglige præstationer, både målt på de nationale test og på folkeskolens 9. klasseprøver. Dermed kan der være betydelige merudgifter som følge af øget kriminalitet i denne gruppe af børn, der oplever vold. Da vi ikke kan medregne disse merudgifter, betyder det, at vores resultater er et nedre estimat for de samfundsøkonomiske konsekvenser af at opleve vold.

Derudover har manglende uddannelse også en negativ sammenhæng med bl.a. livstidsindkomst, brug af sociale ydelser og overførselsindkomster og sundhed (Cutler & Lleras-Muney, 2010; Silles, 2009). Dette indebærer, at vi kan forvente et øget udgiftspres på baggrund af de negative konsekvenser på skoleresultater, som vi fandt i kapitel 4. Vi kan dog ikke kvantificere disse omkostninger inden for rammerne af undersøgelsen.

BILAG

BILAG 1 ALTERNATIVE TILGANGE TIL OPERATIONELLE DEFINITIONER AF VOLD I FAMILIEN

I dette bilag undersøger vi andelen af børn, der oplever vold i familien, ud fra to alternative tilgange til voldsdefinitionen af gruppen af børn, der oplever vold. De to definitioner, vi arbejder med, er:

1. Antallet af børn i familier med pådømt partnervold, jf. Offerregistret. Her følger vi kohorterne 2002-2008, fra moderens graviditet starter, til børnene er 5 år gamle.
2. Antallet af børn i familier, hvor enten mor eller far er sigtet for personfarlig kriminalitet, jf. Kriminalregistret, og hvor enten mor eller far har været på skadestuen pga. vold, som er foregået i et boligområde, jf. Landspatientregistret. Her følger vi kohorterne 1997-1998 fra to år før moderens graviditet, til barnet fylder 5 år.

Grundet databegrænsninger er antallet af kohorter, vi kan følge, samt antallet af år, vi kan følge dem, forskellige. Derfor er tallene ikke direkte sammenlignelige. De skal i stedet læses som forskellige bud på, hvordan antallet af børn, der oplever vold i familien, kan opgøres ved brug af offentlige registre, og de skal validere den voldsdefinition af gruppen af børn, der oplever vold, vi anvender i rapportens øvrige analyser.

VOLDSDEFINITION AF GRUPPEN AF BØRN, DER OPLEVER VOLD (1): OFFERREGISTRET

Offerregistret starter i 2001. Offerregistret er særligt, fordi det indeholder information om både gerningsmand og offer i sager med pådømt vold. I de sager, der fremgår af Offerregistret, kan vi altså undersøge, om der er tale om partnervold, fordi vi gennem kobling til andre registre kan se, om den dømte og ofret har været registreret som samlevende. Således ved vi med sikkerhed, at der er tale om, at et barn oplever vold i familien, hvis barnets forældre optræder i samme sag som deres (forhenværende) partner.

På baggrund af Offerregistret identificerer vi vold i barnets familie ved at undersøge, om et af følgende tilfælde gør sig gældende:

- Offer og gerningsmand i en sag med pådømt personfarlig kriminalitet er barnets forældre.

- Offer og gerningsmand i en sag med pådømt personfarlig kriminalitet er partnere, og enten offer eller gerningsmand er forælder til barnet.

Ulempen ved at anvende registret er, at der skal være faldet dom i en sag, før den optræder i registret, men meget lidt partnervold fører til domfældelse (Balvig m.fl., 2013). Samtidig går registret ikke langt nok tilbage til, at vi kan foretage en konsekvensanalyse.

VOLDSDEFINITION AF GRUPPEN AF BØRN, DER OPLEVER VOLD 2: LPR OG KRSI MED STEDSANGIVELSE FOR OVERGREB

Den definition baserer sig på Landspatientregistret og Kriminalregistret over sigtelser, men inddrager en variabel, som angiver, hvor voldshændelser, som har ført til skadestuehenvendelse, har fundet sted. Vold identificeres altså ved:

- Barnets mor og/eller barnets far er sigtet for personfarlig kriminalitet og/eller
- Barnets mor og/eller far har opsøgt skadestue for at blive behandlet for skader, forårsaget af vold, og volden er foregået i et boligområde.

Hermed indkredses voldshændelser, der er foregået i et boligområde. Voldshændelser, der foregår fx i handelsområder, erhvervsområder, i naturen og på institutioner, frasorteres. Variablen bruges som proxy for, at der er tale om vold i hjemmet i sager, hvor en af barnets forældre er offer for vold. Det er ikke nødvendigt at udelukke voldsepisoder, hvor barnets far er offer, fordi vi med boligområde-betingelsen antager, at vi kun har med vold i hjemmet at gøre. Selvom det typisk er mødre, der er ofre for vold i hjemmet, vil der også være nogle sager, hvor faderen er offer. Det ekskluderes ikke i denne definition.

Begrænsningen ved at anvende denne definition er, at vi kun har adgang til variablen via Danmarks Statistik frem til 2003.

ALTERNATIVE TILGANGE TIL OMFANGSESTIMATION

OFFERREGISTRET (VOLDSDEFINITION AF GRUPPEN AF BØRN, DER OPLEVER VOLD 1)

En alternativ måde at belyse andelen af børn på, der oplever vold i familien, baserer sig på det relativt nye register, Offerregistret, der blev oprettet i 2001. Bilagstabel B1.1 viser antallet af børn fra fødselskohorterne 2002-2008, som vokser op i familier med pådømt partnervold. Tabellen viser, at 227 danske børn oplever pådømt partnervold i familien, mens de ligger i moderens mave. Det svarer til 0,5 promille af alle børn. 2.541 børn oplever, at der foregår partnervold i familien, som fører til domfældelse, mens barnet er 0-5 år gammelt. Det svarer til ca. 360 børn pr. fødselsårgang. I alt 6 promille af børnene vokser op i familier med pådømt partnervold i perioden, fra barnet undfanges, til dets fyldte 5. år.

BILAGSTABEL B1.1

Andelen af børn, hvor der pådømt partnervold i familien, fordelt efter offer for volden og udøver af volden. Særskilt for tidspunkt for volden. Kohorte 2002-2008. Fra graviditeten starter, til barnet fylder 5 år. Antal og procent.

Gerningstidspunkt:	Voldsoffer	Voldsudøver	Antal børn	Pct. af alle børn
Under graviditeten	Mor	Barnets far	216	0,05
		Mors nye partner	Få obs. ¹	-
	Far	Barnets mor	Få obs. ¹	-
		Fars nye partner	Få obs. ¹	-
		<i>I alt</i>	227	0,05
Barn 0-5 år	Mor	Barnets far	2.277	0,49
		Mors nye partner	142	0,03
	Far	Barnets mor	114	0,02
		Fars nye partner	Få obs. ¹	-
		<i>I alt</i>	2.541	0,55
<i>Total, antal børn i familier med pådømt partnervold</i>			2.715	0,59
<i>Total, antal børn 2002-2008</i>			461.471	

Anm.: Beregningsgrundlag: Offerregistret 2001-2013.

Et barn kan tælle flere gange.

1. Under 9 observationer pr. celle.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Baseret på denne definition må omfanget af vold i familien forventes at være en kraftig underrapportering i forhold til det reelle omfang. Det

lave estimat skyldes, at meget lidt partnervold fører til domfældelse (Balvig m.fl., 2013). Den primære grund til, at vi ikke benytter denne definition til at indfange partnervold i analyserne, er, at vi ikke kan følge børnene længe nok til at belyse konsekvenserne af, at børn oplever vold i familien. Børnene fra kohorterne 2002-2008 er nemlig endnu ikke fyldt 15 år.

Fordelen ved brug af Offerregistret er omvendt, at det indeholder information om både offer og gerningsmand. Således kan vi undersøge deres relation. Bilagstabel B1.1 viser, at det i langt de fleste tilfælde af pådømt partnervold i familier med børn er faderen, der er voldsudøver, og moderen, der er voldsoffer. Mor er meget sjældent udøver af den partnervold, der bliver pådømt. Det er også i meget få tilfælde, at voldsudøveren i disse sager er mors eller fars nye partner. Det skal dog påpeges, at vi kun har mulighed for at følge børnene frem til deres fyldte 5. år, og at billedet potentielt vil ændre sig, efterhånden som børnene bliver større, og flere forældre statistisk set vil bryde op og finde nye partnere. Resultatet stemmer dog overens med tidligere undersøgelser. En undersøgelse, foretaget for Københavns Kommune i 2009, fandt fx, at kun en meget lille del af den vold i familien, som børnene rapporterer om, udføres af mors eller fars nye partner (LG Insight, 2009). Derfor besluttede vi at udelade børn fra familier, hvor eneste voldsregistrering er knyttet til barnets far som voldsoffer, fra vores analyser.

BOLIGOMRÅDEINDIKATOR (VOLDSDEFINITION AF GRUPPEN HAR BØRN, DER OPLEVER VOLD 2)

En anden alternativ tilgang til at identificere børn, der oplever vold i familien, kombinerer, ligesom vores voldsdefinition, oplysninger fra registrene LPR og KRSI. Den adskiller sig ved at betinge på, at volden skal være foregået i et boligområde. Vi har kun oplysninger om dette frem til 2003. Det begrænser andelen af børn, vi kan undersøge. Desuden er vold, der er foregået i et boligområde, ikke nødvendigvis partnervold i hjemmet. Tidligere undersøgelser har imidlertid anvendt dette greb (fx Helweg-Petersen & Kruse, 2004). Vi anvender grebet til at robusthedstjekke vores voldsdefinition.

Resultaterne fremgår af bilagstabel B1.2 Tabellen viser, at 4,4 pct. af børn vokser op i familier, hvor der udspiller sig mindst én alvorligere voldshændelse i perioden fra to år før moderens graviditet og frem til, at barnet fylder 5 år. Det svarer igen til lidt mere end ét barn pr. skoleklasse.

Vi har her at gøre med lidt færre børn end de 5,3 pct., vi fandt med vores definition i tabel 4.1. Størrelsesforskellen ligger godt i tråd med, at vi pga. databegrænsninger kun har mulighed for at følge børnene, til de er 5 år, mens vi i tabel 4.1 følger børnene i otte år.

Bilagstabel B1.2 viser endvidere, at det i langt de fleste tilfælde med registrerede voldshændelser i børnenes familier er barnets far, som bliver sigtet for personfarlig kriminalitet, mens barnet er 0-5 år. Det er tilfældet for næsten 40 pct. af de børn, der oplever vold i familien. Den næstmest udbredte voldshændelse i børnenes familier er, at mor skadestuebehandles efter et voldeligt overgreb, som er foregået i løbet af barnets første fem leveår.

BILAGSTABEL B1.2

Andelen af børn, der oplever vold i familien, fordelt efter voldsindikatorer og relation til barnet. Særskilt for tidspunkt for volden. Kohorte 1997-1998. Fra to år før graviditeten, til barnet fylder 5 år. Antal og procent.

Tidspunkt:	Voldsindikator	Relation til barnet	Børn, antal	Andel af voldsramte børn, pct.	Andel af alle børn, pct.	
To år op til graviditeten	Sigtet for personfarlig kriminalitet	Mor	108	1,85	0,08	
		Far	1.239	21,18	0,92	
	På skadestue efter overgreb i hjemmet	Mor	498	8,51	0,37	
		Far	375	6,41	0,28	
			<i>I alt</i>	<i>2.043</i>	<i>34,92</i>	<i>1,52</i>
	Under graviditeten	Sigtet for personfarlig kriminalitet	Mor	30	0,51	0,02
Far			442	7,56	0,33	
På skadestue efter overgreb i hjemmet		Mor	147	2,51	0,11	
		Far	128	2,19	0,10	
		<i>I alt</i>	<i>706</i>	<i>12,07</i>	<i>0,52</i>	
I løbet af barnets første fem leveår		Sigtet for personfarlig kriminalitet	Mor	244	4,17	0,18
	Far		2.316	39,59	1,72	
	På skadestue efter overgreb i hjemmet	Mor	1.291	22,07	0,96	
		Far	881	15,06	0,65	
			<i>I alt</i>	<i>3.999</i>	<i>68,36</i>	<i>2,97</i>
	<i>Total, antal børn i familier med vold</i>			5.850	100,00	4,35
<i>Total, antal børn 1997-1998</i>			134.540		100,00	

Anm.: Beregningsgrundlag: LPR og KRISI.

Tallene summer ikke til 100, fordi et barn kan tælle flere gange.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Vi ser endvidere, at børn af fædre, der har været på skadestuen efter vold i et boligområde, mens barnet er 0-5 år, også fylder en del i opgørelsen. 881 børn har oplevet dette. Når vi ikke betinger på, at volden skal være foregået i et boligområde, finder vi, at tallet stiger til over 3.000 børn fra kohorte 1997 og 1998. Mindre end en tredjedel af den vold, børnenes fædre er involveret i, finder altså sted i et boligområde. Og selv når volden sker i et boligområde, kan vi ikke med sikkerhed vide, at vi har med partnervold at gøre. Derfor ekskluderer vi disse hændelser fra vores voldsdefinition.¹⁸

---

18. Vi har som tjek gennemført alle vores analyser for begge grupper. Vi finder effekter, uanset hvilken gruppe der anvendes.

BILAG 2 MATCHING

BILAGTABEL B2.1

Deskriptiv statistik for indsats- og kontrolgruppen. Før og efter matching.

	Før matching				Efter matching			
	Børn, der ikke oplever vold		Børn, der oplever vold		Matchet sample		Forskell	
	Middel-værdi	Obs. (N)	Middel-værdi	Obs. (N)	Middel	SD		Obs. (N)
Fødselsvægt	3.515,8	37.9532	3.374,1	16.107	3375,3	640,6	30.512	1,19
Forældre bor sammen et år før fødsel	0,85	382.927	0,6	16.234	0,6	0,5	30.512	-0,00
Kommunestørrelse	53.924,4	382.927	60.339,4	16.234	58.215,1	4	30.512	120,7
Mors alder ved fødsel	30,3	382.398	27,6	16.174	27,6	5,4	30.512	-0,17**
Dansk mor	0,9	382.927	0,8	16.234	0,9	0,4	30.512	0,01*
Dansk far	0,9	382.927	0,8	16.234	0,8	0,4	30.512	0,01
Mor under middelindkomst	0,05	382.927	0,2	16.234	0,2	0,4	30.512	0,00
Mor uddannet	0,8	382.927	0,3	16.234	0,4	0,5	30.512	0,00
Far uddannet	0,7	382.927	0,4	16.234	0,4	0,5	30.512	0,01
Mor modtager sociale ydelser	0,3	382.927	0,6	16.234	0,6	0,5	30.512	-0,00
Far modtager sociale ydelser	0,2	382.927	0,6	16.234	0,5	0,5	30.512	0,01
Mor har diagnose	0,02	382.927	0,08	16.234	0,1	0,3	30.512	0,00
Far har diagnose	0,01	382.927	0,064	16.234	0,1	0,2	30.512	0,00
Mor dømt for ikke-personfarlig kriminalitet	0,04	382.927	0,2	16.234	0,2	0,4	30.512	0,01
Far dømt for ikke-personfarlig kriminalitet	0,1	382.927	0,5	16.234	0,5	0,5	30.512	-0,01
Mor Region Hovedstaden	0,3	382.927	0,3	16.234	0,3	0,4	30.512	-0,00
Mor Region Sjælland	0,0	382.927	0,04	16.234	0,0	0,2	30.512	0,00
Mor Region Syddanmark	0,1	382.927	0,1	16.234	0,1	0,3	30.512	0,00

(Tabellen fortsættes)

BILAGTABEL B2.1 FORTSAT

Deskriptiv statistik for indsats- og kontrolgruppen. Før og efter matching.

	Før matching				Efter matching			Forskell
	Børn, der ikke oplever vold		Børn, der oplever vold		Matchet sample			
	Middel-værdi	Obs. (N)	Middel-værdi	Obs. (N)	Middel	SD	Obs. (N)	
Mor Region Midtjylland	0,13	382.927	0,1	16.234	0,1	0,32	30.512	0,00
Mor Region Nordjylland	0,05	382.927	0,04	16.234	0,04	0,202	30.512	-0,00
Far Region Hovedstaden	0,3	382.927	0,3	16.234	0,3	0,44	30.512	-0,00
Far Region Sjælland	0,03	382.927	0,04	16.234	0,04	0,189	30.512	0,00
Far Region Syddanmark	0,09	382.927	0,1	16.234	0,1	0,311	30.512	0,00
Far Region Midtjylland	0,1	382.927	0,1	16.234	0,1	0,319	30.512	0,00
Far Region Nordjylland	0,05	382.927	0,04	16.234	0,04	0,199	30.512	-0,00
Mor sygdomskontakt	0,2	382.927	0,4	16.234	0,4	0,477	30.512	-0,00
Far sygdomskontakt	0,1	382.927	0,3	16.234	0,3	0,435	30.512	-0,00
Barn i søskendeflokken	1,8	382.927	2,0	16.234	2,0	1,14	30.512	-0,04**
Køn	0,5	382.927	0,5	16.234	0,5	0,5	30.512	-0,00
Mors indkomst i 1995 (2013-priser)	167.431	373.661	124.104	15.484	124.481			-409

Anm.: Der er matchet eksakt på fødselskohorte og voldshistorik inden barnets fødsel. Matching er foretaget med psmatch2 i Stata med nearest neighbor-match, baseret på estimeret propensity score. Variablene i tabellen indgik i den estimerede propensity score. *p < 0,10 **p < 0,05 ***p < 0,01

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

BILAG 3 PRISER PÅ ANBRINGELSER OG FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER

For at beregne gennemsnitspriser for anbringelser og forebyggende foranstaltninger har vi benyttet Statistikbanken hos Danmarks Statistik og anvendt nøgletal fra tabellerne Reg31 og Regk31. Af disse tabeller fremgår de samlede kommunale udgifter til henholdsvis anbringelser og forebyggende foranstaltninger. Idet vi har adgang til det samlede forbrug fra BUA og BUFO, kommer vi frem til en gennemsnitspris pr. dag ved at dividere samlede udgifter pr. år med det samlede forbrug pr. år.

BILAGSTABEL B3.1

Beregning af enhedspriser på anbringelser og forebyggende foranstaltninger. Pr. år. Priser angivet før diskontering.

	Samlede udgifter, t.kr.		Samlet antal enheder, dage		Enhedspris, kr.	
	Forebyggende foranstaltninger		Forebyggende foranstaltninger		Forebyggende foranstaltninger	
	Anbringelser	Anbringelser	Anbringelser	Anbringelser	Anbringelser	Anbringelser
1997	2.294.204	1.233.902	3.418.141	2.515.798	671,18	490,46
1998	2.558.436	1.459.776	3.604.870	2.856.116	709,71	511,10
1999	2.803.466	1.627.865	3.913.163	3.120.686	716,41	521,63
2000	3.136.845	1.857.100	4.280.806	3.461.124	732,76	536,55
2001	3.626.383	2.209.749	4.666.817	3.924.474	777,05	563,06
2002	3.996.505	2.433.257	4.920.294	4.469.644	812,24	544,39
2003	4.086.048	2.482.666	4.998.645	4.782.381	817,43	519,12
2004	4.132.535	2.613.694	5.170.919	5.131.929	799,18	509,30
2005	4.260.816	2.739.304	5.377.129	5.811.797	792,39	471,33
2006	4.479.169	2.912.944	5.034.338	4.439.473	889,72	656,14
2007	4.867.010	3.191.400	5.419.615	4.879.359	898,03	654,06
2008	5.428.558	3.501.312	5.652.806	5.055.730	960,32	692,54
2009	5.965.013	3.924.777	5.795.969	5.424.668	1029,16	723,50
2010	6.139.584	4.068.883	6.067.661	5.852.336	1011,85	695,25
2011	5.858.272	3.831.357	5.990.301	5.948.791	977,95	644,05
2012	5.912.908	3.917.707	5.828.496	5.993.297	1014,48	653,68
2013	5.959.383	4.158.083	5.524.440	6.481.557	1078,73	641,52

Anm.: Samlede udgifter for året kommer fra tabellerne Regk31 og Reg31 i Danmarks Statistiks Statistikbank. Priserne er opgivet, før de diskonteres med forbrugerprisindekset fra Danmarks Statistik.

Kilde: Danmarks Statistiks Statistikbank, BUFO og BUA.

BILAG 4 LOGISTISK REGRESSION – RISIKOFAKTORER FOR AT OPLEVE VOLD I FAMILIEN

BILAGSTABEL B4.1

Sandsynlighed for, at et barn vil opleve vold i familien i alderen 0-8 år. Logistisk regression (odds ratio).

Familiekarakteristika	Odds ratio	Øger (+) eller mindsker (-) sandsynligheden	Standardfejl (justeret for samme mor)
Ung mor (under 25 år)	1,60***	+	0,04
Ung far (under 25 år)	1,37***	+	0,05
Etnisk dansk mor	1,34***	+	0,04
Forældre samme etnicitet	0,66***	-	0,02
Forældrene bor sammen ¹	0,57***	-	0,01
Mors husstand fattig ¹	1,13***	+	0,03
Mor har uddannelse ud over grundskolen ¹	0,53***	-	0,01
Far har uddannelse ud over grundskolen ¹	0,62***	-	0,01
Mor har modtaget kontanthjælp eller førtidspension ²	1,38***	+	0,03
Far har modtaget kontanthjælp eller førtidspension ²	1,43***	+	0,03
Mor psykiatrisk diagnose ¹	1,57***	+	0,07
Far psykiatrisk diagnose ¹	1,57***	+	0,08
Mor dømt for ikke-personfarlig kriminalitet ²	1,80***	+	0,05
Far dømt for ikke-personfarlig kriminalitet ²	2,41***	+	0,05
Mor indlagt med somatisk lidelse ¹	1,23***	+	0,03
Far indlagt med somatisk lidelse ¹	1,40***	+	0,03
<i>Familiens voldshistorik (ref. = ikke vold/ikke vold)</i>			
Vold/Vold	8,86***	+	1,30
Vold/Ikke vold	2,90***	+	0,11
Ikke vold/Vold	3,32***	+	0,24
<i>Barnets nummer i søskendeflokken (ref. = førstefødte)</i>			
Barn nr. 2	1,12***	+	0,02
Barn nr. 3	1,38***	+	0,04
Barn nr. 4	1,73***	+	0,07
Barn nr. 5+	1,67***	+	0,10

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B4.1 FORTSAT

Sandsynlighed for, at et barn vil opleve vold i familien i alderen 0-8 år. Logistisk regression (odds ratio).

	Odds ratio	Øger (+) eller mindsker (-) sandsynlig- hed	Standardfejl (justeret for samme mor)
<i>Kohorte (ref. = 1997)</i>			
1998	0,95		0,03
1999	0,94*	-	0,03
2000	0,91**	-	0,03
2001	0,87***	-	0,03
2002	0,84***	-	0,03
2003	0,85***	-	0,03
Konstant	0,05		

Anm.: N = 399.519. Pseudo R2 = 0,203. ***p < 0,01 **p < 0,05 *p < 0,1.

1. Måletidspunkt: året før barnets fødsel.

2. Måletidspunkt: på et tidspunkt frem til året før barnets fødsel.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

BILAG 5 DATAKILDER

Undersøgelsen tager udgangspunkt i et grundregister, indeholdende oplysninger om alle personer i Danmark for årene 1994-2014. Vi frasorterer:

- Børn, som vi ikke kan følge hvert år i minimum ni år
- Børn af forældre, som vi ikke kan følge hvert år fra tre år før barnets fødsel til og med det år, barnet fylder 8 år.

Øvrige datakilder er angivet i bilagstabel B5.1.

BILAGSTABEL B5.1

Datakilder anvendt i undersøgelsen.

Kilde	Registrernavn	Registerbeskrivelse	Periode
DST	LPRPOP	Landspatientregistret indlæggelser	1994-2014
DST	KRSI	Kriminalstatistikregistret af sigtelser	1989-2013
DST	KRAF	Kriminalstatistikregistret af afgørelser	1989-2013
DST	Offerregister	Offerregister	2001-2013
DST	LPRDAGS	Landspatientregistret, takster for ambulante besøg	1994-2014
DST	LPRDRG	Landspatientregistret, takster for indlæggelser	1994-2014
DST	BUA	Børn og unge, anbragte	Akkumuleret til 2013
DST	BUFO	Børn og unge, forebyggende foranstaltninger	Akkumuleret til 2013
DST	VNDS	Vandringer til og fra Danmark	1989-2013
DST	UDFK	Folkeskolekarakterer	Akkumuleret til 2014

BILAG 6   EFFEKTESTIMATER

KONSEKVENSER I FORHOLD TIL ANBRINGELSER OG FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER

I bilagstabel B6.1 undersøger vi, hvilke konsekvenser det får, at barnet oplever vold i familien, på dets risiko for at blive anbragt. Tabellen viser både risikoen for at være anbragt ved en bestemt alder samt risikoen for at være anbragt i alderen 9-15 år.

Til sammenligning indeholder tabellen to yderligere specifikationer: OLS uden kovariater (regression uden kovariater) og OLS med kovariater (regression med kovariater). Derved kan vi belyse, hvad matchingen betyder i forhold til blot at estimere en ubetinget anbringelsesprocent i de to grupper (OLS uden kovariater) og estimere et betinget gennemsnit, baseret på de kovariater, der indgår i matchingen. Det ses af tabellen, at det ubetingede estimat for effekten er næsten dobbelt så stort som det effektestimater, vi får fra matchingen. Effektestimateret fra den betingede OLS er 17 pct. højere. Begge analyser peger på, at matching er et vigtigt metodisk greb for at mindske bias i effektestimateret.

BILAGSTABEL B6.1

Effekten for anbringelser for børn med vold i familien. Andelen af børn, som bliver anbragt, opgjort særskilt for alderen 9-15 år, og mindst én gang i alderen 9-15 år. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching).

	Anbragt							
	9 år	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	Nogensinde
<i>V</i>								
Effekt	0,057*** (0,012)	0,060*** (0,012)	0,062*** (0,014)	0,063*** (0,016)	0,057** (0,018)	0,083*** (0,020)	0,085** (0,026)	0,087** (0,029)
N	2.982	2.982	2.552	2.120	1.696	1.274	852	852
<i>IV</i>								
Effekt	-0,001 (0,026)	0,001 (0,026)	0,071*** (0,021)	0,017 (0,036)	0,024 (0,036)	0,028 (0,042)	0,045 (0,050)	0,065 (0,052)
N	798	798	664	576	446	318	220	220

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B6.1 FORTSAT

Effekten for anbringelser for børn med vold i familien. Andelen af børn, som bliver anbragt, opgjort særskilt for alderen 9-15 år, og mindst én gang i alderen 9-15 år. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching).

	Anbragt							
	9 år	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	Nogensinde
<i>//</i>								
Effekt	0,032*** (0,003)	0,034*** (0,003)	0,037*** (0,003)	0,039*** (0,003)	0,043*** (0,004)	0,045*** (0,005)	0,046*** (0,006)	0,053*** (0,006)
N	26.732	26.732	23.190	19.652	15.856	11.972	8.060	8.060
<i>Samlet</i>								
Effekt	0,034*** (0,003)	0,036*** (0,003)	0,041*** (0,003)	0,041*** (0,004)	0,043*** (0,004)	0,049*** (0,005)	0,050*** (0,006)	0,057*** (0,006)
N	30.512	30.512	26.406	22.348	17.998	13.564	9.132	9.132
<i>OLS uden kovariater</i>								
Effekt	0,056*** (0,002)	0,061*** (0,002)	0,067*** (0,002)	0,073*** (0,003)	0,080*** (0,003)	0,088*** (0,004)	0,094*** (0,005)	0,107*** (0,005)
N	399.161	399.161	342.744	287.188	230.603	172.733	115.392	115.392
<i>OLS med kovariater</i>								
Effekt	0,039*** (0,002)	0,042*** (0,002)	0,046*** (0,002)	0,050*** (0,003)	0,053*** (0,003)	0,056*** (0,004)	0,057*** (0,004)	0,066*** (0,005)
N	385.341	385.341	332.184	279.455	225.281	169.437	113.643	113.643

Anm.: Nearest neighbor-matching (psmatch2 i Stata). Tal i parentes angiver standardfejlen på estimatet. N angiver det totale antal observationer, der indgår i beregningen (dvs. både indsatsgruppe og den matchede kontrolgruppe).

Udfaldet er en binær indikator for, om barnet har været anbragt i løbet af perioden. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

V: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, og forældre registreret med vold under moderens graviditet.

VI: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre ikke registreret med vold under graviditeten.

VI': Forældre ikke registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre registreret med vold under moderens graviditet.

///: Forældre er hverken registreret med vold to år op til moderens graviditet eller med vold under moderens graviditet.

2. Rosenbaum bounds (rbounds i Stata) for udfaldet viser, at for $\Gamma > 2$ er effekten ikke længere signifikant.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

Når vi ser på foranstaltninger, tegner der sig et lignende billede. Bilagstabel B6.2 viser, at børn, der har oplevet vold i familien, samlet set har en øget risiko for at modtage forebyggende foranstaltninger på 5,7 procentpoint på et eller andet tidspunkt, mens de er i alderen 5-9 år. Til sam-

menligning modtager i gennemsnit 12,9 pct. af børnene i det matchede sample forebyggende foranstaltninger. Det svarer til en forøget risiko på 44 pct. Udtrykt i odds ratio er effekten 1,67.

Igen ser vi, at effekt, målt som et simpelt gennemsnit uden kovariater, fører til et effektestimat, der er over dobbelt så stort som estimeret fra matching.

BILAGSTABEL B6.2

Effekten for forebyggende foranstaltninger for børn med vold i familien. Andelen af børn, som modtager forebyggende foranstaltninger, opgjort særskilt for alderen 9-15 år, og mindst én gang i alderen 9-15 år. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching).

	Forebyggende foranstaltninger							Nogen- sinde
	9 år	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	
<i>VI</i>								
Effekt	0,011 (0,013)	0,021 (0,013)	0,021 (0,014)	0,025 (0,016)	0,038* (0,018)	0,021 (0,022)	0,012 (0,027)	0,064 (0,034)
N	2.982	2.982	2.552	2.120	1.696	1.274	852	852
<i>IV</i>								
Effekt	0,007 (0,019)	0,024 (0,024)	0,011 (0,024)	0,030 (0,033)	0,018 (0,036)	0,085 (0,045)	0,030 (0,047)	0,106 (0,063)
N	798	798	664	576	446	318	220	220
<i>II</i>								
Effekt	0,024*** (0,003)	0,025*** (0,003)	0,024*** (0,003)	0,027*** (0,003)	0,030*** (0,004)	0,032*** (0,005)	0,030*** (0,006)	0,055*** (0,007)
N	26.732	26.732	23.190	19.652	15.856	11.972	8.060	8.060
<i>Samlet</i>								
Effekt	0,022*** (0,003)	0,024*** (0,003)	0,023*** (0,003)	0,027*** (0,003)	0,030*** (0,004)	0,032*** (0,005)	0,029*** (0,006)	0,057*** (0,007)
N	30.512	30.512	26.406	22.348	17.998	13.564	9.132	9.132
<i>OIS uden kovariater</i>								
Effekt	0,046*** (0,002)	0,050*** (0,002)	0,049*** (0,002)	0,055*** (0,002)	0,061*** (0,003)	0,070*** (0,003)	0,067*** (0,004)	0,123*** (0,005)
N	399.161	399.161	342.744	287.188	230.603	172.733	115.392	115.392

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B6.2 FORTSAT

Effekten for forebyggende foranstaltninger for børn med vold i familien. Andelen af børn, som modtager forebyggende foranstaltninger, opgjort særskilt for alderen 9-15 år, og mindst én gang i alderen 9-15 år. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching).

	Forebyggende foranstaltninger							Nogensinde
	9 år	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	
<i>OLS med kovariater</i>								
Effekt	0,027*** (0,002)	0,029*** (0,002)	0,027*** (0,002)	0,031*** (0,003)	0,035*** (0,003)	0,040*** (0,004)	0,036*** (0,004)	0,067*** (0,005)
N	385.341	385.341	332.184	279.455	225.281	169.437	113.643	113.643

Anm.: Nearest neighbor-matching (psmatch2 i Stata). Tal i parentes angiver standardfejlen på estimatet. N angiver det totale antal observationer, der indgår i beregningen (dvs. både indsatsgruppe og den matchede kontrolgruppe).

Udfaldet er en binær indikator for, om barnet har modtaget forebyggende foranstaltninger i løbet af perioden.

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

W: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, og forældre registreret med vold under moderens graviditet.

V: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre ikke registreret med vold under graviditeten.

//: Forældre ikke registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre registreret med vold under moderens graviditet.

///: Forældre er hverken registreret med vold to år op til moderens graviditet eller med vold under moderens graviditet.

1. Rosenbaum bounds [rbounds i Stata] for udfaldet viser, at for $\Gamma > 1,6$ er effekten ikke længere signifikant.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

EFFEKTER AF, AT BØRN OPLEVER VOLD: HELBREDSMÆSSIGE KONSEKVENSER

I bilagstabel B6.3 undersøger vi effekten på de psykiatriske diagnoser: angst, depression og PTSD.

BILAGSTABEL B6.3

Effekten på psykiatriske diagnoser for børn med vold i familien. Stigning i procentpoint. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching).

	PTSD	Angst	Depression
<i>VI</i>			
Effekt	0,004 (0,012)	-0,007 (0,008)	-0,005 (0,006)
N	1.274	1.274	1.274
<i>IV</i>			
Effekt	0,033 (0,021)	0 -	-0,014 (0,012)
N	318	318	318
<i>II</i>			
Effekt	0,012*** (0,003)	0,002** (0,001)	0,001 (0,001)
N	11.972	11.972	11.972
<i>Samlet</i>			
Effekt	0,011*** (0,003)	0,001 (0,001)	0 (0,001)
N	13.564	13.564	13.564
<i>OLS u. kovariater</i>			
Effekt	0,010*** (0,001)	0 (0)	0 (0)
N	399.161	399.161	399.161

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B6.3 FORTSAT

Effekten på psykiatriske diagnoser for børn med vold i familien. Stigning i procentpoint. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching).

	PTSD	Angst	Depression
<i>OLS m. kovariater</i>			
Effekt	0,006*** (0,001)	0 (0)	0 (0)
N	385.341	385.341	385.341

Anm.: Udfaldsmålet er en binær indikator for at få stillet diagnosen på et tidspunkt mellem 9 og 15 år. Nearest neighbor-matching (psmatch2 i Stata). Tal i parentes angiver standardfejlen på estimatet. N angiver det totale antal observationer, der indgår i beregningen (dvs. både indsatsgruppe og den matchede kontrolgruppe).

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

W: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, og forældre registreret med vold under moderens graviditet.

V: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre ikke registreret med vold under graviditeten.

W: Forældre ikke registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre registreret med vold under moderens graviditet.

W: Forældre er hverken registreret med vold to år op til moderens graviditet eller med vold under moderens graviditet.

2. Rosenbaum bounds (rbounds i Stata) for udfaldet viser, at for $\Gamma > 1,5$ er effekten ikke længere signifikant.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

Konsekvensmålet i tabellen er en binær indikator for, om barnet har fået stillet en diagnose, mens han/hun er 9-15 år. Vi finder kun robuste signifikante effekter for PTSD. For den samlede gruppe øges risikoen med 1,1 procentpoint. Det kan sammenlignes med incidensen på 2,2 pct. i den matchede sample.

TRIVSEL I SKOLEN

I bilagstabel B6.4 undersøger vi, hvilke konsekvenser det at opleve vold i familien har for trivsel og fravær i skolen.

BILAGSTABEL B6.4

Effekten på trivsel og fravær for børn med vold i familien. Stigning i procentpoint. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching).

	Social	Faglig Undervisning	Ro og orden	Trivsel Generel	Fravær, dage	
<i>V/</i>						
Effekt	0,004 (0,049)	-0,007 (0,039)	-0,037 (0,046)	-0,064 (0,042)	-0,054 (0,033)	6,843 (5,026)
N	1.254	1.260	1.252	1.246	1.262	598
<i>IV</i>						
Effekt	0,020 (0,082)	0,010 (0,067)	0,008 (0,091)	-0,035 (0,081)	-0,010 (0,064)	-6,216 (11,281)
N	378	382	382	382	382	146
<i>II</i>						
Effekt	-0,060*** (0,013)	-0,068*** (0,011)	-0,042** (0,013)	-0,029* (0,012)	-0,052*** (0,010)	7,565*** (1,116)
N	12.270	12.236	12.214	12.246	12.262	6.512
<i>Samlet</i>						
Effekt	-0,051*** (0,012)	-0,061*** (0,011)	-0,041** (0,013)	-0,033** (0,012)	-0,050*** ¹ (0,009)	7,110*** ² (1,120)
N	13.902	13.878	13.848	13.874	13.906	7.256
<i>OLS uden kovariater</i>						
Effekt	-0,157*** (0,008)	-0,185*** (0,007)	-0,072*** (0,008)	-0,101*** (0,008)	-0,136*** (0,006)	19,269*** (0,771)
N	191.947	191.475	191.552	191.727	191.877	101.844
<i>OLS med kovariater</i>						
Effekt	-0,056*** (0,008)	-0,056*** (0,008)	-0,033*** (0,009)	-0,034*** (0,008)	-0,047*** (0,007)	7,641*** (0,784)
N	1842.39	183.794	183.866	184.036	184.175	100.073

Anm. *V/*: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, og forældre registreret med vold under moderens graviditet.

IV: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre ikke registreret med vold under graviditeten.

II: Forældre ikke registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre registreret med vold under moderens graviditet.

II: Forældre er hverken registreret med vold to år op til moderens graviditet eller med vold under moderens graviditet.

1. Rosenbaum bounds (rbounds i Stata) for udfaldet viser, at for $\Gamma > 1,2$ er effekten ikke længere signifikant.
2. Rosenbaum bounds (rbounds i Stata) for udfaldet viser, at for $\Gamma > 1,4$ er effekten ikke længere signifikant.

Hvis vi ser på den samlede effekt på den generelle trivsel, er der en statistisk signifikant effekt på -0,05 enheder på trivselsskalaen (skala fra 1 til 5). Det vil sige, at den rapporterede trivselsscore forværres med 0,05. Det svarer til en effektstørrelse¹⁹ på 0,1, hvilket er en relativt beskedne effekt. Effekten på fravær er noget større. De 7,1 dages ekstra fravær i forhold til sammenligningsgruppen giver en effektstørrelse på 0,16.

KONSEKVENSER FOR FAGLIGE SKOLEPRÆSTATIONER

I bilagstabellerne B6.5 og B6.6 undersøger vi, hvilke konsekvenser registreret vold, mens barnet er 0-8 år, har for barnets skolegang i forhold til en sammenligningsgruppe, der ikke har oplevet vold. Vi har adgang til de nationale test i dansk og matematik for alle alderstrin samt karakterer i dansk og matematik ved folkeskolens 9. klasseprøver.

BILAGSTABEL B6.5

Effekten af at opleve vold i familien på faglige skoleresultater, målt på de nationale test. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol).

	De nationale test					
	Dansk, 2. klasse	Dansk, 4. klasse	Dansk, 6. klasse	Dansk, 8. klasse	Matematik, 3. klasse	Matematik, 6. klasse
<i>VI</i>						
Effekt	-0,014 (0,075)	-0,086 (0,066)	-0,080 (0,059)	0,052 (0,081)	-0,095 (0,064)	-0,012 (0,052)
N	1.046	1.710	1.850	934	1.340	1.836
<i>IV</i>						
Effekt	0,224 (0,161)	0,166 (0,109)	-0,014 (0,106)	-0,061 (0,182)	0,103 (0,111)	-0,024 (0,107)
N	274	474	488	240	352	496
<i>II</i>						
Effekt	-0,119*** (0,021)	-0,107*** (0,018)	-0,109*** (0,016)	-0,103*** (0,021)	-0,102*** (0,019)	-0,130*** (0,015)
N	9.190	15.624	17.404	10.260	12.472	17.328

(Tabellen fortsættes)

19. Da der er tale om en kontinuert skala, udtrykker vi effektstørrelsen som *standardised mean difference*, det vil sige: effekt-estimat divideret med den rå standardafvigelse.

BILAGSTABEL B6.5 FORTSAT

Effekten af at opleve vold i familien på børns faglige skoleresultater, målt på de nationale test. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol).

	De nationale test					
	Dansk, 2. klasse	Dansk, 4. klasse	Dansk, 6. klasse	Dansk, 8. klasse	Matematik, 3. klasse	Matematik, 6. klasse
<i>Samlet</i>						
Effekt	-0,098*** ¹ (0,021)	-0,099*** ² (0,017)	-0,103*** ³ (0,016)	-0,087*** ⁴ (0,021)	-0,096*** ⁵ (0,018)	-0,116*** ⁶ (0,015)
N	10.510	17.808	19.742	11.434	14.164	19.660
<i>OLS uden kovariater</i>						
Effekt	-0,425*** (0,014)	-0,444*** (0,012)	-0,456*** (0,011)	-0,424*** (0,015)	-0,436*** (0,012)	-0,531*** (0,010)
N	142.452	236.017	265.788	165.320	190.035	265.288
<i>OLS med kovariater</i>						
Effekt	-0,072*** (0,015)	-0,085*** (0,012)	-0,095*** (0,011)	-0,088*** (0,015)	-0,080*** (0,013)	-0,134*** (0,010)
N	135.813	226.768	258.196	161.813	181.922	257.705

Anm.: Nearest neighbor-matching (atnd i Stata). Tal i parentes angiver standardfejlen på estimatet. N angiver det totale antal observationer, der indgår i beregningen (dvs. både indsatsgruppe og den matchede kontrolgruppe).

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

W: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, og forældre registreret med vold under moderens graviditet.

V: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre ikke registreret med vold under graviditeten

IV: Forældre ikke registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre registreret med vold under moderens graviditet.

II: Forældre er hverken registreret med vold to år op til moderens graviditet eller med vold under moderens graviditet.

1.-6. Rosenbaum bounds. 1. Dansk 2. klasse: 1,2. 2. Dansk 4. klasse: 1,2. 3. Dansk 6. klasse: 1,2. 4. Dansk 8. klasse: 1,1. 5. Matematik 3. klasse: 1,2. 6. Matematik 6. klasse: 1,2.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

Når vi ser på betydningen for folkeskolens 9. klasseprøver i dansk og matematik, ser vi, at effekterne er noget større for matematik (-0,51 karakterpoint) end for faget dansk (-0,34 karakterpoint). Det vil sige, at børn, der oplever vold, taber cirka et halvt karakterpoint i matematik i forhold til sammenligningsgruppen. Udtrykt i effektstørrelser svarer dette til 0,13 (dansk) og 0,17 (matematik).

BILAGSTABEL B6.6

Effekten af at opleve vold i familien på børns faglige skoleresultater, målt ved folkeskolens 9. klasseprøver i dansk og matematik. Effekten er opgjort ved at sammenligne børn, der lever med vold i familien i alderen 0-8 år (indsats), med en sammenlignelig gruppe af børn, der ikke oplever vold i familien i alderen 0-8 år (kontrol). Estimeret ved hjælp af propensity score matching (1-1-matching).

	Folkeskolens 9. klasseprøver	
	Dansk	Matematik
<i>VI</i>		
Effekt	-0,013 (0,231)	-0,267 (0,285)
N	568	536
<i>IV</i>		
Effekt	0,537 (0,443)	-0,422 (0,527)
N	144	146
<i>II</i>		
Effekt	-0,385*** (0,060)	-0,534*** (0,074)
N	6.030	5.976
<i>Samlet</i>		
Effekt	-0,336*** ¹ . (0,058)	-0,505*** ² . (0,071)
N	6.742	6.658
<i>OLS uden kovariater</i>		
Effekt	-1,446*** (0,043)	-1,961*** (0,050)
N	99.062	98.711
<i>OLS med kovariater</i>		
Effekt	-0,375*** (0,042)	-0,563*** (0,050)
N	97.617	97.273

Anm. *VI*: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, og forældre registreret med vold under moderens graviditet.

IV: Forældre registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre ikke registreret med vold under graviditeten.

II: Forældre ikke registreret med vold to år op til moderens graviditet, men forældre registreret med vold under moderens graviditet.

II: Forældre er hverken registreret med vold to år op til moderens graviditet eller med vold under moderens graviditet.

1. Rosenbaum bounds: 1,2.

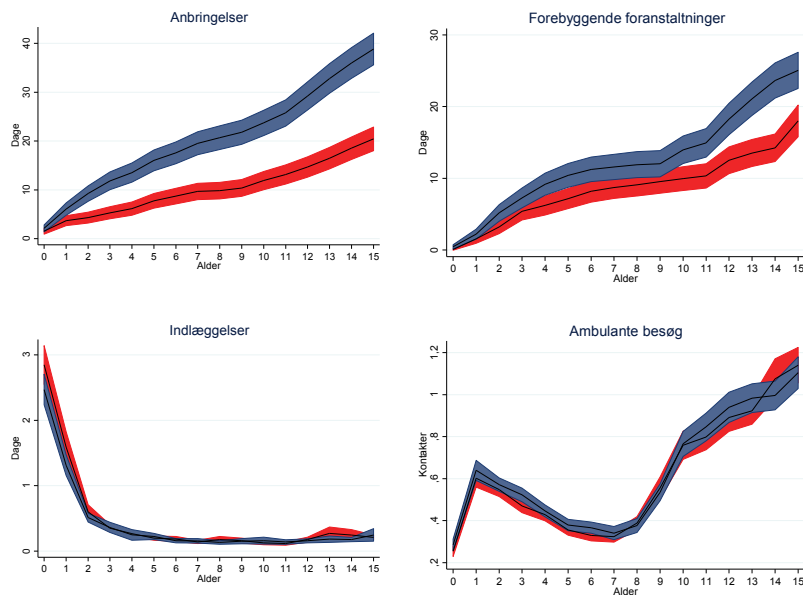
2. Rosenbaum bounds: 1,3.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registre.

BILAG 7 SAMFUNDSØKONOMISKE KONSEKVENSER

BILAGSFIGUR B7.1

Gennemsnitligt antal årlige dage/kontakter for børn med vold i familien og en kontrolgruppe i alderen 0-15 år. Særskilt for udgiftstyper: anbringelser (øverst til venstre), forebyggende foranstaltninger (øverst til højre), indlæggelser (nederst til venstre) og ambulante behandlinger (nederst til højre). Dage/kontakter.

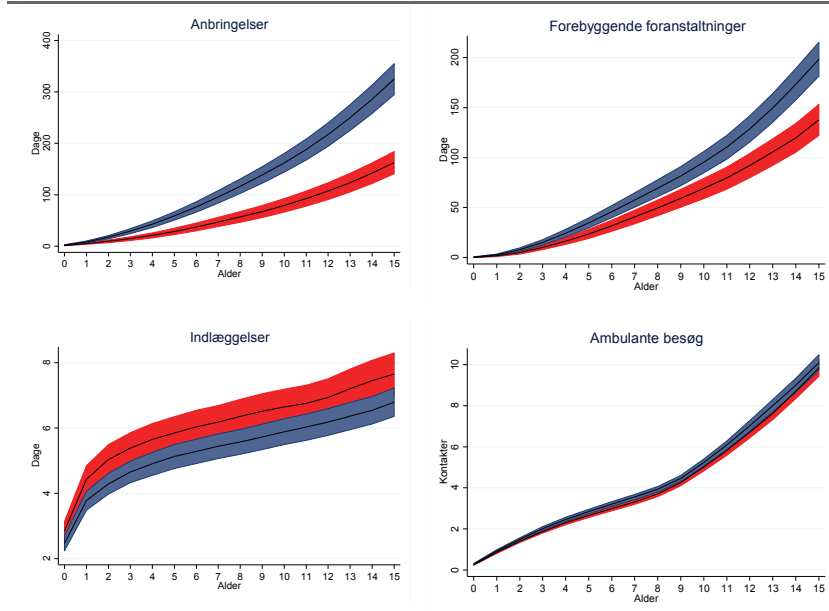

Anm.: Gennemsnitlige antal dage/kontakter med 95-pct.-konfidensinterval. Blå: børn, der oplever vold. Rød: kontrolgruppe. Baseret på børn, født 1997-1998.

Kilde: Egne beregninger, baseret på registre fra Danmarks Statistik (DRG/DAGS, BUFO, BUA).

BILAGSFIGUR B7.2

Akkumuleret gennemsnitligt antal dage/kontakter for børn med vold i familien og en kontrolgruppe i alderen 0-15 år. Særskilt for udgiftstyper: anbringelser (øverst til venstre), forebyggende foranstaltninger (øverst til højre), indlæggelser (nederst til venstre) samt ambulante behandlinger (nederst til højre). Dage/kontakter.

Anm.: Gennemsnitlige antal dage/kontakter med 95-pct.-konfidensinterval. Blå: børn, der oplever vold. Rød: kontrolgruppe. Baseret på børn, født 1997-1998.

Kilde: Egne beregninger, baseret på registre fra Danmarks Statistik (DRG/DAGS, BUFO, BUA).

LITTERATUR

- Anderson, D. (1999): "The Aggregate Burden of Crime". *Journal of Law and Economics*, 42(2), s. 611-641.
- Balvig, F., B. Kyvsgaard & A.J.B. Pedersen (2013): *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet: Offerundersøgelserne 1995-96 og 2005-12*. København: Justitsministeriet.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2013): *Barndommen kommer ikke i reprise. Strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017)*.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/BLD/Strategi_Overgrep_m.bokmerker_revidert.pdf.
- Boynton-Jarrett, R., J. Fagnoli, S.F. Suglia, B. Zuckerman & R.J. Wright (2010): "Association between maternal intimate partner violence and incident obesity in pre-school-aged children: Results from the Fragile Families and Child Well-being Study". *Archives of Pediatric and Adolescent Medicine*, 164(6), s. 540-546.
- Børjesson, E. (2009): *LOKK barnestatistik 2008: Barn på krisecenter*. Odense: Servicestyrelsen.
- Chan, Y. & J.W. Yeung (2009): "Children living with violence within the family and its sequel: A meta-analysis from 1995-2006". *Aggression and Violent Behaviour*, 14, s. 313-322.

- Christensen, E. (2007): *Barn i familjer där mamma misshandlas. Barn som upplever våld. Nordisk forskning og praktik*. Stockholm: Gothia Förlag.
- Christensen, E. (2006): *Opvækst med særlig risiko. Indkredsning af børn med behov for en tidlig forebyggende indsats*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 06:04.
- Christensen, E. (1990): "Børnekår. En undersøgelse af omsorgssvigt i relation til børn og unge i familier med hustrumishandling". *Nordisk Psykologi* 31(42).
- Christensen, E. (1988): *Opvækst eller overlevelse: Psykisk forsvar mod vold og strategier for overlevelse hos 4-6-årige børn i familier med hustrumishandling*. København: SIKON, Socialstyrelsens Informations- og Konsulentvirksomhed.
- Christoffersen, M.N. (2010): *Børnemishandling i hjemmet*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:30.
- Cutler, D.M. & A. Lleras-Muney (2010): "Understanding differences in health behaviors by education". *Journal of Health Economics*, 29(1), s. 1-28.
- Felitti, V.J. (2009) "Adverse childhood experiences and adult health." *Academic Pediatrics* 9(3), s. 131.
- Felitti, V. J., R.F. Anda, D. Nordenberg, D.F. Williamson, A.M. Spitz, V. Edwards, M.P. Koss & J.S. Marks(1998): "Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study". *American Journal of Preventive Medicine*, 14(4), s. 245-258.
- Hansen, R.L., F.L. Mawjee, K. Barton, M.B. Metcalf & N.R. Joye (2004): "Comparing the health status of low-income children in and out of foster care". *Child welfare*, 83(4), s. 367-380.
- Heckman, J.J., H. Ichimura & P. Todd (1998): "Matching As An Econometric Evaluation Estimator". *Review of Economic Studies*, 65, s. 261-294.
- Helweg-Larsen, K., M. Kruse, J. Sørensen & H. Brønnum-Hansen (2010): *Voldens pris. Samfundsmæssige omkostninger ved vold mod kvinder*. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet & Rockwool Fonden.
- Helweg-Larsen, K. & M.L. Frederiksen (2007): *Mænds vold mod kvinder: Omfang, karakter og indsats mod vold 2007*. København: Statens Institut for Folkesundhed.

- Helweg-Larsen, K. & M. Kruse (2004): *Mænds vold mod kvinder*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Holden, G. W. (2003): "Children exposed to domestic violence and child abuse: terminology and taxonomy". *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6(3), s. 151-160.
- Holt, S., H. Buckley & S. Whelan (2008): "The impact of exposure to domestic violence on children and young people: A review of the literature". *Child Abuse & Neglect*, 32, s. 797-810.
- Jacobsen, R.H. (2010): *Beskrivende analyse og cost-benefit-analyse af en ekstra indsats over for unge mødre*. Frederiksberg: Copenhagen Business School.
- Kitzmann, K.M., N.K. Gaylord, A.R. Holt & E.D. Kenny (2003): "Child witnesses to domestic violence: a meta-analytic review". *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71, s. 339-352.
- Kling, S., B. Vinnerljung & A. Hjern (2015): "Somatic assessments of 120 Swedish children taken into care reveal large unmet health and dental care needs". *Acta Paediatrica*, 105(4), s. 416-420.
- Korzen, S., L. Fisker & H. Oldrup (2010): *Vold mod unge i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasses-elever. Delrapport 2*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:32.
- Kyvsgaard, B. (2003): *The criminal career, the Danish longitudinal study*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lehmann, P. (1997): "The Development of Posttraumatic Stress Disorder (PTSD) in a Sample of Child Witnesses to Mother Assault". *Journal of Family Violence*, 12(3), s. 241-257.
- LG Insight (2009): *Børns oplevelser af vold i hjemmet*. København: LG Insight.
- Lochner, L. & E. Moretti (2004): "The effect of education on crime: evidence from prison inmates, arrests, and self-reports". *American Economic Review*, 94, s. 155-89.
- Margolin, G. (2005): "Children's exposure to violence exploring developmental pathways to diverse outcomes". *Journal of Interpersonal Violence*, 20(1), s. 72-81.
- McCollister, K.E., M.T. French & H. Fang (2010): "The cost of crime to society: New crime-specific estimates for policy and program evaluation". *Drug and alcohol dependence*, 108(1), s. 98-109.

- McFarlane, J. & K. Soeken (1999): "Weight change of infants, age birth to 12 month, born to abused women". *Pediatric Nursing*, 25(1), s. 19-23.
- Montgomery, S.M., M. Partley & R.G. Wilkinson (1997): "Family conflict and slow growth". *Archives of Disease in Childhood*, 7, s. 326-330.
- Oldrup, H., M.N. Christoffersen, I.L. Kristiansen & S.V. Østergaard (2016): *Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 16:16.
- Paterson, J., Carter, S., Gao, W., Cowley Malcolm, E., & Iusitini, L. (2008). Maternal intimate partner violence and behavioural problems among Pacific children living in New Zealand. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(4), s.395-404.
- Peck, M.N. & O. Lundberg (1995): "Short stature as an effect of economic and social conditions in childhood". *Social science & medicine*, 41(5), s. 733-738.
- Pedersen, K.M. (2013): *Sundhedsøkonomi*. København: Munksgaard.
- Plauborg, R., K.B. Johansen, K. Helweg-Larsen (2012): *Kæreste vold i Danmark. En undersøgelse af omfang, karakter og konsekvenser af volden blandt unge og udvikling 2007-2011*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Rajkumar, A.S. & M.T. French (1997): "Drug abuse, crime costs, and the economic benefits of treatment". *Journal of Quantitative Criminology*, 13(3), s. 291-323.
- Rosenbaum, P.R. (2002): *Observational Studies* (2. udg.). New York: Springer.
- Rosenbaum, P.R. & D.B. Rubin. (1983): "The central role of the propensity score in observational studies for causal effects". *Biometrika*, 70(1), s. 41-55.
- Silles, M.A. (2009): "The causal effect of education on health: Evidence from the United Kingdom". *Economics of Education review*, 28(1), s. 122-128.
- Skopp, N.A., R. McDonald., B. Manke & E.N. Jouriles, (2006): "Siblings in domestically violent families: experiences of interparent conflict and adjustment problems". *Journal of Family Psychology*, 19, s. 324-333.

- Sternberg, K.J., L.P. Baradaran, C.B. Abbott, M.E. Lamb & E. Guter-
man (2006): "Type of violence, age, and gender differences in
the effects of family violence on children's behavior problems: a
meta-analysis". *Developmental Review*, 26, s. 89-112.
- Sturge-Apple, M.L., P.T. Davies & E.M. Cummings (2006): "Impact of
hostility and withdrawal in interparental conflict on parental
emotional unavailability and children's adjustment difficulties".
Child Development, 77, s. 1623-1641.
- Sudermann, M. & P.G. Jaffe (1999): "Child witnesses of domestic vio-
lence". I: R.T. Ammerman & M. Hersen (red.): *Assessment of fami-
ly violence clinical and legal sourcebook*. New York: Wiley, s. 343-366.
- Wolfe, D.A., C.V. Crooks, V. Lee, A. McIntyre-Smith, & P.G. Jaffe
(2003): "The effects of children's exposure to domestic violence:
a meta-analysis and critique". *Clinical Child and Family Psychology
Review*, 6, s. 171-187.
- Wood, S.L. & M.S. Sommers (2011): "Consequences of intimate partner
violence on child witnesses: a systematic review of the literature".
Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing, 24(4), s. 223-236.
- Yount, K.M., A.M DiGirolamo & U. Ramakrishnan (2011): "Impacts of
domestic violence on child growth and nutrition: A conceptual
review of the pathways of influence". *Social Science & Medicine*, 72,
s. 1534-1554.
- Øverlien, C. (2012): *Vold i hjemmet – barns strategier*. Oslo: Universitetsfor-
laget.
- Åsling-Monemi, K., R.T. Nawed & L.Å. Persson (2009): "Violence
against women and the risk of fetal and early childhood growth
impairment: a cohort study in rural Bangladesh". *Archives of Dis-
ease in Childhood*, 94, s. 775-779.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2016

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Nogle rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 16:01 Skårhøj, A., A.-K. Højen-Sørensen, K. Karmsteen, H. Oldrup & J.H. Pejtersen: *Anbragte unges overgang til voksenlivet. Evaluering af fire efterværnsinitiativer under efterværnspakken*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-352-7. e-ISBN: 978-87-7119-353-4. Pris: 160,00 kr.
- 16:02 Andersen, D., M.B. Holtet, L. Weisbjerg & L.L. Eriksen: *Alkoholbehandling til socialt udsatte borgere. Systemets tilbud i borgerperspektiv*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-354-1. e-ISBN: 978-87-7119-355-8. Pris: 170,00 kr.
- 16:03 Baviskar, S., M.N. Christoffersen, K. Karmsteen, H. Hansen, M. Leth-Espensen, A. Christensen & J. Brauner: *Kontinuitet i anbringelser. Evaluering af lovændringer under Barnets reform, delrapport 1*. 128 sider. e-ISBN: 978-87-7119-356-5. Netpublikation.
- 16:04 Niss, N.K., K.I. Dannesboe, C.P. Nielsen & C.P. Christensen: *Evaluering af inklusionsindsatsen i Billund Kommune*. 132 sider. e-ISBN: 978-87-7119-357-2. Netpublikation.

- 16:05 Benjaminsen, L., M.H. Holm & J.F. Birkelund: *Fattigdom og afsavn. Om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige.* 336 sider. ISBN: 978-87-7119-358-9. e-ISBN: 978-87-7119-359-6. Pris: 320 kr.
- 16:06 Keilow, M., M. Friis-Hansen, S. Henze-Pedersen & S. Ravn: *Inklusionsindsatser i folkeskolen. Resultater fra to lodtrækningsforsøg.* 128 sider. ISBN: 978-87-7119-361-9. e-ISBN: 978-87-7119-362-6. Pris: 130 kr.
- 16:07 Niss, N.K. & I.S. Rasmussen: *Evaluering af satspuljen "Forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge". Projekt "Øget udbytte" på Julemærkehjemmene.* 130 sider. e-ISBN: 978-87-7119-363-3. Netpublikation.
- 16:08 Andersen, D, K. Markwardt, L.B. Larsen & M.A. Svendsen: *Vel-færdsteknologi i plejeboliger. Borger, medarbejder og økonomisk perspektiv.* 200 sider. e-ISBN: 978-87-7119-364-0. Netpublikation.
- 16:09 Amilon, A & A.G. Jeppesen: *Økonomisk udsatte pensionister. Levevilkår blandt økonomisk dårligt stillede pensionister.* 98 sider. ISBN: 978-87-7119-365-7. e-ISBN: 978-87-7119-366-4. Pris: 100 kr.
- 16:10 Bille, R.: *Implementering af beskæftigelsespolitik i Danmark.* 102 sider. e-ISBN: 978-87-7119-369-5. Netpublikation.
- 16:11 Bach, H.B., L. Mehlsen & J. Høgelund.: *Evidens om effekten af indsatser for ledige seniorer.* 62 sider. e-ISBN: 978-87-7119-370-1. Netpublikation.
- 16:12 Mehlsen, L., R.C.H. Jørgensen, M.G. Kjer & V. Jakobsen: *Effektfulde indsatser i boligområder til at forbedre børns skolegang og uddannelse og voksnes arbejdsmarkedsparathed. En systematisk forskningsoversigt, nr. 2 og 3 af 4.* 172 sider. ISBN: 978-87-7119-371-8. e-ISBN: 978-87-7119-372-5. Pris 170 kr.
- 16:13 Mehlsen, L., R.C.H. Jørgensen, M.G. Kjer & V. Jakobsen: *Effektfulde indsatser i boligområder til at øge børns trivsel og forbedre forældres kompetencer. En systematisk forskningsoversigt, nr. 4 af 4.* 134 sider. ISBN: 978-87-7119-373-2. e-ISBN: 978-87-7119-374-9. Pris: 130 kr.
- 16:14 Højen-Sørensen, A.-K., L. J. Kristiansen, A.-M.K. Jørgensen & R.E. Wendt: *Kortlægning, kvalitetsvurdering og analyse af udviklingen i skandinavisk dagtilbudsforskning for 0-6-årige i året 2014.* 107 sider. e-ISBN: 978-87-7119-375-6. Netpublikation.

- 16:15 Larsen, M., H. Holt, M.R. Larsen: *Et kønsopdelt arbejdsmarked. Udviklingstræk, konsekvenser og forklaringer*. 170 sider. ISBN: 978-87-7119-376-3. e-ISBN: 978-87-7119-377-0. Pris: 170 kr.
- 16:16 Oldrup, H., M.N. Christoffersen, I.L. Kristiansen, S.V. Østergaard: *Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016*. 256 sider. ISBN: 978-87-7119-378-7. e-ISBN: 978-87-7119-379-4. Pris: 250,00 kr.
- 16:17 Oldrup, H., S. Frederiksen, S. Henze-Pedersen & R.F. Olsen: *Indsat far udsat barn. Hverdagsliv og trivsel blandt børn af fængslede*. 140 sider. e-ISBN: 978-87-7119-380-0. Netpublikation.
- 16:18 Thomsen, J.-P. (red): *Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. Årgang 95 – Forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. 288 sider. ISBN: 978-87-7119-383-1. e-ISBN: 978-87-7119-384-8. Pris: 290,00 kr.
- 16:19 Hansen, H, C.P. Christensen & T. Termansen: *Evaluering af Feedback-Informed Treatment ved Silkeborg Kommunes Familiecenter*. 77 sider. e-ISBN: 978-87-7119-385-5. Netpublikation.
- 16:20 Højen-Sørensen, A.-K., K.S. Kohl, K.M.V. Dahl, H. Oldrup & J.H. Pejtersen: *Lige Muligheder – Udsatte børn og unge. Afsluttende evaluering*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-386-2. e-ISBN: 978-87-7119-387-9. Pris: 180,00 kr.
- 16:21 Bagger, S., K.S. Kohl, M.T. Strande & K. Karmsteen: *Anbragte børns skolegang på intern skole*. 89 sider. e-ISBN: 978-87-7119-388-6. Netpublikation.
- 16:22 Rangvid, B.S.: *Skoleudvikling med fokus på sprog i al undervisning. Implementering og elevresultater af udviklingsprogram til styrkelse af tosprogede elevers faglighed – afsluttende rapport*. 103 sider. e-ISBN: 978-87-7119-389-3. Netpublikation.
- 16:23 Fridberg, T & J.F. Birkeund: *Pengespil og spilleproblemer i Danmark 2005-2016*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-390-9. e-ISBN: 978-87-7119-391-6. Pris: 180,00 kr.
- 16:25 Karmsteen, K., C.J.de Montgomery & J.H. Pejtersen: *Anbragte unges overgang til voksenlivet II. Kvantitativ evaluering af to efterværnsinitiativer under efterværnspakken*. 80 sider. ISBN: 978-87-7119-393-0. e-ISBN: 978-87-7119-394-7. Pris 80,00 kr.
- 16:26 Jensen, D.C., M.J. Pedersen, J.H. Pejtersen & A. Amilon: *Indkredsning af lovende praksis på det specialiserede socialområde*. 128 sider. ISBN: 978-87-7119-395-4. e-ISBN: 978-87-7119-396-1. Pris: 130,00 kr.

- 16:27 Jakobsen, V. & M.R. Larsen: *Boligsociale indsatser og buslejestøtte. En effektevaluering af Landsbyggefondens 2006-2010-pulje*. 172 sider. ISBN: 978-87-7119-397-8. e-ISBN: 978-87-7119-398-5. Pris: 170,00 kr.
- 16:28 Henze-Pedersen, S., C.B. Dyssegaard, N. Egelund & C.P. Nielsen: *Inklusion – set i et elevperspektiv. En kvalitativ analyse*. 144 sider. e-ISBN: 978-87-7119-403-6. Netpublikation.
- 16:29 Nielsen, C.P. & B.S. Rangvid: *Inklusion i folkeskolen. Sammenfatning af resultaterne fra Inklusionspanelet*. 128 sider. ISBN: 978-87-7119-404-3. e-ISBN: 978-87-7119-405-0. Pris 130,00 kr.
- 16:30 Siren, A., M. Bjerre, H.B. Nørregård, N.K. Niss & H.H. Lauritzen: *Forebyggelse på aldrerådet. Evaluering af forebyggelse af fysisk, social og psykisk mistrivsel blandt ældre borgere*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-406-7. e-ISBN: 978-87-7119-407-4. 160,00 kr.
- 16:31 Olsen, R.F., K.M.V. Dahl & M.H. Poulsen: *På vej mod ungdomskriminalitet. Hvilke faktorer gør en forskel i ungdommen?* 116 sider. e-ISBN: 978-87-7119-408-1. Netpublikation.
- 16:32 Kohl, K.S., M.L. Kessing, L. Fynbo, D. Andersen, A. Schmidt, M.N. Jensen & M.C. Munkholm: *Stofmisbrugsområdet i et brugerperspektiv*. 210 sider. e-ISBN: 978-87-7119-411-1. Netpublikation.
- 16:33 Henze-Pedersen, S., K.S. Kohl, H. Oldrup & J.H. Pejtersen: *Implementering af Multifunc. Et behandlingsprogram til unge med svære adfærdsvanskeligheder*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-413-5. e-ISBN: 978-87-7119-414-2. Pris 180,00 kr.
- 16:34 Amilon, A., J.F. Birkelund, G. Christensen, A.G. Jeppesen & K. Markwardt: *Kapaciteten i den sociale stofmisbrugsbehandling*. 142 sider. e-ISBN: 978-87-7119-415-9. Netpublikation.
- 16:35 Fridberg, T. & J.F. Birkelund: *Pengespil blandt unge i Danmark 2007-2016. En undersøgelse af 12-17-åriges spil om penge og risikable spilleadfærd*. 192 sider. ISBN: 978-87-7119-416-6. e-ISBN: 978-87-7119-417-3. Pris 190,00 kr.
- 17:01 Lausten, M. & T. Jørgensen: *Anbragte børn og unges trivsel 2016*. 60 sider. ISBN: 978-87-7119-420-3. e-ISBN: 978-87-7119-421-0. Pris 60,00 kr.
- 17:02 Lyk-Jensen, S.V., M. Bøg & M.R. Lindberg: *Børn, der oplever vold i familien. Omfang og konsekvenser*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-409-8 e-ISBN: 978-87-7119-410-4. Pris 140,00 kr.

17:03 Benjaminsen L., T.M. Dyrby, M.H. Enemark, M. T. Thomsen, H.S. Dalum & U.L. Vinther: *Housing first i Danmark. Evaluering af implementerings- og forankringsprojektet i 24 kommuner*. 200 sider. e-ISBN: 978-87-7119-418-0. Netpublikation.

BØRN, DER OPLEVER VOLD I FAMILIEN

OMFANG OG KONSEKVENSER

Formålet med denne undersøgelse er at belyse andelen af børn, der oplever vold i familien, og at indkredse de personlige og samfundsmæssige konsekvenser, når et barn vokser op i en voldsramt familie.

Undersøgelsen omhandler børn, hvis far og/eller mor er registreret som udøver af vold eller som offer for vold i et dansk offentligt register – det vil sige børn, som ser, hører om eller på anden vis oplever konsekvenserne af fysiske eller seksuelle voldshændelser, som involverer én eller begge af deres forældre. Ved at tage udgangspunkt i registerdata adskiller undersøgelsen sig fra de fleste andre undersøgelser af vold i familien, der ofte bygger på casestudier eller spørgeskemadata.

Rapporten belyser fire spørgsmål: Hvor mange børn oplever vold i familien, og hvor mange af disse børn er selv ofre for vold? Hvad kendetegner de voldsramte familier, og hvilke risikofaktorer er forbundet med, at et barn oplever vold i familien? Hvilke konsekvenser har det for børn og unge, at de oplever vold i familien? Og hvilke økonomiske konsekvenser har det for samfundet, at børn vokser op i familier med vold?